

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τμήμα
Οικονομικών
Επιστημών

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική*

Κατεύθυνση: Εφαρμοσμένη Οικονομική
στην Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση

Διπλωματική Εργασία

**«Επιπτώσεις από την παραγωγή έργων
στην τοπική οικονομία: Η περίπτωση της
Θεσσαλίας από το 2000 έως σήμερα»**

ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Αναπλ. Καθηγητής ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΣΥΡΑΚΟΥΛΗΣ

Βόλος 2018

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στη διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική στη Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Βόλος, Μάιος 2018

«...Καθένας αναγνωρίζει σήμερα τον καταλυτικό ρόλο της Περιφέρειας ως θεσμού στην πορεία ανάπτυξης που πρέπει να λάβει η ελληνική οικονομία ύστερα από τη βαθιά κρίση που έχει περάσει...»

Προκόπης Παυλόπουλος, Πρόεδρος της Δημοκρατίας

«Στις Περιφέρειες ξέρουμε να συνεργαζόμαστε, ενώνουμε τις δυνάμεις για να κερδίσουμε το μέλλον της χώρας και των περιοχών μας»

«Η πατρίδα μας χρειάζεται μια παραγωγική επανάσταση»

**Κωνσταντίνος Αγοραστός, Περιφερειάρχης Θεσσαλίας,
Πρόεδρος Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «**Εφαρμοσμένη Οικονομική στη Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση**» του τμήματος **Οικονομικών Επιστημών** του **Πανεπιστημίου Θεσσαλίας**. Αρχικά αισθάνομαι ιδιαίτερα την ανάγκη να ευχαριστήσω ορισμένους μόνο από τους ανθρώπους που με βοήθησαν.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμότατα τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής εργασίας μου, **αναπληρωτή καθηγητή κ. Κλεάνθη Συρακούλη** για την πολύτιμη καθοδήγηση του. Ιδιαίτερες ευχαριστίες, θέλω επίσης να απευθύνω στον κ. **Κωνσταντίνο Αγοραστό Περιφερειάρχη Θεσσαλίας, Πρόεδρο Π.Τ.Α. και Πρόεδρο Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας**, στον Διευθυντή Π.Τ.Α., στους **Προϊσταμένους** και σε όλους τους συναδέλφους μου στο **Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (Π.Τ.Α.) Περιφέρειας Θεσσαλίας** και στη **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (Δ.Α.Π.)**. Επίσης, θερμά ευχαριστώ την συμφοιτήτριά μου Μαρία. Τους ευχαριστώ για την βοήθεια που μου έδωσαν και την καθοριστική τους συμβολή για την εκπόνηση της εργασίας μου. Τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου εκφράζω και στους καθηγητές που ορίστηκαν ως μέλη της **τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης** της εργασίας.

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου τον σύζυγό μου **Παναγιώτη**, καθώς και τα παιδιά μας **Σοφία** και **Θάνο**, που με απεριόριστη υπομονή πρόσφεραν την απαραίτητη ηθική και ψυχολογική υποστήριξη για την ολοκλήρωση και αυτής της διπλωματικής μου εργασίας. Τέλος, για την ολοκλήρωση και του **δεύτερου** αυτού μεταπτυχιακού μου πολλά ευχαριστώ εκ βαθέων οφείλω στην εξαιρετική οικογένεια μου και στους φίλους μου που ήταν πάντα δίπλα μου, σε όλο αυτό το διάστημα και με βοήθησαν να εκπληρώσω τους στόχους μου.

Ιωάννα Οικονόμου του Στεργίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
ABSTRACT	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ/ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ	10
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	11
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	12
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ & ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	14
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	16
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	17
A. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	17
B. ΣΚΟΠΟΣ	17
Γ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	18
Δ. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	19
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ.....	19
1.1 ΕΡΓΟ	19
1.2 ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΕΡΓΟ.....	20
1.3 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	21
1.4 ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	22
1.4.1 ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΑΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ	23
1.5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ.....	25
1.6 PROJECT MANAGEMENT	26
1.7 ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ.....	28
1.8 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΡΜ	30
1.8.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΡΓΟΥ.....	30
1.8.2 ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ	31
1.8.3 MANAGEMENT – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ.....	31
1.8.4 ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ.....	31
1.8.5 Ο ΠΕΛΑΤΗΣ.....	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	32
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ)	32
2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΕΠ.....	32
2.2 ΑΕΠ ΚΑΙ ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ	35
2.3 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΑΕΠ	36
2.4 ΕΘΝΙΚΟ ΑΕΠ	37
2.5 ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΕΠ.....	41
2.6 ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΑΕΠ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	43
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΑΕΠ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	43
3.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.....	43
3.2 ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	46
3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	51
3.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΠ.....	53
3.5 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	55
3.6 ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	60
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	60
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	60
4.2.ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	61
4.2.1 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ	61
4.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	63
4.3.1 ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	63
4.3.2 ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ.....	64
4.3.3 ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	65
4.3.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	66
4.3.5 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ	67
4.4 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	70
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ	70
5.1 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	70
5.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ.....	73
5.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	74
5.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	80
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	80
6.1 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	80
6.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	83
6.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 2000 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	84
6.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	86
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	118
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020.....	124

Επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία: Η περίπτωση της Θεσσαλίας από το 2000 έως σήμερα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Περιφέρειες της χώρας οι οποίες συνιστούν τους **ΟΤΑ Β΄ Βαθμού** διαδραματίζουν αρκετά πρωταγωνιστικό ρόλο όσον αφορά τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει επειδή ως αυτοδύναμες διοικητικές δομές προσπαθούν να προωθούν όλους τους αναπτυξιακούς στόχους της εκάστοτε κεντρικής διοίκησης αλλά ταυτόχρονα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την αναβάθμιση της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας και συνεπώς συντελούν σε μεγάλο βαθμό στις επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να ελεγχθούν οι επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία παίρνοντας ως μελέτη περίπτωσης την **Θεσσαλία** και συγκεκριμένα από το **2000** έως **σήμερα**. Ένα τμήμα της εργασίας θα αφιερωθεί στην έννοια έργο και διαχείριση έργων από τη θεωρητική οπτική. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη που ακολουθεί προσπαθεί να ελέγξει τις επιπλέον οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την παραγωγή των έργων και πως αυτές αποτυπώνονται στις μελέτες σκοπιμότητας – βιωσιμότητας των έργων, καθώς και πως μετριούνται στην εξέλιξη του χρόνου.

Στόχοι της έρευνας είναι από τη βιβλιογραφία να βρεθεί ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζεται το περιφερειακό και το εθνικό **ΑΕΠ**. Επίσης, να ελεγχθεί ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η αποτίμηση της οικονομικής συμβολής ενός έργου στη τοπική οικονομία. Τέλος, σύμφωνα με τα ερευνητικά αποτελέσματα της μελέτης, διαπιστώθηκε ότι η παραγωγή έργων συντελλεί τα μέγιστα στην τοπική οικονομία.

Λέξεις – Κλειδιά

Παραγωγή έργων, Επιπτώσεις στην τοπική οικονομία, **ΑΕΠ**, Περιφέρεια **Θεσσαλίας**

Implications of project production in the local economy: The case of Thessaly from 2000 to today

ABSTRACT

The Administrative regions of the country, which constitute the 2nd Grade Local Authorities, play a key role in supporting local economic development. This is because, as self managed administrative structures, they try to promote all of the central government's development goals and at the same time undertake initiatives to upgrade local economic activity and thus greatly contribute to the impact of project implementation on the local economy.

The aim of this diploma thesis is to examine the impact of the implementation of projects on the local economy using Thessaly as a case study, particularly from 2000 to present. Part of the thesis will be devoted to the concept of projects and project management from a theoretical perspective. More specifically, the following study attempts to examine the further economic impacts of project implementation and how these are reflected on feasibility studies – projects viability and how they are measured in the course of time.

The aim of this research is to find out how the regional and national GDP is estimated according to the literature. Also, to check how the financial contribution of a project to the local economy is assessed. Finally, according to the findings of the study, it was found that the implementation of projects is of paramount importance to the local economy.

Keywords

Production of projects, Impact on the local economy, **GDP**, Administrative Region of **Thessaly**

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ/ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ

Σχήμα 1 Κύκλος ζωής έργου.....	22
Σχήμα 2 Οι λειτουργίες της Διαχείρισης Έργου.....	29
Σχήμα 3 Οι τρεις λειτουργίες του διαχειριστή έργου.....	30
Γράφημα 1 Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ, 2006-2016.....	33
Γράφημα 2 Η εξέλιξη του ΑΕΠ, 2007-2016.....	34
Γράφημα 3 Η πορεία του ΑΕΠ, 2000-2014.....	34
Γράφημα 4 Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Σε ευρώ).....	39
Γράφημα 5 Το κατά κεφαλή ΑΕΠ χώρας (2000 - 2017).....	39
Γράφημα 6 Κατά κεφαλή ΑΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά περιφερειακή ενότητα.....	54
Εικόνα 1 Χάρτης Περιφέρειας Θεσσαλίας.....	62
Εικόνα 2 Διαγραμματική απεικόνιση της θέσης της Περιφέρειας στον ελληνικό χώρο.....	62

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών–Εθνικοί Λογαριασμοί.....	40
Πίνακας 2 Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά περιφέρεια	48
Πίνακας 3 Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ανά περιφέρεια	49
Πίνακας 4 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά Περιφέρεια.....	50
Πίνακας 5 Συμμετοχή στο εθνικό ΑΕΠ.....	53
Πίνακας 6 Κατά κεφαλή ΑΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά περιφερειακή ενότητα.....	54
Πίνακας 7 Ηλικιακή κατανομή πραγματικού πληθυσμού.....	60
Πίνακας 8 Δημογραφικοί δείκτες	60
Πίνακας 9 Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ).....	76
Πίνακας 10 Ποσοστά του ΑΕΠ ανά τομέα παραγωγής για το 2001 και το 2007.....	82
Πίνακας 11 Διαχρονική Εξέλιξη του ΠΔΕ (2000 - 2017) σε εκατ. Ευρώ.....	117
Πίνακας 12 Διαχρονική Εξέλιξη του ΠΔΕ Θεσσαλίας (2010 - 2017) σε εκατ. Ευρώ.....	117

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

(Χρονο) Διάγραμμα 1 Διαχρονική συνεξέλιξη του περιφερειακού ΑΕΠ της Ελληνικής οικονομίας (2000=100).....	79
Διάγραμμα 1 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	86
Διάγραμμα 2 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ.....	87
Διάγραμμα 3 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΛΑΡΙΣΑ.....	88
Διάγραμμα 4 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ.....	89
Διάγραμμα 5 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΤΡΙΚΑΛΑ.....	90
Διάγραμμα 6 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	91
Διάγραμμα 7 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ.....	92
Διάγραμμα 8 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΛΑΡΙΣΑ.....	93
Διάγραμμα 9 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ.....	94
Διάγραμμα 10 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΤΡΙΚΑΛΑ.....	95
Διάγραμμα 11 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	96
Διάγραμμα 12 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ.....	97
Διάγραμμα 13 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΛΑΡΙΣΑ.....	98
Διάγραμμα 14 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ.....	99
Διάγραμμα 15 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΤΡΙΚΑΛΑ.....	100
Διάγραμμα 16 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	101
Διάγραμμα 17 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ.....	102
Διάγραμμα 18 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΛΑΡΙΣΑ.....	103
Διάγραμμα 19 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ.....	104
Διάγραμμα 20 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΤΡΙΚΑΛΑ.....	105
Διάγραμμα 21 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	106
Διάγραμμα 22 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ.....	107
Διάγραμμα 23 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΛΑΡΙΣΑ.....	108
Διάγραμμα 24 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ.....	109
Διάγραμμα 25 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΤΡΙΚΑΛΑ.....	110
Διάγραμμα 26 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ.....	111
Διάγραμμα 27 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ.....	112
Διάγραμμα 28 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΛΑΡΙΣΑ.....	113

Διάγραμμα 29 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ.....	114
Διάγραμμα 30 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΤΡΙΚΑΛΑ.....	115

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ & ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΕγχΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕθνΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΑΠΠ	Ακαθάριστο Προστιθέμενο Προϊόν
ΔΑΑ	Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης
ΔΔΜ	Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών
ΔΥΠ	Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΙΑΔ	Ισοτιμίες Αγοραστικής Δύναμης
ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
ΚΠΣ	Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης
ΜΑΔ	Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης
ΜΔΕ	Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΕΥ	Οργανισμός Εσωτερικών Υπηρεσιών
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕ	Περιφερειακές Ενότητες
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΠΘ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΤΑ	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης

PM	PROJECT MANAGEMENT
PMBOK	Project Management Body of Knowledge
PMI	Project Management Institute
RQ	Research Question

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Από τις αρχές κιάλας του πολιτισμού κάνει την εμφάνισή της η **διαχείριση έργου**. Η διαχείριση έργου αποτελεί μια προσέγγιση, η οποία είναι πολύ καλά οργανωμένη. Σκοπός λοιπόν είναι να χρησιμοποιηθούν διάφορες μέθοδοι καθώς και διαδικασίες προκειμένου να έχουμε μια πετυχημένη αλλά και ολοκληρωμένη διαχείριση έργου, έτσι ώστε να επιτύχουμε μεγιστοποίηση των παραγόμενων έργων. Οι επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία αποτελούσαν ανέκαθεν ένα σημαντικό και απαιτητικό ζήτημα. Το συγκεκριμένο ζήτημα απασχολεί όλους τους επιστημονικούς και μή κλάδους, όπως τους οικονομολόγους, μηχανικούς, πολιτικούς αναλυτές και άλλους. Πλέον, πιστεύεται ευρέως πως η οικονομική ευμάρεια που σχετίζεται άμεσα με την παραγωγή έργων, δεν πρέπει αλλά και δεν μπορεί να μετριέται μόνο μέσω του δείκτη του **ΑΕΠ**. Η συγκεκριμένη μέθοδος δεν λαμβάνει υπόψη στο σύνολό τους τα γνωρίσματα της ευημερίας.

Η τρέχουσα διοικητική διάρθρωση της χώρας με τον **Νόμο 3852/2010 «Καλλικράτη»** με εφαρμογή από το **2011** περιλαμβάνει **επτά (7)** αποκεντρωμένες διοικήσεις, **δεκατρείς (13) περιφέρειες** και μόλις **τριακόσιους είκοσι πέντε (325)** δήμους και φυσικά καμία πλέον κοινότητα. Οι Περιφέρειες καθώς και οι Δήμοι αποτελούν **ΝΠΔΔ** αυτοδιοικούμενα, όπου όλα τα μέλη τους είναι αιρετά. Οι **δεκατρείς (13)** Περιφέρειες αποτελούν πλέον τους **ΟΤΑ Β' βαθμού**. Με τον **«Καλλικράτη»** διαπιστώνουμε μια ευρεία ανακατανομή αρμοδιοτήτων στους **ΟΤΑ** και ταυτοχρόνως μεταβίβαση ευθυνών από την κεντρική διοίκηση αλλά και εξουσία στις Περιφέρειες, έχοντας ως άμεσο και απότο αποτέλεσμα οι Περιφέρειες να προσφέρουν τα μέγιστα στην τοπική οικονομία από την παραγωγή έργων.

Έτσι λοιπόν, οι Περιφέρειες συμβάλλουν τα μέγιστα στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Αυτό επιτυγχάνεται λόγω της πολύ σημαντικής παραγωγής έργων που υλοποιούνται σε όλους τους τομείς. Οι Περιφέρειες σε περιφερειακό επίπεδο και στο πλαίσιο πάντα των αναλογούντων αρμοδιοτήτων τους σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και υλοποιούν πολιτικές σύμφωνα με τις αρχές της κοινωνικής συνοχής της χώρας μας, λαμβάνοντας φυσικά υπόψη όλες τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές πολιτικές.

Οι επιπτώσεις των έργων αυτών είναι εμφανείς και απαιτητές στην τοπική οικονομία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Το αντικείμενο της παρούσας **Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε)** είναι η ακριβέστερη αποτύπωση αλλά και η ανάλυση των επιπτώσεων από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία και συγκεκριμένα εξειδικεύεται και γίνεται αναφορά στην περίπτωση της **Περιφέρειας Θεσσαλίας** για τη χρονική περίοδο **2000** έως και **σήμερα**.

Αρχικά, από τη βιβλιογραφία θα πρέπει να βρεθεί η μεθοδολογία και ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζεται το **εθνικό** και το **περιφερειακό ΑΕΠ**. Επίσης, θα πρέπει να ελεγχθεί ο τρόπος σύμφωνα με τον οποίο γίνεται η αποτίμηση της οικονομικής συμβολής ενός έργου στην τοπική οικονομία.

Τέλος, θα ελεγχθούν οι επιπλέον **οικονομικές επιπτώσεις** που προκύπτουν από την παραγωγή των έργων καθώς και θα διευκρινιστεί πως αποτυπώνονται αυτές στις **μελέτες σκοπιμότητας – βιωσιμότητας** των έργων και τελικά πως μετριούνται στην εξέλιξη του χρόνου.

Β. ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι μέσα από την εμπειριστατωμένη ανάλυση που θα γίνει να απαντηθούν τα **ερευνητικά ερωτήματα** που έχουν προκύψει και είναι τα εξής:

RQ 1: Ποιο είναι το ποσοστό του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας το οποίο κατάφερε να καλυφθεί από την παραγωγή έργων από το 2000 έως σήμερα;

RQ 2: Υπάρχουν έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις από την παραγωγή των έργων στην Περιφέρεια;

Γ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η συγγραφή της παρούσας εργασίας αποτελείται από τα εξής **τέσσερα (4)** βασικά στάδια:

A) Θεωρητική προσέγγιση βασικών εννοιών του έργου καθώς και της διαχείρισης έργων μέσω της βιβλιογραφικής έρευνας από ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και του διαδικτύου με σκοπό την συλλογή χρήσιμου υλικού, για τον θεωρητικό κυρίως προσδιορισμό των εννοιών.

B) Η μεθοδολογία της έρευνας επικεντρώνεται στο να βρεθεί ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζεται το περιφερειακό και το εθνικό **ΑΕΠ**. Επίσης, να ελεγχθεί ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η αποτίμηση της οικονομικής συμβολής ενός έργου στη τοπική οικονομία.

Γ) Παρουσίαση και τεκμηριωμένη ανάλυση της ευρύτερης περιοχής που απαρτίζει την Περιφέρεια **Θεσσαλίας** έτσι ώστε να γίνουν κατανοητά τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της και να προκύψουν σημαντικά στοιχεία για τους περιβαλλοντικούς, φυσικούς, πολιτιστικούς, αρχαιολογικούς και ιστορικούς πόρους της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**. Επίσης, καταγραφή των άμεσα εμπλεκόμενων μηχανισμών της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** που συντελούν αποτελεσματικά στην παραγωγή έργων.

Δ) Η αποτύπωση των επιπτώσεων από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία καθώς και τα τελικά συμπεράσματα που προκύπτουν.

Δ. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η έρευνα της παρούσης **Μ.Δ.Ε.** και τα συμπεράσματα μπορούν να συντελέσουν αποτελεσματικά στη διαχείριση έργων στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** και στις τεράστιες επιπτώσεις στην τοπική οικονομία. Επίσης, μπορεί να γίνει επαναπροσδιορισμός των επιχειρησιακών προγραμμάτων και σχεδίων που υποχρεωτικά εκπονούνται από την περιφέρεια με άμεσο σκοπό την βελτίωση των επιπτώσεων στην τοπική οικονομία καθώς και στις μελέτες σκοπιμότητας – βιωσιμότητας των έργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ

1.1 ΕΡΓΟ

Η βασική διαφορά ανάμεσα στη **διαχείριση έργου** και στο **έργο** εντοπίζεται κυρίως στο αποτέλεσμα. Οι πληρέστεροι αλλά και επικρατέστεροι **ορισμοί** είναι οι εξής:

Το εγχειρίδιο (PMBOK, 2013) που εξέδωσε το **Ινστιτούτο διαχείρισης έργου** (PMI, project Management Institute), ορίζει ως **έργο** το «...προσωρινό εγχείρημα που στοχεύει στη δημιουργία ενός μοναδικού προϊόντος ή υπηρεσίας. Προσωρινό σημαίνει ότι κάθε έργο έχει καθορισμένο τέλος. Μοναδικό σημαίνει ότι το προϊόν ή υπηρεσία διαφέρει κατά διακριτό τρόπο από όλα τα υπόλοιπα παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες».

Ο Turner (Turner R. , 1993) από την μεριά του ορίζει ως **έργο** το «...εγχείρημα κατά το οποίο ανθρωπίνι πόροι (ή μηχανές), οικονομικοί πόροι και πρώτες ύλες οργανώνονται κατά καινοφανή τρόπο, με στόχο την ανάληψη συγκεκριμένου αντικειμένου εργασιών που έχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές και υπόκεινται σε δεδομένους κοστολογικούς και χρονικούς περιορισμούς, ώστε να παραχθεί μία επωφελής μεταβολή, η οποία ορίζεται μέσω ποσοτικών και ποιοτικών στόχων». Ενώ ο ίδιος (Turner, 2009) ορίζει μεταγενέστερα ως **έργο** «μία προσωρινή διοικητική δομή στην οποία εκχωρούνται πόροι για να αναληφθεί μία μοναδική, νέα και παροδική προσπάθεια για τη διαχείριση της εγγενούς αβεβαιότητας και ανάγκης συντονισμού και ολοκλήρωσης ώστε να προκύψουν ωφέλιμες αλλαγές».

Οι Υψηλάντης & Συρακούλης (Συρακούλης & Υψηλάντης, 2005) ορίζουν χαρακτηριστικά και τεκμηριωμένα το **έργο** ως: «Μια σειρά αλληλοεξαρτημένων δραστηριοτήτων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως οι συγκεκριμένες ημερομηνίες έναρξης και περάτωσης, οι καλώς ορισμένοι στόχοι, η παραγωγή ενός συγκεκριμένου αποτελέσματος (ή αποτελεσμάτων), η μη επανάληψη της ίδιας σειράς δραστηριοτήτων, η ανάλωση χρημάτων, χρόνου, ανθρώπινων και υλικών πόρων».

Όλοι οι παραπάνω ορισμοί έχουν πολλά σημαντικά κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που είναι οι εξής έννοιες: **προσωρινό, προσπάθεια, μοναδικό, ωφέλιμη αλλαγή, καινοτόμο και επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων**, όπου από μόνες τους οι λέξεις αυτές ορίζουν την έννοια του έργου.

1.2 ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΕΡΓΟ

Το 1984 διατυπώθηκε από τον Edward Freeman η **θεωρία των ενδιαφερομένων μερών** (Freeman, 1984). Ο Freeman προσδιόρισε τα εμπλεκόμενα μέρη στο περιβάλλον μιας επιχείρησης, εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό και αποτύπωσε τους τρόπους διαχείρισης τους. Σύμφωνα με τη θεωρία του Edward Freeman, είναι αρκετοί αυτοί που επηρεάζονται και επηρεάζουν τη λειτουργία ενός οργανισμού ή φορέα, όπως π.χ. οι εργαζόμενοι, οι πελάτες ακόμα και η ίδια η κυβέρνηση. Οι εμπλεκόμενοι φορείς υπάρχουν προκειμένου να υπάρξει ένα έργο.

Σύμφωνα με τον Δημητριάδη οι **εμπλεκόμενοι φορείς** που είναι σημαντικοί σε ένα έργο είναι οι εξής **πέντε (5)** (Δημητριάδης Α, 2009):

1. **Ο Κύριος του Έργου (project owner):** *«αυτός για τον οποίο γίνεται το συγκεκριμένο έργο, για τον οποίο υπογράφεται η σύμβαση και ο οποίος θέτει τους πιο σημαντικούς όρους του έργου».*
2. **Ο Φορέας Υλοποίησης (implementing organization):** *«αυτός που αναλαμβάνει να φέρει εις πέραν την υλοποίηση του έργου (π.χ. οι ανάδοχοι)».*
3. **Η Αναθέτουσα Αρχή (contracting authority):** *«αυτή η οποία κάνει ανάθεση (απευθείας ανάθεση, διαγωνισμό κ.λ.π.) του έργου στο φορέα υλοποίησης πάντα σύμφωνα με κάποια συγκεκριμένη διαδικασία και την κείμενη νομοθεσία».*
4. **Οι Χρηματοδότες του έργου (financiers, sponsors):** *«αυτοί οι οποίοι πληρώνουν όλες τις δαπάνες του έργου που προκύπτουν».*
5. **Οι Ωφελούμενοι ή Χρήστες ή Πελάτες του έργου (project users or costumers):** *«αυτοί οι οποίοι είναι αποδέκτες του προϊόντος του έργου».*

Για παράδειγμα στην περίπτωση που έχουμε ένα δημόσιο έργο, η **Περιφέρεια** και **οι υπηρεσίες της**, είναι η αναθέτουσα αρχή και ωφελούμενοι είναι οι πολίτες της. Ο χρηματοδότης μπορεί να είναι το δημόσιο ή μπορεί να είναι και οι ιδιώτες ή η **ΕΕ** (π.χ. συγχρηματοδοτούμενο έργο). Κατά τη βιβλιογραφία η ανάλυση των εμπλεκομένων μερών είναι ο τρόπος ταξινόμησης τους ανάλογα με την επιρροή που μπορούν να ασκήσουν, είτε αυτή είναι αρνητική είτε είναι θετική, το βαθμό στον οποίο θα επηρεαστούν οι ίδιοι και το πώς αυτοί θα συνυπάρξουν.

1.3 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Όλα τα έργα που υλοποιούνται και ολοκληρώνονται με απόλυτη επιτυχία, εντός του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος και εντός του εγκεκριμένου προϋπολογισμού έχουν σύμφωνα με τον Verzuh **δύο (2)** πολύ βασικά κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα (Verzuh, 2005):

1. «Κάθε έργο έχει αρχή αλλά και τέλος»

Η ημερομηνία κατά την οποία θα ξεκινήσει το έργο μπορεί να είναι κάπως αόριστη, καθώς ένα έργο γεννιέται από κάποια ιδέα μοναδική. Παρ' όλα αυτά, όλοι όσοι συμμετέχουν και εμπλέκονται στο έργο θα πρέπει οπωσδήποτε να έχουν καθορίσει την ημερομηνία κατά την οποία θα ολοκληρωθεί το έργο και να έχουν συμφωνήσει ακριβώς τι σημαίνει για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς η επιτυχημένη ολοκλήρωση του.

2. «Κάθε έργο παράγει ένα και μοναδικό προϊόν»

Το αποτέλεσμα του έργου μπορεί να ανήκει σε πολλές κατηγορίες δηλ. να είναι είτε χειροπιαστό, δηλ. από, όπως π.χ. ένας δρόμος ή ένα προϊόν, είτε άυλο, όπως π.χ. η κατάρτιση του Οργανισμού Εσωτερικών Υπηρεσιών (Ο.Ε.Υ) μιας **περιφέρειας**.

Σύμφωνα και πάλι με τον Verzuh εκτός από τα **δύο (2)** κοινά χαρακτηριστικά των έργων, υπάρχουν και αρκετά δευτερεύοντα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που μας ενδιαφέρουν για τα έργα και είναι τα εξής (Verzuh, 2005):

- *«Κάθε έργο έχει ένα συγκεκριμένο και καθορισμένο σκοπό ο οποίος πρέπει να είναι αντικειμενικός.*
- *Κάθε έργο χαρακτηρίζεται από αρκετές επιμέρους δραστηριότητες, οι οποίες αλληλοεπηρεάζονται και ενδεχομένως έχουν μεταξύ τους κάποιες σχέσεις ιεραρχίας και προτεραιότητας.*
- *Κάθε έργο έχει διαθέσιμους πόρους οι οποίοι μπορεί να είναι είτε το ανθρώπινο δυναμικό, η υλικοτεχνική υποδομή, τα κεφάλαια κ.ά.».*

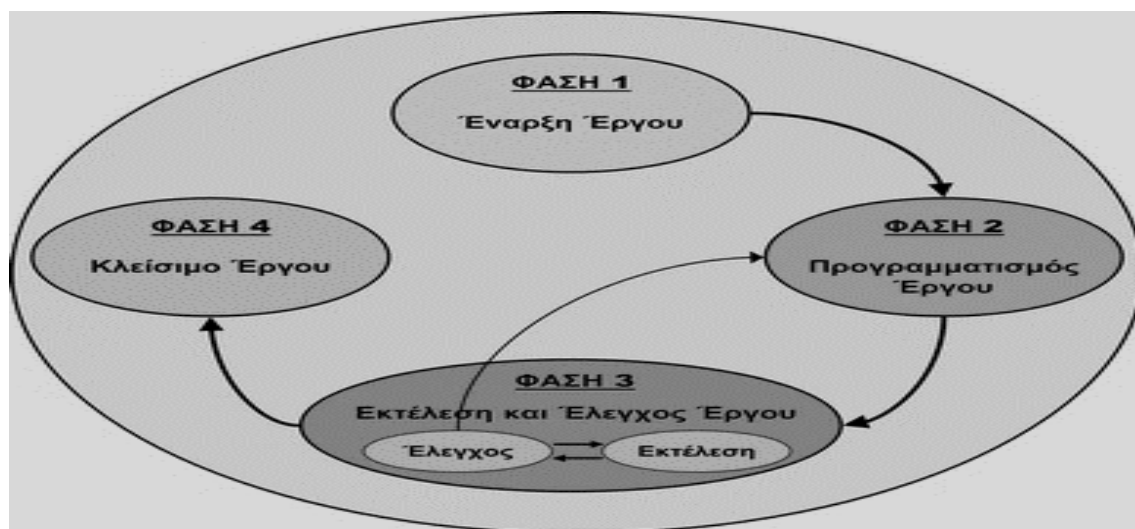
1.4 ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των έργων είναι τα εξής: έχουν αρχή, διάρκεια και τέλος. Αυτό προκύπτει σύμφωνα με τους **Rory Burke** (Burke R, 2002) και τον **Αντώνη Δημητριάδη** (Δημητριάδης Α, 2009) και τα κείμενα που έχουν οι ίδιο δημοσιεύσει. Ως αρχή του έργου μπορεί να θεωρηθεί η αρχική στιγμή σύλληψης της ιδέας για την πραγματοποίησή του, ενώ ως τέλος η τελική παράδοση του στο χρήστη – πελάτη προς χρήση του συγκεκριμένου έργου. Έτσι λοιπόν, ως **κύκλος ζωής** του έργου αναφέρεται όλη η χρονική περίοδος από την έναρξη μέχρι και το κλείσιμο ενός έργου.

Το εγχειρίδιο (PMBOK, 2013) που εκδόθηκε από το **Ινστιτούτο Διαχείρισης Έργου** (PMI, project Management Institute) αναφέρει χαρακτηριστικά για τον **κύκλο ζωής του έργου**: «καθώς το κάθε έργο είναι μοναδικό και ενέχει κάποιο βαθμό κινδύνου, οι εταιρίες που αναλαμβάνουν την εκτέλεση έργων συνήθως τα υποδιαιρούν σε φάσεις για να υπάρχει καλύτερος διοικητικός έλεγχος. Συλλογικά όλες μαζί, οι φάσεις αυτές συνιστούν τον κύκλο ζωής του έργου».

Όπως φαίνεται χαρακτηριστικά στο παρακάτω **σχήμα 1**, από τη στιγμή της έναρξης του έργου μέχρι τη στιγμή του κλεισίματός του, τα έργα περνούν από πολλές φάσεις, οι οποίες είναι διακριτές, αλληλοσυνδεόμενες και αλληλεξαρτώμενες και ως εκ τούτου είναι σαφές να πούμε ότι το έργο διέρχεται τον κύκλο ζωής του.

Σχήμα 1 Κύκλος ζωής έργου

Πηγή: http://www.publicprocurementguides.treasury.gov.cy/OHS-GR/HTML/index.html?1_3_project_lifecycle.htm

1.4.1 ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΑΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Σύμφωνα με τον Burke τα βασικά στάδια ή φάσεις, όπως προαναφέραμε, από τις οποίες διέρχεται κάθε έργο και οι οποίες απαρτίζουν αυτό που ορίζουμε ως **κύκλο ζωής του έργου**, είναι οι εξής βασικές **τέσσερις (4)** (Burke R, 2002):

- 1. «Στάδιο ή Φάση αρχικής σύλληψης και εκκίνησης»**
- 2. «Στάδιο ή Φάση σχεδιασμού και ανάπτυξης»**
- 3. «Στάδιο ή Φάση υλοποίησης»**
- 4. «Στάδιο ή Φάση θέσης σε λειτουργία και παράδοση»**

Αναλυτικά τα στάδια ή οι φάσεις ενός έργου τα οποία αποτελούν τον κύκλο ζωής του έργου είναι τα εξής **τέσσερα (4)**:

1. «Φάση αρχικής σύλληψης και εκκίνησης»

Η ανάγκη που προκύπτει για το τελικό παραδοτέο του έργου δημιουργείται στην ουσία από την φάση σύλληψης και εκκίνησης. Προκειμένου να ξεκινήσει να υλοποιείται ένα έργο ο πελάτης προσκαλεί όλους τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν τις ιδέες – προτάσεις τους. Έπειτα, εξετάζεται η ανάγκη υλοποίησης του έργου και πραγματοποιείται η ανάλυση του κόστους – οφέλους καθώς και η μελέτη σκοπιμότητας προκειμένου να προσδιοριστεί η εναλλακτική λύση με το μέγιστο φυσικά καθαρό όφελος. Με την έγκριση πλέον της επιθυμητής λύσης αναφέρονται συνοπτικά τα εξής: το αντικείμενο του έργου, ο προϋπολογισμός, οι στόχοι, οι δραστηριότητες, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, οι περιορισμοί καθώς και οι κίνδυνοι. Όταν τελικά η πρόταση γίνει πλέον αποδεκτή το έργο ξεκινάει.

2. «Στάδιο σχεδιασμού και ανάπτυξης»

Οι πιθανές ομάδες που ενδιαφέρονται να ολοκληρώσουν το έργο καταθέτουν τις ιδέες – προτάσεις τους στον πελάτη, στο δεύτερο στάδιο το οποίο είναι αυτό του σχεδιασμού και της ανάπτυξης. Οι προτάσεις αυτές θα πρέπει να περιέχουν κάποια πολύ συγκεκριμένα και αναλυτικά στοιχεία, όπου σχετίζονται συνοπτικά με τα εξής: τη μεθοδολογία υλοποίησης, τον απαιτούμενο χρόνο και την ανάλυση κόστους. Η μελέτη γίνεται πλέον πιο εμπειριστατωμένη και καταλήγει στο σχέδιο του έργου, που είναι και η επόμενη φάση, δηλαδή η λεγόμενη φάση υλοποίησής του έργου.

3. «Φάση υλοποίησης»

Είναι η φάση της πραγματοποίησης στην ουσία του έργου, η οποία θα καταλήξει και στο επιθυμητό τελικό παραδοτέο. Στη συγκεκριμένη φάση εκπονείται πρώτα απ' όλα το λεπτομερές στρατηγικό σχέδιο υλοποίησης του έργου. Κατά την διάρκεια υλοποίησης των εργασιών εκτελείται μία σειρά από διαδικασίες που αφορούν συνοπτικά στα εξής: στην παρακολούθηση και στον έλεγχο του χρόνου, των πόρων, του κόστους, των απειλών και της ποιότητας.

4. «Στάδιο θέση σε λειτουργία και παράδοση»

Στο στάδιο ολοκλήρωσης του έργου που είναι και το τέταρτο στάδιο, πραγματοποιούνται απαραίτητες διαδικασίες σχετικές με την εκκαθάριση οικονομικών κυρίως εκκρεμοτήτων αλλά και διαφόρων άλλων εκκρεμοτήτων. Επίσης, στην τελική φάση αξιολογούνται τα παραδοτέα του έργου, προκειμένου να εντοπιστούν σημεία του έργου τα οποία χρήζουν πιθανής βελτίωσης ή αλλαγής. Αυτό γίνεται προκειμένου να υπάρξει η λεγόμενη ανατροφοδότηση (**feedback**).

Τέλος, εξετάζοντας με λεπτομέρεια τον κύκλο ζωής του έργου, που όπως προαναφέραμε αποτελείται από τα **τέσσερα (4)** στάδια ή φάσεις του έργου αναγνωρίζουμε τα ακόλουθα βασικά στοιχεία (Burke R, 2002):

- *«η διαδοχή των φάσεων του έργου, συνήθως σημαίνει μεταβίβαση ή παράδοση κάποιας μορφής τεχνολογίας από την μία φάση στην επόμενη,*
- *η εντολή του πελάτη – χρήστη μεταβιβάζεται στην ομάδα σχεδιασμού και ανάπτυξης,*
- *τα σχέδια μεταβιβάζονται στην ομάδα υλοποίησης,*
- *το προϊόν παραδίδεται για να ελεγχτεί,*
- *συμπληρώνεται η διαδικασία του ελέγχου και το προϊόν τίθεται σε πλήρη λειτουργία,*
- *η κάθε φάση μπορεί να σχεδιαστεί και να ελεγχθεί σαν να ήταν από μόνη της ένα μικρό, αυτόνομο έργο,*
- *οι διάφορες φάσεις μπορούν να εκτελεσθούν από διαφορετικά τμήματα της εταιρείας ή από διαφορετικές εταιρείες,*
- *μετά την ολοκλήρωση της κάθε φάσης γίνεται απολογισμός τόσο των παραδοθέντων αγαθών όσο και των επιδόσεων, ώστε να εκτιμηθεί αν το έργο μπορεί να προχωρήσει στην επόμενη φάση».*

1.5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Αξιόλογοι ερευνητές και επιστήμονες που ασχολούνται με τη διαχείριση έργου έχουν ερευνήσει αλλά και μελετήσει ποιοι είναι οι παράγοντες που συντελούν στην επιτυχία ενός έργου. Ο πιο αποδοτικός τρόπος σχεδίασης συμπεριλαμβάνει όλες τις εργασίες και το αποτέλεσμα που θα αποφέρουν αυτές. Αυτό γίνεται ώστε να περιορίζονται σε σημαντικό βαθμό οι αδυναμίες και απειλές που μπορεί να προκύψουν. Ο Balachandra (Balachandra, 1984) έχει ορίσει τους παρακάτω **δέκα (10)** παράγοντες επιτυχίας:

1. *«Ο στόχος του έργου.*
2. *Η υποστήριξη από την πλευρά της διοίκησης.*
3. *Ο προγραμματισμός του έργου.*
4. *Η συνεργασία με τον πελάτη.*
5. *Τα θέματα προσωπικού.*
6. *Τα τεχνικά θέματα.*
7. *Η αποδοχή από τον πελάτη.*
8. *Ο έλεγχος του έργου.*
9. *Η επικοινωνία.*
10. *Η επίλυση προβλημάτων.»*

Τέλος, ο Verzuh (Verzuh, 2005), με την σειρά του προσπάθησε να συμπιέξει τα παραπάνω σε **πέντε (5)** βασικούς παράγοντες που συντελούν στην επιτυχία ενός έργου και είναι:

- *«Συμφωνία ανάμεσα στην ομάδα του έργου, τη διοίκηση και τον πελάτη σχετικά με τους στόχους του έργου.*
- *Ένα σχέδιο που δείχνει ένα συνολικό μονοπάτι με ξεκάθαρες αρμοδιότητες και το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για τη μέτρηση της προόδου του έργου.*
- *Συνεχής, αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους του έργου.*
- *Ένας ελεγχόμενος και κατανοητός σκοπός του έργου.*
- *Υποστήριξη από την διοίκηση.»*

1.6 PROJECT MANAGEMENT

Η διαχείριση έργων αποτελεί πλέον μια ευρύτατα εφαρμοσμένη τέχνη αλλά και επιστήμη. Το εγχειρίδιο (PMBOK, 2013) που εξέδωσε το **Ινστιτούτο διαχείρισης έργου το 2013** (PMI, project Management Institute) ορίζει χαρακτηριστικά ως **διαχείριση έργου** τη διαδικασία σύμφωνα με την οποία: *«...εφαρμόζουμε γνώσεις, δεξιότητες, εργαλεία και τεχνικές κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του έργου, με στόχο να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες των συμμετόχων».*

Σύμφωνα με τους Sahlin-Andersson & Soderholm (Sahlin-Andersson & Soderholm, 2002) **ο διευθυντής έργου** από την μεριά του, πρέπει να κάνει οποιαδήποτε ενέργεια κρίνει απαραίτητη προκειμένου να ολοκληρωθεί το έργο. Είναι πλέον σαφές, ότι ο λόγος ύπαρξης του έργου είναι σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, να ικανοποιήσει τις ανάγκες αλλά και τις προσδοκίες των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων και συμμετεχόντων στο έργο. Κατά συνέπεια λοιπόν, είναι απαιτητό για έναν διευθυντή έργου επιτυχημένο να καθορίσει ποιοι θα είναι οι εμπλεκόμενοι φορείς. Μόνον μ' αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να προσδιορίσει, από το αρχικό στάδιο κιάλας του έργου, το αντικείμενο εργασιών καθώς και τους επιθυμητούς στόχους που έχουν βάλει.

Η **Διαχείριση Έργου** είναι σαφώς απαραίτητη στην σημερινή εποχή που διανύουμε για τους εξής σημαντικούς λόγους:

- *Οι ανάγκες για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες έχουν αυξηθεί.*
- *Οι επιχειρήσεις, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες γίνονται περισσότερο πολύπλοκα.*
- *Υπάρχει η τάση το προϊόν να παραδίδεται ολοκληρωμένο, δηλαδή ο τελικός χρήστης να παραλαμβάνει το πλήρες σύστημα.*
- *Ο ρυθμός που συμβαίνουν οι τεχνολογικές αλλαγές αυξάνει.*
- *Ο χρόνος αποτελεί πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.*

Ο Peter Morris από την μεριά του μέσα από το βιβλίο του «The Management of Projects» (1997) περιέγραψε εμπειριστωμένα και με λεπτομέρεια τη **διαχείριση έργου** ως μια: *«διαδικασία ενσωμάτωσης όλων όσα πρέπει να γίνουν (και για τα οποία εφαρμόζονται, συνήθως, ειδικές τεχνικές διαχείρισης έργου), καθώς το έργο διανύει τον κύκλο ζωής του (από τη σύλληψή του μέχρι την παράδοσή του) ώστε να ικανοποιηθούν οι στόχοι του έργου».*

Τέλος, σύμφωνα με τον Φιτσιλή (Φιτσιλής, 2017) η **Διαχείριση Έργων** ορίζεται πολύ εύστοχα και πολύ πρόσφατα ως ακολούθως: «Είναι η διαδικασία κατά την οποία εφαρμόζουμε γνώσεις (*knowledge*), δεξιότητες (*skills*), εργαλεία (*tools*) και τεχνικές (*techniques*) κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του έργου με στόχο να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες των συμμετεχόντων».

Από την μεριά του, το **PMBOK** Project Management Body of Knowledge έχει κάνει εξαιρετική δουλειά σε σχέση με το **Project Management** δηλ. την **Διαχείριση Έργου** και έχει αναγνωριστεί σε παγκόσμιο επίπεδο ως ένα από τα βασικά πρότυπα για τη διαχείριση έργων. Αυτό επιτεύχθηκε σε σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς όπως είναι οι κάτωθι δύο (2) εξαιρετικοί οργανισμοί:

- «*To Institute of Electrical and Electronics Engineers το οποίο υιοθέτησε πλήρως το PMBOK ως πρότυπο IEEE*»,
- «*To American National Standards Institute*».

Το **PMBOK** είναι δομημένο σε **δέκα (10)** σημαντικές γνωστικές περιοχές καθεμιά από τις οποίες οριοθετεί τις εργασίες τις οποίες πρέπει να εκτελέσουμε ώστε να τελιώσει επιτυχώς το έργο. Επιγραμματικά, οι **δέκα (10)** κύριες γνωστικές περιοχές που ορίζονται στο **PMBOK** είναι οι ακόλουθες (PMBOK, 2013):

1. «*Ενοποίηση έργου (project integration management)*».
2. «*Διαχείριση αντικειμένου εργασιών έργου (project scope management)*».
3. «*Διαχείριση χρόνου έργου (project time management)*».
4. «*Διαχείριση κόστους έργου (project cost management)*».
5. «*Διαχείριση ποιότητας έργου (project quality management)*».
6. «*Διαχείριση ανθρωπίνων πόρων έργου (project human resource management)*».
7. «*Διαχείριση επικοινωνίας έργου (project communication management)*».
8. «*Διαχείριση κινδύνου έργου (project risk management)*».
9. «*Διαχείριση προμηθειών έργου (project procurement management)*».
10. «*Διαχείριση συμμετεχόντων (stakeholder management)*».

1.7 ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ

Η επιτυχημένη επίτευξη της συμφωνίας όλων των εμπλεκόμενων μερών, ο καθορισμός των προσδοκιών ρεαλιστικού χαρακτήρα και η τελική παράδοση του προϊόντος είναι εγχειρήματα δύσκολα διαχειρίσιμα. Τα εγχειρήματα αυτά απαιτούν την υλοποίηση από ένα ευρύ φάσμα τεχνικών και διαδικασιών.

Οι συγκεκριμένες τεχνικές και διαδικασίες μπορεί και πρέπει να ομαδοποιηθούν και να κωδικοποιηθούν κατά κάποιο τρόπο στις **τρεις (3)** λειτουργίες της διαχείρισης έργου που είναι οι εξής (Verzuh, 2005):

1. **«Ο ορισμός του έργου δημιουργεί το θεμέλιο για το έργο».**

Η διαδικασία αυτή είναι προπαρασκευαστική και συνδέονται άμεσα μαζί της οι **δύο (2)** δραστηριότητες που είναι οι εξής:

- *Ο διαχειριστής έργου πρέπει να καθορίσει το σκοπό, τους στόχους και τους περιορισμούς του έργου.*
- *Ο διαχειριστής έργου πρέπει να θεσπίσει τις βασικές παραμέτρους ελέγχου της διαχείρισης του έργου.*

2. **«Ο προγραμματισμός του έργου συγκεντρώνει τις λεπτομέρειες της επίτευξης των στόχων, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς».**

Με τεχνικές εκτίμησης και χρονικού προγραμματισμού προκύπτει αρχικά πόση εργασία συνεπάγεται το έργο, έπειτα ποιος θα εκτελέσει και πότε και πόσο θα κοστίσει το έργο.

3. **«Ο έλεγχος του έργου περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που βοηθούν το έργο να συνεχίσει να κινείται προς τον επιθυμητό στόχο».**

Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν τα εξής **τρία (3)** χαρακτηριστικά στοιχεία:

- *Μέτρηση προόδου.*
- *Επικοινωνία.*
- *Διορθωτικές ενέργειες.*

Συνοπτικά, οι **λειτουργίες της διαχείρισης έργου** γίνονται με την ακόλουθη παρακάτω χρονική σειρά:

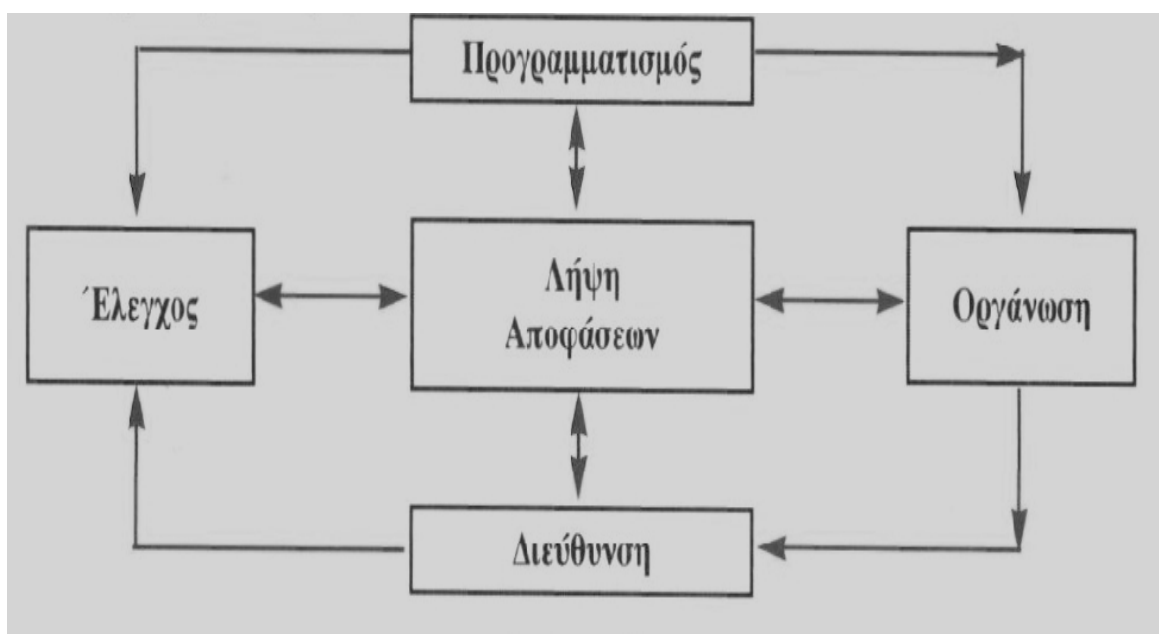
- το έργο πρέπει να αρχίσει από τον ορισμό,
- μετά να προχωρήσει στον προγραμματισμό και
- τέλος στον έλεγχο.

Όλες οι προαναφερόμενες λειτουργίες της διαχείρισης έργου επαναλαμβάνονται συχνά, και αυτό διότι η λειτουργία του προγραμματισμού αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε κάποιες τροποποιήσεις του ορισμού, ενώ οι ενέργειες ελέγχου και αξιολόγησης θα απαιτούν συνεχώς αλλαγές στο πρόγραμμα και κάποιες φορές ακόμα και στον ορισμό. Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης και υλοποίησης ενός έργου, ο διαχειριστής έργου μπορεί σε καθημερινή βάση να αφιερώνει χρόνο σε όλες τις λειτουργίες δηλαδή στην οργάνωση, στην διεύθυνση, στον προγραμματισμό και τέλος στον έλεγχο του έργου.

Με τον όρο **αποτελεσματική διοίκηση** νοείται κατά κύριο λόγο η σωστή εκτέλεση των λειτουργιών της διοίκησης, οι οποίες πραγματοποιούνται καθημερινά μέσα σε μια εταιρεία – επιχείρηση, αλληλοεπηρεάζονται και δεν είναι εφικτό να αναγνωριστούν από έναν παρατηρητή, ο οποίος βρίσκεται εκτός αυτής.

Στο παρακάτω **σχήμα 2** φαίνεται πως συνδέονται μεταξύ τους **αποτελεσματικά** όλες οι λειτουργίες της διαχείρισης του έργου.

Σχήμα 2 Οι λειτουργίες της διαχείρισης έργου.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

1.8 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΡΜ

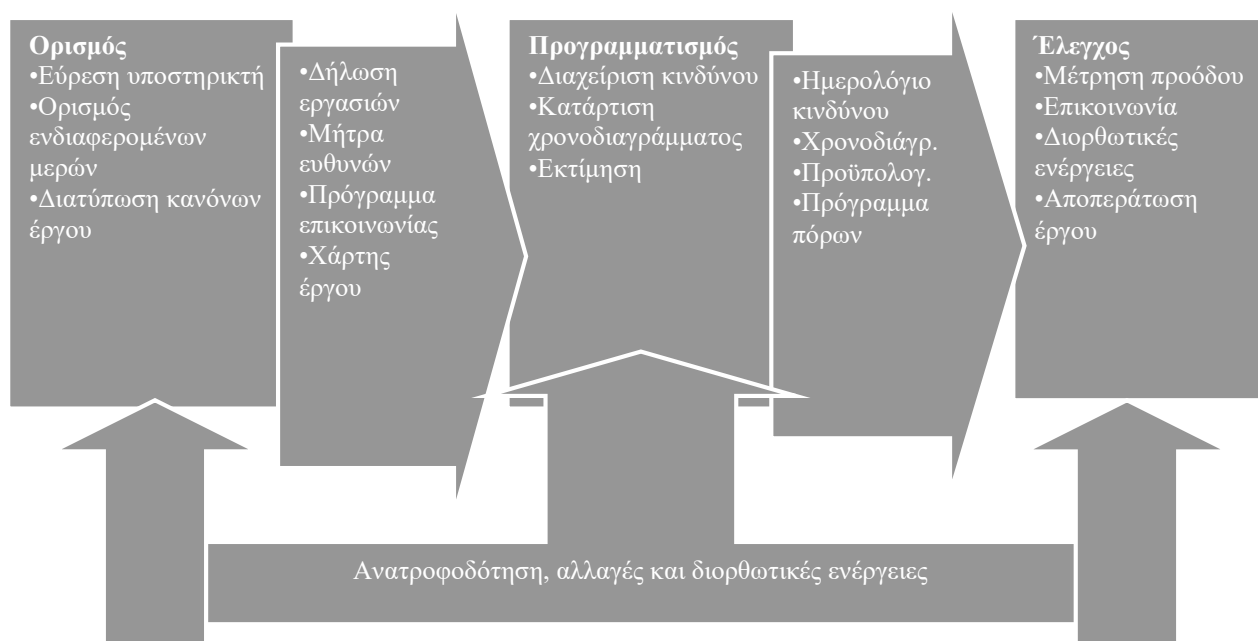
Ο αρχικός και σημαντικός παράγοντας επιτυχίας του έργου αναφέρει ότι η ομάδα έργου, οι πελάτες, ο υποστηρικτής και η διεύθυνση πρέπει να συμφωνούν όλοι όσον αφορά τους κύριους στόχους του έργου. Για το λόγο αυτό έχει σημασία για τους διαχειριστές έργου να γνωρίζουν από την αρχή κιάλας του έργου τα εξής σημεία: ποιοι είναι οι ενδιαφερόμενοι – εμπλεκόμενοι, τι θέλουν και σε τι αποσκοπούν.

1.8.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΡΓΟΥ

Σε οποιαδήποτε έργα μπορούν να εφαρμοστούν οι τεχνικές της διαχείρισης έργου. Τα κάθε μεγέθους έργα γίνονται ακόμα πιο αποτελεσματικά και τα προϊόντα τους βελτιώνονται σε ποιότητα, εξαιτίας της χρήσης των ίδιων των μεθόδων διαχείρισης έργων.

Ειδικότερα, οι διαχειριστές έργου χρειάζεται να έχουν συγκεκριμένες δεξιότητες σε **τρεις (3)** διαφορετικούς και πολύ σημαντικούς και καιρίους τομείς: *Διαχείριση έργου*, *Διοίκηση επιχειρήσεων* καθώς και *Τεχνικές γνώσεις*. Στο **σχήμα 3** (Verzuh, 2005) φαίνονται αναλυτικά και εμπειριστατωμένα οι **τρεις (3)** λειτουργίες του διαχειριστή έργου.

Σχήμα 3 Οι τρεις λειτουργίες του διαχειριστή έργου

Πηγή: <http://slideplayer.gr/slide/1947883/>

1.8.2 ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ

Στο έργο θεωρούνται αυτοδίκαιως ως μέλη της ομάδας έργου όλες οι ομάδες ανθρώπων και τα άτομα που προσφέρουν τον χρόνο, τις δεξιότητες και την προσπάθειά τους σ' αυτό. Με εξαίρεση τους εργαζομένους της εταιρείας, οι οποίοι ασχολούνται υποχρεωτικά, μπορεί να συμπεριλαμβάνονται και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς όπως προμηθευτές, εργολάβοι, ακόμη και πελάτες.

1.8.3 ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ο **Μάνατζμεντ – Διευθυντής** είναι αυτός που έχει την ολοκληρωτική ευθύνη για τα εξής: την αρχικοποίηση, τον σχεδιασμό, την εκτέλεση αλλά και κλείσιμο – ολοκλήρωση του έργου επιτυχώς. Με απλά λόγια, ο Διευθυντής Έργου είναι υπεύθυνος εξ' ολοκλήρου για την επιτυχημένη ολοκλήρωση του έργου στον προκαθορισμένο χρόνο και κόστος, μέσα στα πλαίσια φυσικά του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

1.8.4 ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

Αρκετά έργα συνιστούν αδυναμίες και δυσλειτουργίες από οργανωτική κιάλας άποψη και απαιτούν υποστήριξη εκτός της εταιρείας. Ο προσωρινός χαρακτήρας των έργων μπορεί να δημιουργήσει ποικίλα προβλήματα στους διαχειριστές έργου. Μια εφικτή λύση σε αυτά τα ζητήματα είναι ο υποστηρικτής ή αλλιώς ο **sponsor**.

1.8.5 Ο ΠΕΛΑΤΗΣ

Το έργο δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς κάποιος να πληρώνει γι' αυτό, δηλαδή κατά κάποιον τρόπο να το χρηματοδοτήσει. Και φυσικά όποιος πληρώνει συνηθίζεται να έχει τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο και δεν είναι άλλος από τον πελάτη.

Αφού ολοκληρώσαμε την θεωρητική προσέγγιση των εννοιών έργου και διαχείρισης έργου θα προσπαθήσουμε στην συνέχεια να αποτυπώσουμε με σαφήνεια τι είναι το **ΑΕΠ**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ (ΑΕΠ)

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΕΠ

Το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)** ανέκαθεν ήταν ένας πολύ σημαντικός οικονομικός δείκτης, δυστυχώς όμως δεν αποτυπώνει επακριβώς την εικόνα της οικονομικής αλλά και της κοινωνικής κατάστασης που επικρατεί σε μια χώρα. Το **ΑΕΠ** με μια φράση ορίζεται χαρακτηριστικά και απλά ως ο «**ετήσιος τζίρος μίας χώρας**». Επακόλουθα λοιπόν, το **ΑΕΠ** είναι ο πιο σημαντικός δείκτης μέτρησης της ευημερίας και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο η αύξηση ή όχι του **ΑΕΠ** για κάθε κυβέρνηση αποτελεί πρωταρχικό σκοπό και στόχο.

Οι ορισμοί του **Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕθν.Π)** και του **Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕγχ.Π)** έχουν αναλυτικά ως εξής:

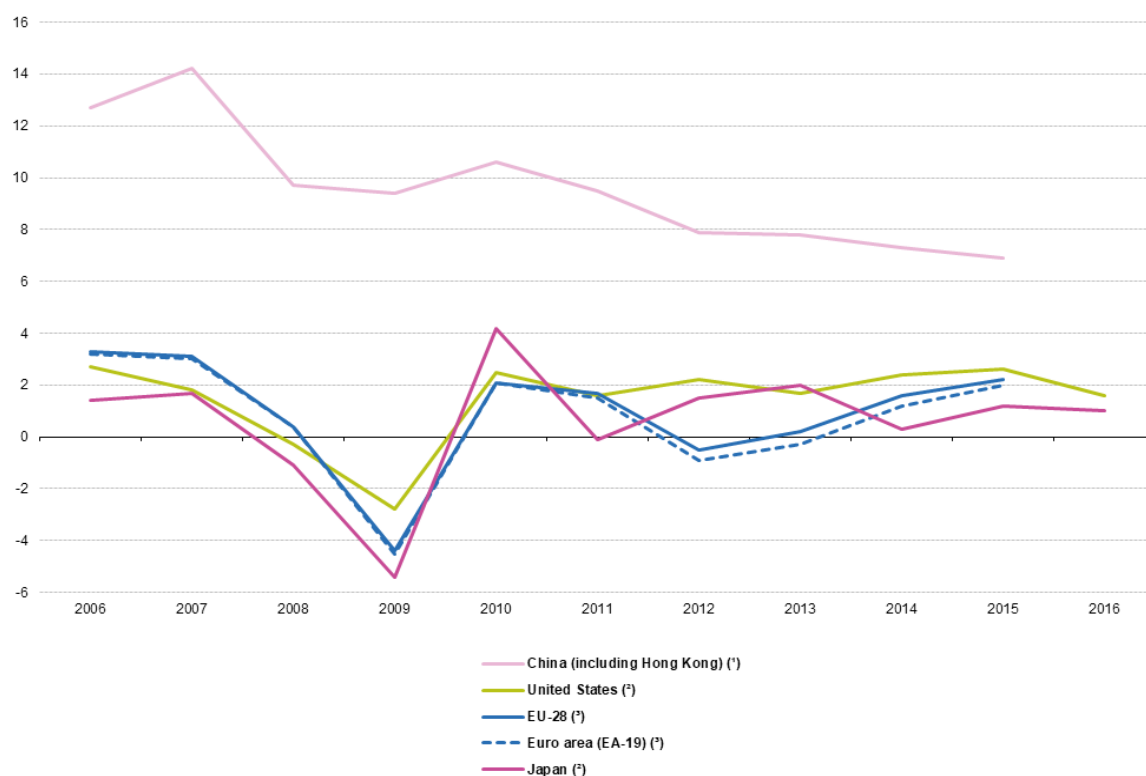
- Το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕθνΠ)** είναι «η συνολική αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται κατά τη διάρκεια ενός έτους, από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους μιας χώρας, ανεξάρτητα από τη χώρα όπου βρίσκονται οι συντελεστές παραγωγής. Το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** αποτελεί δηλαδή δείκτη της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας». <https://www.euretirio.com/aep-akatharisto-ethniko-proion/>
- Το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕγχΠ)** είναι «το σύνολο των προϊόντων, υλικών και άυλων, που παράχθηκαν μέσα στην επικράτεια μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες, ακόμα και αν μέρος αυτού παράχθηκε από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού». <https://www.euretirio.com/akatharisto-egchorio-proion/>

Το **ΑΕγχΠ** διαφέρει από το **ΑΕθνΠ** και αυτό διότι δεν συμπεριλαμβάνει τα εισοδήματα που απέκτησαν οι κάτοικοι μιας χώρας που διαμένουν ή δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στο εξωτερικό. Σε κάθε οργανωμένη πλέον οικονομία, αλλά και σε κάθε χρονική περίοδο υπάρχουν και προϊόντα που έχουν παραχθεί και σε προηγούμενες χρονικές περιόδους. Αυτά φυσικά τα προϊόντα δεν αποτελούν μέρος του **ΑΕΠ**, συμπεριλαμβάνονται, όμως, ως μέρος του **ΑΕΠ** που αφορούν στα προηγούμενα χρόνια δηλ. αφορά στο **ΑΕΠ** παρελθόντων ετών.

Με απλά λόγια, το **ΑΕΠ** αποτυπώνεται ως μια συνεχής ροή των παραγομένων αγαθών κατά τη διάρκεια της χρονικής προς μελέτη περίοδο και σε καμία περίπτωση δεν αποδίδει το απόθεμα αγαθών που έχει αυτή η χώρα. Στο **ΑΕΠ** επίσης, υπάρχουν αγαθά τα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται διότι είναι πολύ δύσκολο και σχεδόν αδύνατον να τα εντοπίσουμε αλλά και να τα μετρήσουμε. Επίσης, δεν λαμβάνονται υπόψη στη μέτρηση του **ΑΕΠ** τα αγαθά που παράγουν τα αγροτικά νοικοκυριά και προσφέρονται για ίδια κατανάλωση. Από τα παραδείγματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, γίνεται σαφές ότι το **ΑΕΠ** που πραγματικά παράγεται στην οικονομία μιας χώρας είναι αρκετά μεγαλύτερο από αυτό που δείχνουν οι επίσημες μετρήσεις. Το ύψος του **ΑΕΠ** δείχνει και το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων της χώρας, εφόσον φυσικά ληφθεί υπόψη και το πληθυσμιακό μέγεθος.

Στο παρακάτω **γράφημα 1** παρουσιάζεται η πραγματική αύξηση του **ΑΕΠ** της Ευρωπαϊκής Ένωσης **ΕΕ**, 2006 – 2016.

Γράφημα 1 Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ, 2006-2016
(% μεταβολής σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος)

Note: based on chain linked volumes.
 (*) 2006-2010: estimates. 2016: not available.
 (†) 2016: estimate.
 (‡) 2016: not available.
 Source: Eurostat (online data code: naida_10_gdp), OECD and World Bank

Πηγή: Eurostat (naida_10_gdp), ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα

Στη συνέχεια στο **γράφημα 2** αποτυπώνεται η εξέλιξη του ΑΕΠ ανά τρίμηνο, σε **δισ ευρώ** από το **2007 – 2016**.

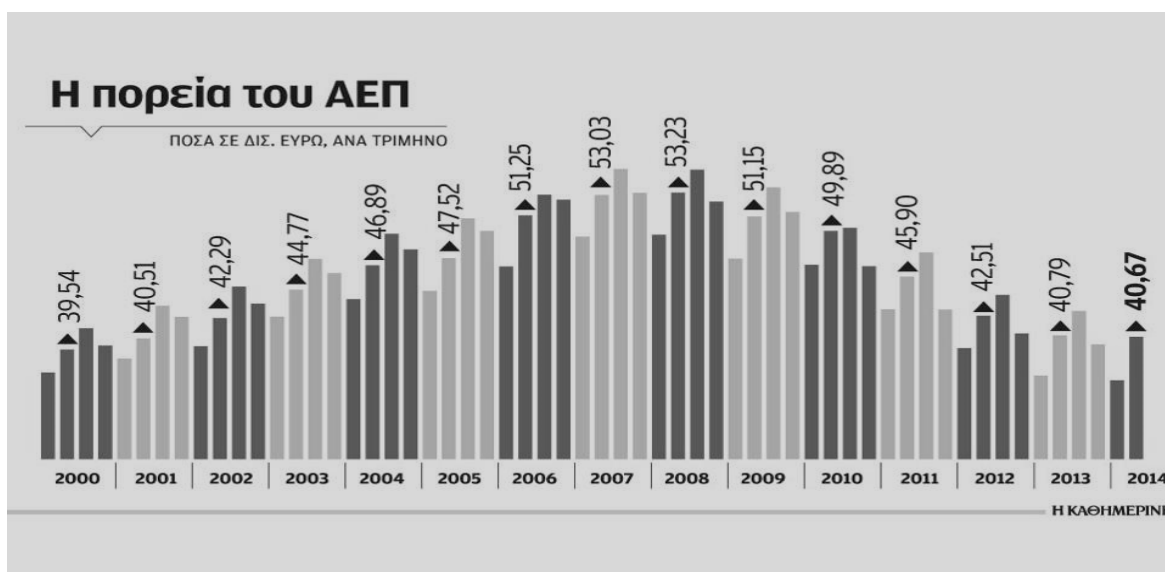
Γράφημα 2 Η εξέλιξη του ΑΕΠ, 2007-2016

Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/897018/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/anhsyxhtika-mhnymata-apo-aep-kataδeseis-kai-soyper-market>

Ενώ στο **γράφημα 3** αποτυπώνεται η πορεία του ΑΕΠ σε **δισ ευρώ**, ανά τρίμηνο από το **2000 – 2014**.

Γράφημα 3 Η πορεία του ΑΕΠ, 2000-2014

Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/781911/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/kata-03-syrriknwδhke-to-ellhniko-aep-to-deytero-trimhno>

2.2 ΑΕΠ ΚΑΙ ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ

Σύμφωνα με το άρθρο της **Eurostat explained** (οδηγός για τις ευρωπαϊκές στατιστικές) http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP/el «τα κύρια μακροοικονομικά μεγέθη των εθνικών λογαριασμών συγκεντρώνονται από θεσμικές μονάδες, ιδίως μη χρηματοδοτικές ή χρηματοδοτικές εταιρείες, τη γενική κυβέρνηση, νοικοκυριά και μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά».

Τα επίσημα στοιχεία των **εθνικών λογαριασμών** της **ΕΕ** περιλαμβάνουν πολύ σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις λεγόμενες συνιστώσες του **ΑΕΠ** που αφορούν στα εξής: την απασχόληση, τα συγκεντρωτικά μεγέθη της τελικής κατανάλωσης και την αποταμίευση. Το **ΑΕΠ** είναι η κεντρική μονάδα μέτρησης των εθνικών λογαριασμών, που προσπαθεί να συνοψίσει την οικονομική θέση μιας χώρας (ή ακόμα και μιας περιφέρειας). Η ανάλυση του **κατά κεφαλή ΑΕΠ** απομακρύνει την επιρροή του απόλυτου μεγέθους του πληθυσμού, διευκολύνοντας έτσι τις χρήσιμες συγκρίσεις μεταξύ των διαφόρων χωρών.

Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP/el) διατυπώνονται χαρακτηριστικά και με σαφήνεια τα εξής στοιχεία: «το κατά κεφαλή **ΑΕΠ** είναι ένας ευρύς οικονομικός δείκτης του επιπέδου διαβίωσης. Τα στοιχεία για το **ΑΕΠ** σε εθνικά νομίσματα μπορούν να μετατρέπονται σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (**ΜΑΔ**) χρησιμοποιώντας **ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης (ΙΑΔ)** που αντικατοπτρίζουν την αγοραστική δύναμη κάθε νομίσματος, αντί να χρησιμοποιούνται αγοραίες συναλλαγματικές ισοτιμίες με τον τρόπο αυτό, εξαλείφονται οι διαφορές στα επίπεδα τιμών μεταξύ των χωρών. Ο δείκτης όγκου του κατά κεφαλή **ΑΕΠ** σε **ΜΑΔ** εκφράζεται σε σχέση με τον μέσο όρο της **ΕΕ** των **28** χωρών (ο οποίος έχει οριστεί σε **100**). Εάν ο δείκτης μίας χώρας είναι υψηλότερος / χαμηλότερος από **100**, το επίπεδο του κατά κεφαλή **ΑΕΠ** της συγκεκριμένης χώρας βρίσκεται πάνω / κάτω από τον μέσο όρο της **ΕΕ-28**. Ο συγκεκριμένος δείκτης προορίζεται για συγκρίσεις μεταξύ χωρών και όχι χρονικές συγκρίσεις. Ο υπολογισμός του ετήσιου ποσοστού αύξησης του **ΑΕΠ** με χρήση αλυσιδωτών δεικτών όγκου αποσκοπεί στο να καθίστανται δυνατές οι συγκρίσεις της δυναμικής της οικονομικής ανάπτυξης, τόσο χρονικά όσο και ανάμεσα σε οικονομίες διαφορετικών μεγεθών, ανεξάρτητα από τα επίπεδα των τιμών».

2.3 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΑΕΠ

Το ΑΕΠ είναι ένα μέγεθος όπως προαναφέραμε που μας πληροφορεί σε γενικές γραμμές για την οικονομική ευημερία μιας χώρας. Το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** δηλαδή προσπαθεί να μετρήσει κατά κάποιον τρόπο το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας. Όμως παρά τη σπουδαιότητα και χρησιμότητά του παρουσιάζει ατέλειες, αδυναμίες και ελλείψεις, οι οποίες οφείλονται σε πολλές και διάφορες αιτίες. Το ΑΕΠ μπορεί και μετράει το σύνολο της εγχώριας παραγωγής αλλά εν τέλει δεν μπορεί να μετρήσει ουσιαστικά και αποτελεσματικά την ευημερία της χώρας.

Αυτό συμβαίνει διότι το ΑΕΠ υστερεί και έχει αδυναμίες στα εξής σημαντικά στοιχεία (<https://sites.google.com/site/nikosmetaxidis/scholika/mathemata/politike-paideia-b-lykeiou/kephalaio-2>):

1. *«δεν περιλαμβάνει την παραγωγή που δεν γίνεται αντικείμενο αγοραπωλησίας (οικιακή εργασία κ.τ.λ.),*
2. *δεν λαμβάνει υπόψη του τη σύνθεση της παραγωγής αλλά αντιλαμβάνεται την παραγωγή μόνο ως μέγεθος,*
3. *δεν μπορεί να λάβει υπόψη του τις ποιοτικές βελτιώσεις της παραγωγής,*
4. *δεν μπορεί να υπολογίσει την παραγωγή που λαμβάνει χώρα στην παραοικονομία (παραεμπόριο, εμπόριο ναρκωτικών κ.τ.λ.),*
5. *δεν λαμβάνει υπόψη του την ανισοκατανομή του παραγόμενου προϊόντος μεταξύ των μελών της κοινωνίας,*
6. *δεν λαμβάνει υπόψη του την ικανοποίηση ή μη ικανοποίηση που νιώθουν τα άτομα για τη ζωή τους,*
7. *δεν λαμβάνει υπόψη του τις αρνητικές συνέπειες της αλόγιστης οικονομικής δραστηριότητας και του σύγχρονου τρόπου ζωής (πολλές ώρες εργασίας, υπερβολικός χρόνος σε μετακινήσεις, εργασιακό άγχος, μόλυνση της ατμόσφαιρας, καθιστική ζωή, έλλειψη επικοινωνίας κ.τ.λ.)».*

2.4 ΕΘΝΙΚΟ ΑΕΠ

Οι χώρες με υψηλό ΑΕΠ θεωρείται ότι έχουν το υπόβαθρο προκειμένου να έχουν μια σταθερή αναπτυξιακή πορεία και κατ' επέκταση οικονομίες παραγωγικές αλλά και νομίσματα ισχυρά.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) εκφράζεται με μαθηματικό τύπο ως εξής¹:

$GDP = C + I + G + NX$ όπου:

(C): κατανάλωση,

(I): επένδυση,

(G): δημόσιες δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και

(NX): καθαρές εξαγωγές, δηλαδή εξαγωγές μείον τις εισαγωγές.

Οι καθαρές εξαγωγές (NX) μπορούν να ονομαστούν αλλιώς και εμπορικό ισοζύγιο.

Με τον όρο **κατανάλωση (consumption)** εννοούμε «τη δαπάνη που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή η συνολική τους κατανάλωση».

Με τον όρο **επένδυση (investment)** εννοούμε «τη δαπάνη για την αγορά κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, αποθεμάτων και κτιρίων, συμπεριλαμβανόμενης και της δαπάνης για την αγορά νέων κατοικιών».

Με τον όρο **δημόσιες δαπάνες (government expenses)** εννοούμε «τις δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποιούν η τοπική αυτοδιοίκηση, οι κυβερνήσεις των πολιτειών και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση».

Με τον όρο **καθαρές εξαγωγές (net exports)** εννοούμε «τη δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην εγχώρια οικονομία και αγοράζονται από αλλοδαπούς (εξαγωγές) μείον τη δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην αλλοδαπή και αγοράζονται από τους κατοίκους της χώρας της οποίας το ΑΕΠ εξετάζεται».

Με τον όρο **εισαγωγές (imports)** εννοούμε «το κόστος αγαθών ή υπηρεσιών όπου ως χώρα κατασκευής δεν είναι η χώρα στην οποία υπολογίζεται το ΑΕΠ».

¹ Διαθέσιμο στο https://el.wikipedia.org/wiki/Ακαθάριστο_Εγχώριο_Προϊόν

Τα στοιχεία για την πορεία του ΑΕΠ στη χώρα μας από το 2000 έως και σήμερα αποτυπώνουν ξεκάθαρα τις δραματικές και τεράστιες επιπτώσεις της ύφεσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της **Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ)**, παρατηρούμε τα εξής (<http://www.kathimerini.gr/757728/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/sta-epipeda-toy-2001-yproxwrhse-to-kata-kefalhn-aep>):

- «το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του 2013 διαμορφώθηκε στα **12.354 ευρώ**, επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2001 και καταγράφοντας απώλεια **5.020 ευρώ** έναντι του αντίστοιχου μεγέθους του 2008 (**17.374 ευρώ**). Δηλαδή της πρώτης χρονιάς που η οικονομία βρέθηκε σε ύφεση και του έτους κατά το οποίο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είχε βρεθεί στο υψηλότερο σημείο από το 2000.
- προκύπτει ότι το ΑΕΠ του 2013 διαμορφώθηκε σε **182,1 δισ. ευρώ** (σε ονομαστικούς όρους) από **193,3 δισ. ευρώ** που ήταν το 2012. Σημειώνεται ότι το 2008 είχε φθάσει στο ανώτερο επίπεδο των τελευταίων 13 ετών και είχε διαμορφωθεί στα **233,3 δισ. ευρώ**. Δηλαδή, στα 6 χρόνια της ύφεσης **χάθηκαν** από την ελληνική οικονομία **51,2 δισ. ευρώ**».

Ειδικότερα, όσον αφορά στο χρονικό διάστημα 2008 – 2013 λίγο πριν αλλά και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης σημειώθηκαν οι παρακάτω σημαντικές αλλαγές (<http://www.kathimerini.gr/757728/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/sta-epipeda-toy-2001-yproxwrhse-to-kata-kefalhn-aep>):

- «Η καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών υποχώρησε από τα **165,75 δισ. ευρώ** στα **128,63 δισ. ευρώ** το 2012.
- Η δημόσια κατανάλωση συρρικνώθηκε κατά **11 δισ. ευρώ** περίπου και διαμορφώθηκε στα **31,34 δισ. ευρώ** το 2013.
- Οι επενδύσεις υποχώρησαν στα **23,6 δισ. ευρώ** το 2013 από **56 δισ. ευρώ**.
- Οι εξαγωγές ανήλθαν στα **53 δισ. ευρώ** το 2013 από **56,2 δισ. ευρώ** το 2008.
- Οι εισαγωγές μειώθηκαν δραστικά κατά **35,7%** και διαμορφώθηκαν στα **57,8 δισ. ευρώ** το 2013, από **90 δισ. ευρώ** το 2008».

Τα σημάδια της ύφεσης πλέον είναι εμφανέστατα, η κατάσταση όμως δείχνει να βελτιώνεται σταδιακά αλλά με πολύ αργούς ρυθμούς από χρόνο σε χρόνο.

Στο γράφημα 4 αποτυπώνεται η εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ευρώ από το 2000 έως το 2013. Ενώ στο γράφημα 5 το κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας από το 2000 έως το 2017.

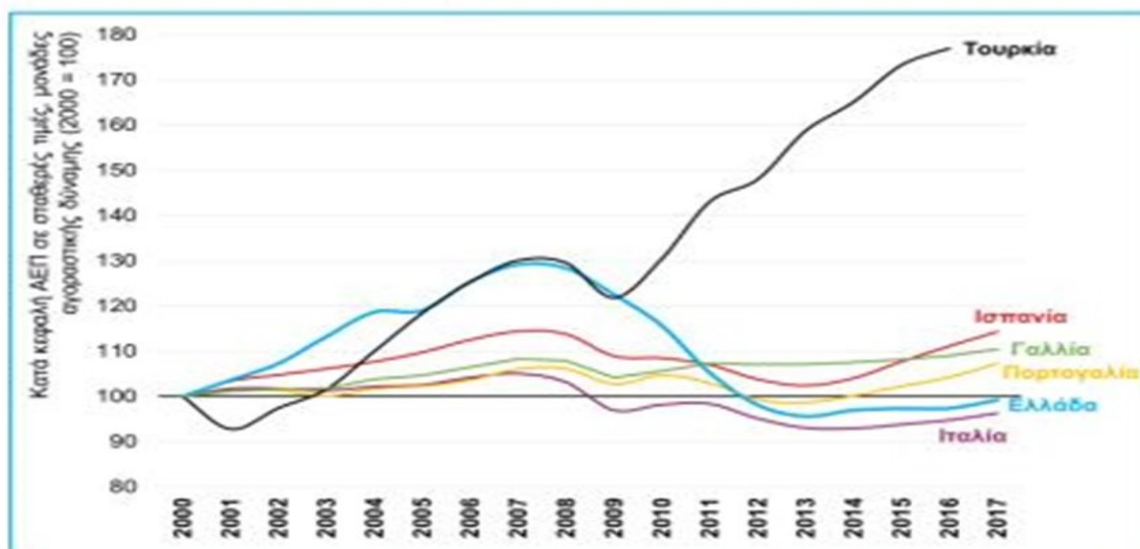
Γράφημα 4 Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Σε ευρώ)

Πηγή: <http://s.kathimerini.gr/resources/2014-03/13s19aep-thumb-large.jpg>

Γράφημα 5 Το κατά κεφαλή ΑΕΠ χώρας (2000 - 2017)

Δ01: ΑΕΠ κατά κεφαλή, σταθερές τιμές, μονάδες αγοραστικής δύναμης, 2000 = 100
(OECD database, 2017)

Πηγή: <https://www.protothema.gr/economy/article/784248/sev-ethniki-anagi-na-adimetopistei-i-anaptuxiaki-usterisi-tis-elladas/>

Τέλος, στον Πίνακα 1 αποτυπώνεται η εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών – Εθνικοί Λογαριασμοί (εποχικά διορθωμένα στοιχεία, σταθερές τιμές 2010)

Πίνακας 1 Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών – Εθνικοί Λογαριασμοί

Τρίμηνο	ΑΕΠ		Τελική Κατανάλωση		Επενδύσεις		Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2000	189.923	4,0%	165.192	2,8%	43.107	12,5%	42.996	21,9%	62.939	22,5%
2001	197.881	4,2%	171.609	3,9%	44.998	4,4%	42.997	0,0%	62.115	-1,3%
2002	205.774	4,0%	179.614	4,7%	45.982	2,2%	39.900	-7,2%	59.976	-3,4%
2003	217.727	5,8%	187.087	4,2%	54.545	18,6%	39.627	-0,7%	64.428	7,4%
2004	228.110	4,8%	193.967	3,7%	54.192	-0,6%	46.914	18,4%	67.044	4,1%
2005	229.924	0,8%	200.678	3,5%	48.462	-10,6%	48.499	3,4%	68.698	2,5%
2006	242.767	5,6%	207.998	3,6%	59.903	23,6%	50.972	5,1%	77.761	13,2%
2007	250.457	3,2%	216.978	4,3%	64.948	8,4%	56.384	10,6%	88.882	14,3%
2008	249.876	-0,2%	221.542	2,1%	58.983	-9,2%	58.484	3,7%	89.820	1,1%
2009	239.099	-4,3%	219.963	-0,7%	43.176	-26,8%	47.775	-18,3%	71.683	-20,2%
2010	226.037	-5,5%	207.094	-5,9%	38.648	-10,5%	49.963	4,6%	69.215	-3,4%
2011	205.312	-9,2%	188.127	-9,2%	30.223	-21,8%	49.997	0,1%	63.491	-8,3%
2012	190.282	-7,3%	173.952	-7,5%	22.978	-24,0%	50.578	1,2%	57.529	-9,4%
α' 2013	46.005	-5,2%	41.628	-8,0%	5.887	6,3%	12.581	-1,5%	14.152	-3,0%
β' 2013	46.040	-3,4%	41.732	-4,4%	5.017	-13,3%	12.886	4,5%	13.770	-3,3%
γ' 2013	46.245	-1,7%	42.193	-1,4%	5.370	1,6%	13.183	6,9%	14.378	0,1%
δ' 2013	45.966	-2,3%	42.242	0,0%	4.441	-30,3%	12.733	-3,1%	13.263	-7,5%
2013	184.257	-3,2%	167.796	-3,5%	20.714	-9,9%	51.383	1,6%	55.563	-3,4%
α' 2014	46.349	0,7%	42.078	1,1%	4.864	-17,4%	13.287	5,6%	14.162	0,1%
β' 2014	46.266	0,5%	42.051	0,8%	5.483	9,3%	13.475	4,6%	15.002	8,9%
γ' 2014	46.840	1,3%	42.162	-0,1%	5.991	11,6%	14.374	9,0%	15.170	5,5%
δ' 2014	46.225	0,6%	42.011	-0,5%	5.739	29,2%	14.211	11,6%	15.512	17,0%
2014	185.680	0,8%	168.302	0,3%	22.077	6,6%	55.348	7,7%	59.846	7,7%
α' 2015	46.371	0,0%	42.273	0,5%	4.792	-1,5%	14.989	12,8%	16.396	15,8%
β' 2015	46.458	0,4%	42.412	0,9%	4.325	-21,1%	15.050	11,7%	15.689	4,6%
γ' 2015	45.732	-2,4%	41.282	-2,1%	5.056	-15,6%	13.217	-8,1%	13.018	-14,2%
δ' 2015	46.473	0,5%	42.056	0,1%	6.050	5,4%	13.674	-3,8%	14.986	-3,4%
2015*	185.033	-0,3%	168.023	-0,2%	20.223	-8,4%	56.929	2,9%	60.088	0,4%
α' 2016	46.185	-0,4%	41.727	-1,3%	5.519	15,2%	13.560	-9,5%	14.844	-9,5%
β' 2016	46.014	-1,0%	41.658	-1,8%	6.084	40,7%	13.517	-10,2%	15.388	-1,9%
γ' 2016	46.289	1,2%	42.223	2,3%	4.984	-1,4%	14.457	9,4%	14.840	14,0%
δ' 2016	46.066	-0,9%	41.807	-0,6%	5.115	-15,5%	14.309	4,6%	15.768	5,2%
2016*	184.554	-0,3%	167.414	-0,4%	21.703	7,3%	55.843	-1,9%	60.839	1,3%
α' 2017	46.373	0,4%	41.883	0,4%	7.155	29,6%	14.271	5,2%	16.497	11,1%
β' 2017	46.744	1,6%	41.848	0,5%	6.055	-0,5%	14.842	9,8%	16.157	5,0%
γ' 2017	46.889	1,3%	41.799	-1,0%	5.514	10,6%	15.582	7,8%	16.228	9,3%

* προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Δεκέμβριος 2017, ΕΛ.ΣΤΑΤ.

2.5 ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΕΠ

Σύμφωνα με την ελληνική βιβλιογραφία η οποία ασχολείται με την έννοια του ΑΕΠ υπάρχουν **τρεις (3)** βασικοί τρόποι μέτρησής του, που είναι οι εξής²:

1. **Μέθοδος δαπάνης**, «όπου το ΑΕΠ υπολογίζεται αθροίζοντας τις αξίες όλων των νεοπαραχθέντων τελικών αγαθών και υπηρεσιών κατά τη διάρκεια του έτους. Το άθροισμα αυτό ονομάζεται Εθνικό Προϊόν».
2. **Εισοδηματική μέθοδος**, «όπου το ΑΕΠ υπολογίζεται αθροίζοντας τις αμοιβές (εισοδήματα) των συντελεστών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή του προϊόντος. Το άθροισμα αυτό ονομάζεται Εθνικό Εισόδημα».
3. **Μέθοδος παραγωγής**, «όπου αθροίζονται οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους για την απόκτηση όλων των νεοπαραχθέντων τελικών αγαθών και υπηρεσιών. Το άθροισμα αυτό ονομάζεται Εθνική Δαπάνη».

Ένας αρκετά ακριβής τρόπος να μετρήσουμε το ΑΕΠ είναι να μετρήσουμε τις ποσότητες των παραγομένων προϊόντων σε φυσικά μεγέθη. Όπως π.χ. σε κιλά, σε λίτρα, σε όγκο, ή σε ώρες, στις περιπτώσεις που πρόκειται για υπηρεσίες. Είναι προφανές, ότι με τον τρόπο αυτό θα συντάξουμε πολλαπλές λίστες με ποσότητες αγαθών που θα ήταν δυσλειτουργικές για κάθε πρακτικό σκοπό. Η μέτρηση του ΑΕΠ όπως προαναφέρθηκε μπορεί να γίνει με **τρεις (3)** διαφορετικούς τρόπους. Επιγραμματικά, είναι οι εξής:

- ο **πρώτος** τρόπος είναι να μετρήσουμε το σύνολο των δαπανών για την αγορά των παραγομένων προϊόντων,
- ο **δεύτερος** τρόπος είναι να μετρήσουμε τα εισοδήματα που δημιουργήθηκαν κατά την διαδικασία της παραγωγής και
- ο **τρίτος** τρόπος είναι να μετρήσουμε την αξία της παραγωγής όπως καταφθάνει στους αγοραστές,

Άρα συνεπώς, η μέτρηση του ΑΕΠ είναι ένας καλός δείκτης για την οικονομική πορεία μιας χώρας διαχρονικά, αλλά και σε σύγκριση με άλλες χώρες.

² Διαθέσιμο στο <https://www.euretirio.com/aep-akatharisto-ethniko-proion/>

2.6 ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΛΑ ΚΑΙ ΑΕΠ

Σύμφωνα με τον Καριώτη το 2010 (Καρυώτης, 2010) «Ο ορισμός της οικονομετρίας περιλαμβάνει την εμπειρική εκτίμηση των οικονομικών σχέσεων. Χρησιμοποιώντας δηλαδή την οικονομική θεωρία την στατιστική θεωρία αλλά και τα απαραίτητα σετ δεδομένων από ένα δείγμα ενός πληθυσμού ελέγχει αλλά και μέτρα τις ορισμένες σχέσεις ανάμεσα σε διάφορες οικονομικές μεταβλητές».

Οι κυριότεροι σκοποί της οικονομετρίας είναι βασικά **τρεις (3)**:

Πρώτος σκοπός είναι ο έλεγχος της οικονομικής θεωρίας ως προς την εμπειρική της τεκμηρίωση ταυτόχρονα με την διερεύνηση των οποίων δυνατοτήτων για αναδιατύπωση σημαντικών σχέσεων, ο **δεύτερος** σκοπός είναι η διατύπωση πιθανών εναλλακτικών προτάσεων οικονομικής πολιτικής και ο **τρίτος** σκοπός είναι η διενέργεια προβλέψεων όσον αφορά την εξέλιξη των διάφορων τιμών κρίσιμων οικονομικών μεγεθών σε περιοχές φυσικά του δείγματος εκτίμησης.

Τα **τρία (3)** στάδια της οικονομετρικής ανάλυσης σύμφωνα με τον Καρυώτη είναι τα εξής (Καρυώτης, 2010): «Το **πρώτο** στάδιο αφορά: την εξειδίκευση του υποδείγματος δηλαδή στον καθορισμό των μεταβλητών που θα το απαρτίζουν, στην καταγραφή αυτών σε εξωγενείς και ενδογενείς καθώς και στην μαθηματική διατύπωση του υποδείγματος. Το **δεύτερο** στάδιο αναφέρεται: στην κατάλληλη επιλογή των οικονομετρικών τεχνικών για την εκτίμηση των συντελεστών των μεταβλητών μας και ονομάζεται εκτίμηση του υποδείγματος. Τέλος, το **τρίτο** στάδιο αφορά: τον έλεγχο του υποδείγματος με την παράλληλη εφαρμογή οικονομικών, στατιστικών αλλά και οικονομετρικών κριτηρίων για το έλεγχο των αποτελεσμάτων της εκτιμήσεως».

Ανεξάρτητα από τους ελέγχους αν προσπαθήσουμε να αξιολογήσουμε ένα οικονομετρικό υπόδειγμα που σχετίζεται με το **ΑΕΠ** αυτό θα αξιολογείται ως προς την ικανότητα του από την επίδοση του σε προβλέψεις των ενδογενών μεταβλητών που αυτό χρησιμοποιεί.

Κλείνοντας και το **δεύτερο** κεφάλαιο με την ανάλυση του **ΑΕΠ**, θα προσπαθήσουμε στο επόμενο κεφάλαιο να συνδέσουμε το περιφερειακό **ΑΕΠ** με τους χρηματοδοτικούς πόρους λαμβάνοντας υπόψη την μελέτη περίπτωσης που είναι η Περιφέρεια **Θεσσαλίας**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΑΕΠ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

3.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Σύμφωνα με τους Πολύζο και Πετράκο (Πολύζος & Πετράκος, 2005) η εξέλιξη αλλά και το εύρος των περιφερειακών ανισοτήτων στην Ελλάδα μεταπολεμικά τις κατέστησε δομικό γνώρισμα της οικονομίας. Έτσι, στην σημερινή εποχή που διανύουμε συναντάται αρκετά έντονα το λεγόμενο «**περιφερειακό πρόβλημα**». Το περιφερειακό πρόβλημα δημιουργεί πολλαπλές ανισοροπίες στις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας αλλά και την ανάπτυξη των περιφερειών της. Η διαχρονική απόκλιση ή σύγκλιση των διαφόρων επιπέδων των οικονομιών των περιφερειών της Ελλάδας αποτελεί ένα μέτρο αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της λεγόμενης «**ασκούμενης περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής**».

Το **περιφερειακό πρόβλημα** στην Ελλάδα είναι αρκετά σημαντικό διότι δημιουργεί στην ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας διάφορες σημαντικές ανισοροπίες. Προκειμένου να αντιμετωπισθεί αυτό το σημαντικό φαινόμενο επιχειρείται με την περιφερειακή πολιτική που ασκείται η επιτυχής εξομάλυνση αυτών των ανισοροπιών. Πρωταρχικό και καταλυτικό παράγοντα για την επίτευξη αυτού του παραπάνω στόχου όπως αποτυπώνεται από τους Γενιταρόπουλο, Σταυρακάκη και Χρονοπούλου αποτελεί από την μία μεριά η αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων και από την άλλη μεριά η αξιοποίηση του ενδογενούς παραγωγικού δυναμικού τους (Γενιταρόπουλος, Σταυρακάκη, & Χρονοπούλου, 2014).

Συνεπώς, σύμφωνα με την Παππά (Παππά, 2018) είναι απαιτητό να αναπτυχθούν κυρίως τα κατάλληλα «**εργαλεία**» για ενδεδειγμένη και λεπτομερή αποτύπωση της παραγωγικής και κοινωνικής φυσιογνωμίας των περιφερειών και για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της αναπτυξιακής πολιτικής. Γενικά, η σχέση «**χώρου**» και «**επιχειρηματικότητας**» έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία καθώς η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα συντελούν τα μέγιστα στην εξομάλυνση των πολλαπλών περιφερειακών ανισοτήτων.

Σύμφωνα με την Βασιλείου τα χαρακτηριστικά του «περιφερειακού προβλήματος» στην Ελλάδα έχουν ως εξής (Βασιλείου, 2018):

«1. Το κατά κεφαλή ΑΕΠ, η ευημερία, οι ευκαιρίες προόδου και οι επιλογές για τον τρόπο ζωής εμφανίζουν μεγάλες ανισότητες μεταξύ των νομών της χώρας.

2. Η συγκέντρωση του 50% πληθυσμού, του 60-65% των οικονομικών δραστηριοτήτων και σχεδόν του μεγαλύτερου ποσοστού των πολιτιστικών δραστηριοτήτων της χώρας σε δυο πόλεις, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

3. Η περιοχή της Αττικής συγκεντρώνει το 50-55% του βιομηχανικού δυναμικού, το 65% των υπηρεσιών, το 50% των γιατρών και των νοσοκομειακών κλινών, το 55% των πτυχιούχων Ανωτάτων Σχολών, το 45% της απασχόλησης στη βιομηχανία και το 85% των εταιρειών.

4. Δημιουργία περιβαλλοντικών προβλημάτων, με καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος.

5. Η δημιουργία κοινωνικών προβλημάτων στις δυο μεγάλες πόλεις Αθήνα και Θεσσαλονίκη όπου οι συνθήκες διαμονής χειροτερεύουν, οι καθημερινές μετακινήσεις και οι μεταφορές γίνονται προβληματικές, το φυσικό, ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον καταστρέφεται.

6. Η απώλεια της δημογραφικής βάσης των λιγότερο αναπτυγμένων νομών, στοιχείου απαραίτητου για την αυτοδύναμη οικονομική τους ανάπτυξη, την αξιοποίηση των φυσικών τους πόρων και τη δημιουργία των προϋποθέσεων ικανοποιητικού επιπέδου κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής.

7. Η μείωση της εθνικής συνεκτικότητας λόγω των διαφορών στην ποιότητα ζωής ανάμεσα στις περιφέρειες, το αίσθημα της αδικίας που υπάρχει σε πολλές περιφέρειες για εγκατάλειψή τους από την Πολιτεία.

8. Η μείωση του κοινωνικού μισθού για τους κατοίκους των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών, η διατήρηση των εισοδηματικών ανισοτήτων, των ευκαιριών επιλογής τρόπου ζωής και η αύξηση του κοινωνικού κόστους της οικονομίας λόγω της άνισης κατανομής των αποτελεσμάτων της ανάπτυξης.

9. Η κατεύθυνση των επενδύσεων δεν είναι η αναμενόμενη και σύμφωνη με τις επιδιώξεις, δηλαδή σε επιθυμητές κοινωνικά περιοχές.»

Αναφορικά τώρα με την εικόνα των «*περιφερειακών αποκλίσεων*» στην χώρα, κάποια από τα βασικά οικονομικά μεγέθη σε περιφερειακό επίπεδο εξελίχθηκαν ως ακολούθως:

- 1) *Σχετικά με την κατανομή του περιφερειακού ΑΕΠ παρατηρείται ιδιαίτερα ανισομερής συμμετοχή μεταξύ περιφερειών διότι δύο (2) από αυτές, η Αττική και Κεντρική Μακεδονία, συγκεντρώνουν σχεδόν το 55% της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Ακολουθούν η Στερεά Ελλάδα, η Θεσσαλία, η Πελοπόννησος και η Κρήτη. Τελευταίες στην κατάταξη βρίσκονται η Ήπειρος και τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο. Η Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας έχει το υψηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ, ενώ η Ήπειρος εμφανίζει το χαμηλότερο. Τέλος, τέσσερις (4) περιφέρειες, συγκεκριμένα η Δυτική Μακεδονία, η Στερεά Ελλάδα, η Αττική και το Νότιο Αιγαίο έχουν κατά κεφαλή ΑΕΠ υψηλότερο του μέσου όρου.*
- 2) *Σχετικά με τον πρωτογενή τομέα, η Θεσσαλία, η Κεντρική Μακεδονία και η Πελοπόννησος συμβάλλουν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10% η κάθε μία στη διαμόρφωση της Εθνικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Α.Π.Α.) στον πρωτογενή τομέα. Στον δευτερογενή τομέα η κατάσταση διαφοροποιείται σημαντικά, με τρεις (3) περιφέρειες τις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας, να παρουσιάζουν υψηλούς δείκτες «συγκέντρωσης», δηλαδή άνω του 30%, του δευτερογενή τομέα στο περιφερειακό Ακαθάριστο Προστιθέμενο Προϊόν (Α.Π.Π.). Στον τριτογενή τομέα είναι εμφανής η βαρύτητα στη συμβολή του εθνικού Ακαθάριστο Προστιθέμενο Προϊόν (Α.Π.Π.) για τις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας, που ανέρχεται αθροιστικά στο 59% του εθνικού συνόλου. Το υπόλοιπο 41% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Α.Π.Α.) του τριτογενή τομέα διαχέεται με μικρές διαφοροποιήσεις στις υπόλοιπες έντεκα (11) από τις δεκατρείς (13) ελληνικές περιφέρειες.*

3.2 ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Προκειμένου να βρούμε το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** διαιρούμε το **ΑΕΠ** με τον συνολικό πληθυσμό μιας χώρας. Το **ΑΕΠ** ως γνωστόν έχει αρκετά μειονεκτήματα και αδυναμίες. Όπως είπε συγκεκριμένα ο οικονομολόγος **John Hicks**, «αν κάποιος παντρευτεί τη μαγείρισσά του θα μειωθεί το **ΑΕΠ**. Επίσης, το **ΑΕΠ** δεν μπορεί να μετρήσει την παραοικονομία ή την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Δεν είναι μέτρο ευημερίας ή πλούτου αλλά μέτρο παραγωγής με τα όποια μειονεκτήματα έχει. Ωστόσο η παραγωγή αποτελεί σημαντική διάσταση της ευημερίας».³

Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου η αύξηση του **ΑΕΠ** μπορεί να μην συμβαδίζει με μια μείωση της ανεργίας ή η ποιότητα της εργασίας να υποβαθμίζεται. Επίσης, το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** δεν αποτυπώνει την κατανομή του πλούτου. Μπορεί αυτοί που βρίσκονται στο πλουσιότερο **10%** του συνολικού πληθυσμού να επωφελούνται το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες μπορεί να δείχνουν υψηλά επίπεδα ανάπτυξης αλλά να αντιμετωπίζουν πολλαπλά προβλήματα όπως: ανισότητας, κοινωνικού αποκλεισμού, περιβαλλοντικής υποβάθμισης, επιδημιών και σε αρκετές περιπτώσεις και πείνας. Για παράδειγμα πάνω από **δέκα (10)** χώρες στην Αφρική αναπτύσσονται με ρυθμούς της τάξης άνω του **6%**, όπου η αύξηση αυτή δεν αντανακλά την πραγματικότητα⁴.

Στην εργασία μας θα μας απασχολήσει ως μελέτη περίπτωσης η Περιφέρεια Θεσσαλίας όπου το παραγόμενο **ΑΕΠ** στην περιφέρεια, στους νομούς της και στο σύνολο της Ελλάδας σε **εκατ. ευρώ** κατά την περίοδο **2000 – 2018** διαμορφώθηκε μέχρι το **2008** ανοδικά, αλλά κατά τα υπόλοιπα σχεδόν έτη καθοδικά, ως απόρροια φυσικά της οικονομικής κρίσης. Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** εκπροσωπεί κατά μέσο όρο το **5,67%** του παραγόμενου **ΑΕΠ** της Ελλάδας με ελάχιστες αυξομειώσεις κατά την περίοδο **2000 – 2018** με μέσο ρυθμό ανάπτυξης **6,5%** ετησίως.

³ Lequiller François, Blades Derek, Understanding National Accounts (OECD Publishing, 2006), p.82-112.

⁴ Hauge Jostein, Africa's economic 'rise' does not reflect reality, article, The Guardian, 3 September 2014. <http://www.theguardian.com/global-development/poverty-matters/2014/sep/03/africa-economic-rise-does-notreflect-reality>

Όσον αφορά στους **τρεις (3)** τομείς παραγωγής, μπορούμε να αναφέρουμε χαρακτηριστικά πως ο τριτογενής τομέας παραγωγής κατέχει δίκαια τη μεγαλύτερη συμμετοχή στη διαμόρφωση του περιφερειακού **ΑΕΠ**, έπειτα ακολουθεί ο δευτερογενής και ο πρωτογενής καταλαμβάνει το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής. Αν συγκρίνουμε, ωστόσο, με τον εθνικό μέσο όρο η συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα είναι σαφώς πολύ πιο μεγάλη. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την ύψιστη σημασία αυτού στη διαμόρφωση της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** και τη μέγιστη συμβολή του στη διαμόρφωση του περιφερειακού **ΑΕΠ**.

Συγκεκριμένα στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας**, σύμφωνα με την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των Εθνικών Λογαριασμών σε επίπεδο περιφέρειας (**NUTS II**) η **Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)** (www.statistics.gr) υπολογίζει περίπου **12.237 ευρώ** το **κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** στη **Θεσσαλία**. Αυτά αφορούν στην **Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)** για το έτος **2014** και τα αντίστοιχα αναθεωρημένα στοιχεία του έτους **2013**. Με βάση το **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ESA 2010** καταρτίζονται τα στοιχεία της **ΕΛΣΤΑΤ**. Επίσης, είναι σημαντικό ότι κατά το **2014**, η **Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)** μειώθηκε κατά **1,9%** στο σύνολο της χώρας.

Στην περίπτωση της **Θεσσαλίας**, μειώθηκε σε ποσοστό **1,1%**. Αναφορικά με τη συμμετοχή των **δεκατριών (13)** περιφερειών στη δημιουργία της **ΑΠΑ**, το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η **Αττική** με **48,3%** και ακολουθεί η **Κεντρική Μακεδονία** με **13,3%**. Η **Θεσσαλία** βρίσκεται στην τρίτη θέση στη σχετική κατάταξη με συμμετοχή σε ποσοστό **5,1%**. Η **ΑΠΑ** στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** προκύπτει κατά κύριο λόγο από: την εκπαίδευση, τη Δημόσια Διοίκηση και την Άμυνα και τις δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα καθώς και κλάδοι χονδρικού και λιανικού εμπορίου, η μεταφορά και αποθήκευση, η επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και τέλος οι δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης.

Σημαντικό επίσης ρόλο στη διαμόρφωση της **Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ)** της **Θεσσαλίας**, σύμφωνα με τα στοιχεία της **ΕΛΣΤΑΤ** (www.statistics.gr) φαίνεται να έχουν τόσο τα ορυχεία, λατομεία, οι κλάδοι της μεταποίησης, νερού, της παροχής ενέργειας, διαχείρισης λυμάτων, αποβλήτων, απορριμμάτων όσο και ο κλάδος διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, αλλά και ο κλάδος γεωργίας, δασοκομείας καθώς και αλιείας.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο **πίνακας 2** της συνολικής **ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΑΠΑ)** ανά περιφέρεια για τα έτη **2013** και **2014**, καθώς και η μεταβολή %.

Πίνακας 2 Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά περιφέρεια
(σε τρέχουσες τιμές, σε εκατ. €)

Περιφέρειες	2013*	2014*	Μεταβολή %
ΕΛΛΑΔΑ	160237	157187	-1,9%
Αττική	77737	75971	-2,3%
Βόρειο Αιγαίο	2282	2261	-0,9%
Νότιο Αιγαίο	5307	5294	-0,2%
Κρήτη	7597	7679	1,1%
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	6213	6098	-1,9%
Κεντρική Μακεδονία	21440	20964	-2,2%
Δυτική Μακεδονία	3901	3831	-1,8%
Ήπειρος	3538	3487	-1,5%
Θεσσαλία	8040	7953	-1,1%
Ιόνια Νησιά	2720	2716	-0,2%
Δυτική Ελλάδα	7339	7288	-0,7%
Στερεά Ελλάδα	7162	6866	-4,1%
Πελοπόννησος	6960	6779	-2,6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 3 αποτυπώνεται το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά περιφέρεια από το 2000 – 2015, ενώ στον πίνακα 4 το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά περιφέρεια από το 2000 – 2009.

**Πίνακας 3 Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ανά περιφέρεια
(σε τρέχουσες τιμές, σε ευρώ)**

Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια και νομό																
Σε ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές																
Έτη																
Περιφέρειες και νομοί	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
ΕΛΛΑΔΑ	13.071	14.011	14.994	16.371	17.683	18.134	19.769	21.061	21.845	21.386	20.324	18.643	17.311	16.475	16.402	16.294
ΑΤΠΚΗ	16.514	17.701	19.310	21.012	23.026	23.735	26.234	28.096	29.215	28.992	27.630	25.380	23.530	22.540	22.389	22.192
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	12.554	13.365	13.865	15.353	16.652	17.178	18.479	19.497	20.518	19.521	18.362	16.558	15.117	14.705	14.925	14.907
Βόρειο Αιγαίο	9.636	10.253	10.615	12.497	13.245	14.043	15.304	16.652	17.647	16.991	15.882	14.669	13.389	12.927	12.883	12.582
Νότιο Αιγαίο	15.557	16.174	16.293	18.185	19.666	20.609	22.012	23.389	24.747	22.872	21.709	19.748	18.163	17.874	18.045	18.153
Κρήτη	11.944	12.913	13.660	14.796	16.173	16.374	17.621	18.330	19.176	18.542	17.372	15.465	14.046	13.584	13.912	13.912
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	10.619	11.408	12.068	13.055	13.957	14.139	15.162	16.211	16.743	16.398	15.616	14.422	13.404	12.603	12.529	12.444
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	10.075	10.701	11.316	12.146	12.772	13.142	13.535	14.741	15.568	15.272	15.057	13.320	12.403	11.498	11.324	11.164
Κεντρική Μακεδονία	10.790	11.628	12.170	13.130	14.229	14.262	15.596	16.794	17.437	16.913	15.776	14.600	13.458	12.669	12.520	12.557
Δυτική Μακεδονία	11.327	12.314	13.520	15.016	15.870	16.561	17.159	17.362	16.748	17.583	17.405	16.908	16.711	15.707	16.320	15.642
Ήπειρος	10.027	10.668	11.591	12.578	12.919	13.171	13.948	14.613	14.960	14.540	14.240	13.328	12.162	11.662	11.630	11.500
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	11.160	11.985	12.645	13.927	14.686	15.020	16.233	17.096	17.590	16.903	16.025	14.705	13.864	13.098	13.073	13.073
Θεσσαλία	10.085	10.888	11.660	13.300	14.010	13.793	15.103	15.805	16.363	15.831	14.499	13.328	12.796	12.256	12.389	12.393
Καρδίτσα	7.725	8.398	9.203	10.176	10.916	10.598	10.847	11.717	12.090	12.342	11.352	10.379	9.860	9.634	9.756	9.647
Τρίκαλα	8.933	9.958	10.172	11.409	12.109	12.042	12.695	13.710	13.847	13.929	12.934	11.652	11.535	11.244	11.784	11.054
Λάρισα	11.287	11.946	12.710	14.782	15.574	15.006	16.547	17.432	18.001	17.472	16.075	14.561	14.107	13.552	13.727	13.860
Μαγνησία	10.549	11.484	12.618	14.288	14.850	15.071	17.076	17.205	18.113	16.724	15.065	14.323	13.393	12.528	12.341	12.686
Ιόνια Νησιά	13.135	14.216	14.323	16.418	17.456	18.332	19.474	20.669	21.759	20.153	19.106	16.633	15.621	14.746	15.007	15.039
Δυτική Ελλάδα	9.744	10.503	11.436	12.502	13.550	13.952	15.425	16.196	16.393	15.722	15.430	13.940	13.070	12.166	12.133	12.097
Στερεά Ελλάδα	13.954	14.804	15.189	16.401	16.877	17.547	18.229	19.019	19.552	18.631	17.663	16.510	15.383	14.428	14.167	14.117
Πελοπόννησος	10.889	11.687	12.322	13.198	13.842	14.281	15.588	16.715	17.224	16.862	16.009	14.942	14.066	13.390	13.291	13.358

* Προσωρινά στοιχεία.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 4 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά περιφέρεια
(Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές)

Περιφέρειες	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Σύνολο Ελλάδος	136.281	146.428	156.615	172.431	185.266	193.050	208.893	222.771	232.920	231.642
Ανατ. Μακεδονία Θράκη	5.648	6.220	6.293	6.987	7.412	7.782	8.162	8.849	9.183	9.265
Κεντρική Μακεδονία	21.622	22.660	23.700	26.283	28.874	26.714	28.816	31.246	32.699	32.285
Δυτική Μακεδονία	3.331	3.488	3.905	4.154	4.378	4.613	5.014	5.525	5.613	5.506
Θεσσαλία	7.859	8.416	8.938	10.021	10.883	10.111	10.877	11.295	11.762	11.608
Ήπειρος	3.551	3.772	3.945	4.433	4.836	4.358	4.577	4.927	5.089	5.079
Ιόνια Νησιά	2.531	2.777	3.016	3.374	3.590	3.828	3.961	4.309	4.460	4.130
Δυτική Ελλάδα	7.059	7.608	8.087	9.018	9.609	9.735	10.388	10.797	11.055	10.659
Στερεά Ελλάδα	8.383	8.608	8.817	9.370	9.897	9.512	9.941	10.331	10.718	10.537
Πελοπόννησος	7.358	7.455	7.725	8.346	8.929	8.528	9.289	9.805	9.881	9.809
Αττική	55.010	60.442	66.107	72.861	78.432	88.846	97.795	104.216	109.718	110.546
Βόρειο Αιγαίο	2.068	2.432	2.436	2.831	2.850	2.810	3.008	3.261	3.444	3.330
Νότιο Αιγαίο	4.530	4.754	5.093	5.585	5.844	6.465	6.784	7.344	7.868	7.646
Κρήτη	7.330	7.795	8.552	9.168	9.730	9.749	10.280	10.867	11.431	11.243

* Προσωρινά στοιχεία.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ο βασικός στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι: «**Η σύγκλιση του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Θεσσαλίας με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ**». Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία (ΕΛΣΤΑΤ) (www.statistics.gr) η αύξηση που παρατηρείται στο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** από το **2000** έως και το **2004**, ήταν σε ρυθμό οριακά μεγαλύτερο από εκείνον της χώρας αλλά και της **ΕΕ**.

Συγκεκριμένα, το έτος **2004** το **ΑΕΠ** της **Θεσσαλίας** ήταν στο **88,1%** του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της χώρας και στο **82,6%** του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της **ΕΕ-27**. Μετά από μεγάλη πτώση του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** το έτος **2005** της τάξης του **12%**, άρχισε η σταδιακή άνοδός του, χωρίς να φτάσει στα επίπεδα του **2004**. Έτσι λοιπόν, το έτος **2009** σηματοδοτεί ένα ραγδαία υποχώρησης του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της **Θεσσαλίας**, με ρυθμούς μεγαλύτερους από τους αντίστοιχους της χώρας. Όπου, το **2011** το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της **Θεσσαλίας** αντιπροσωπεύει περίπου το **71%** του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της Ελλάδας και το **56,35%** της **ΕΕ-27**. Η εξέλιξη της **Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ)** της **Θεσσαλίας** είναι κατ' αναλογία με την αντίστοιχη της χώρας. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, εμφανίζονται με κάποια χρονική υστέρηση στην **Θεσσαλία** αλλά με μεγαλύτερη ένταση (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, 2018).

Η **Θεσσαλία** δυστυχώς παραμένει στις φτωχότερες περιφέρειες της χώρας με το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** να βρίσκεται αρκετά κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Για το έτος **2015**, όπου έχουμε τα τελευταία επίσημα στοιχεία η πλουσιότερη περιφέρεια της χώρας είναι η Αττική με **22.192 ευρώ κατά κεφαλήν ΑΕΠ**, έπειτα το Νότιο Αιγαίο με **18.153 ευρώ (+0,6%)**, ακολουθεί η Δυτική Μακεδονία με **15.642 ευρώ (-4,2%)** και τα Ιόνια Νησιά με **15.039 ευρώ (+0,2%)**. Η Ήπειρος μένει φτωχότερη περιφέρεια της χώρας με **11.500 ευρώ (-1,1%)**, ενώ πιο πάνω από αυτήν βρίσκονται η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη με **11.164 ευρώ (-1,4%)**, η Δυτική Ελλάδα με **12.097 ευρώ (-0,3%)**, η **Θεσσαλία** με **12.393 ευρώ (0%** σταθερά με το **2014)**, η Κεντρική Μακεδονία με **12.557 ευρώ (+0,3%)**, το Βόρειο Αιγαίο με **12.582 ευρώ (-2,3%)**, η Πελοπόννησος με **13.358 ευρώ (+0,5%)**, η Κρήτη με **13.912 ευρώ (0%)** και η Στερεά Ελλάδα με **14.117 ευρώ (-0,4%)** (Thessaliaeconomy.gr, 2018).

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της **Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας**, στην επίσημη λίστα με τις **είκοσι (20)** φτωχότερες περιφέρειες της **ΕΕ** για το έτος **2015** περιλαμβάνονται **τρεις (3)** περιφέρειες της Ελλάδας που είναι: της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας. Για το έτος **2015**, **έντεκα (11)** περιφέρειες της Ελλάδας είχαν κάτω από το **75%** του μέσου **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της **ΕΕ-28**. Μόνο η περιφέρεια της Αττικής **93%** και η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου **76%** κατέγραψαν **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** άνω του **75%** του μέσου **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της **ΕΕ-28**. Οι περιφέρειες της Ανατολικής Μακεδονίας, της Θράκης και της Ηπείρου είχαν το **48%**, η Δυτική Ελλάδα **50%**, η **Θεσσαλία 51%**, η Κεντρική Μακεδονία και το Βόρειο Αιγαίο **52%**, η Πελοπόννησος **56%**, η Στερεά Ελλάδα και η Κρήτη **58%**, η Δυτική Μακεδονία και τα Ιόνια Νησιά **63%**. (<http://www.kathimerini.gr/903004/article/epikairothta/ellada/eurostat-treis-ellhnikes-perifereies-stis-ftwxoteres-ths-ee>)

Για το έτος **2015**, η **ΑΠΑ** μειώθηκε κατά **1,4%** στο σύνολο της χώρας και ανήλθε σε **155.507 εκατ. ευρώ**. Στην **ΑΠΑ** τη μεγαλύτερη μείωση παρουσίασαν οι περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας (**5,1%**) και ακολουθεί του Βορείου Αιγαίου (**2,9%**). Τη μεγαλύτερη αύξηση στην **ΑΠΑ** παρουσίασαν οι περιφέρειες του Νότιου Αιγαίου (**0,5%**) και της Πελοποννήσου (**0,1%**). Στη δημιουργία της **ΑΠΑ** το μεγαλύτερο μερίδιο συμμετοχής έχει η περιφέρεια της Αττικής με **47,9%** και ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία με **13,5%**, ενώ το μικρότερο μερίδιο συμμετοχής κατέχει το Βόρειο Αιγαίο με **1,4%** (Thessaliaeconomy.gr, 2018).

Όσον αφορά συγκεκριμένα στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** σχετικά με την εξέλιξη της **ΑΠΑ** είχε επιτύχει την καλύτερη επίδοσή της το **2008** με **10,73 δις. ευρώ** και από τότε ακολουθεί συνεχώς φθίνουσα πορεία. Με βάση τα διαθέσιμα επίσημα στοιχεία (Κάπαresearch, 2015):

- *«Η κυρίαρχη δραστηριότητα είναι ο τριτογενής τομέας με συνεισφορά που βαθμιαία διευρύνεται από το ~67% το 2005 στο 73,35% το 2012.*
- *Ακολουθεί ο δευτερογενής τομέας που στηρίζεται στη Μεταποίηση που φαίνεται ότι άργησε να επηρεαστεί από την κρίση αλλά οι επιπτώσεις καταγράφηκαν έντονα από το 2010 και έπειτα, ενώ ο κλάδος των Κατασκευών συρρικνώνεται έντονα το 2012 σε σχέση με το 2008.*
- *Τέλος, ο πρωτογενής τομέας βαίνει μειούμενος το 2012 κατά ~27,5% σε σχέση με το 2005 οπότε είχε και τη μέγιστη συνεισφορά του στην περιφερειακή ΑΠΑ».*

3.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΠ

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία στη συνέχεια της εργασίας θα παρουσιάσουμε μέσα από τον **πίνακα 5** την συμμετοχή της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** αλλά και των αντίστοιχων **τεσσάρων (4) ΠΕ**, την συμμετοχή τους στο εθνικό **ΑΕΠ**, προκειμένου να καταφέρουμε να αποκομίσουμε κάποια σημαντικά συμπεράσματα για την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιφέρειας. Επίσης, θα μας βοηθήσει να συμπεράνουμε στο **ποιο είναι το ποσοστό του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας το οποίο καλύφθηκε από την παραγωγή έργων.**

Πίνακας 5 Συμμετοχή στο εθνικό ΑΕΠ

	2007		2008		2009	
Περιφέρειες και νομοί	Τιμές σε ευρώ	Συμμετοχή Θεσσαλίας στο εθνικό ΑΕΠ	Τιμές σε ευρώ	Συμμετοχή Θεσσαλίας στο εθνικό ΑΕΠ	Τιμές σε ευρώ	Συμμετοχή Θεσσαλίας στο εθνικό ΑΕΠ
Σύνολο Ελλάδος	232.831	Συμμετοχή ΠΕ στο ποσοστό της Θεσσαλίας	242.096	Συμμετοχή ΠΕ στο ποσοστό της Θεσσαλίας	237.431	Συμμετοχή ΠΕ στο ποσοστό της Θεσσαλίας
Θεσσαλία	11.708	5,03%	12.158	5,02%	11.809	4,97%
Καρδίτσα	1.364	11,65%	1.419	11,68%	1.439	12,19%
Λάρισα	5.031	42,97%	5.209	42,84%	5.057	42,83%
Μαγνησία	3.493	29,83%	3.681	30,28%	3.446	29,18%
Τρίκαλα	1.819	15,54%	1.849	15,21%	1.867	15,81%
	2010		2011*		2012*	
Περιφέρειες και νομοί	Τιμές σε ευρώ	Συμμετοχή Θεσσαλίας στο εθνικό ΑΕΠ	Τιμές σε ευρώ	Συμμετοχή Θεσσαλίας στο εθνικό ΑΕΠ	Τιμές σε ευρώ	Συμμετοχή Θεσσαλίας στο εθνικό ΑΕΠ
Σύνολο Ελλάδος	226.210	Συμμετοχή ΠΕ στο ποσοστό της Θεσσαλίας	207.752	Συμμετοχή ΠΕ στο ποσοστό της Θεσσαλίας	194.204	Συμμετοχή ΠΕ στο ποσοστό της Θεσσαλίας
Θεσσαλία	110.975	4,85%	10.042	4,83%	9.505	4,89%
Καρδίτσα	1.340	12,21%	1.215	12,09%	1.110	11,68%
Λάρισα	4.707	42,89%	4.260	42,42%	4.020	42,29%
Μαγνησία	3.163	28,82%	2.980	29,67%	2.851	29,99%
Τρίκαλα	1.765	16,08%	1.588	15,81%	1.524	16,03%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Τα στοιχεία για τα έτη 2011 και 2012 είναι προσωρινά)

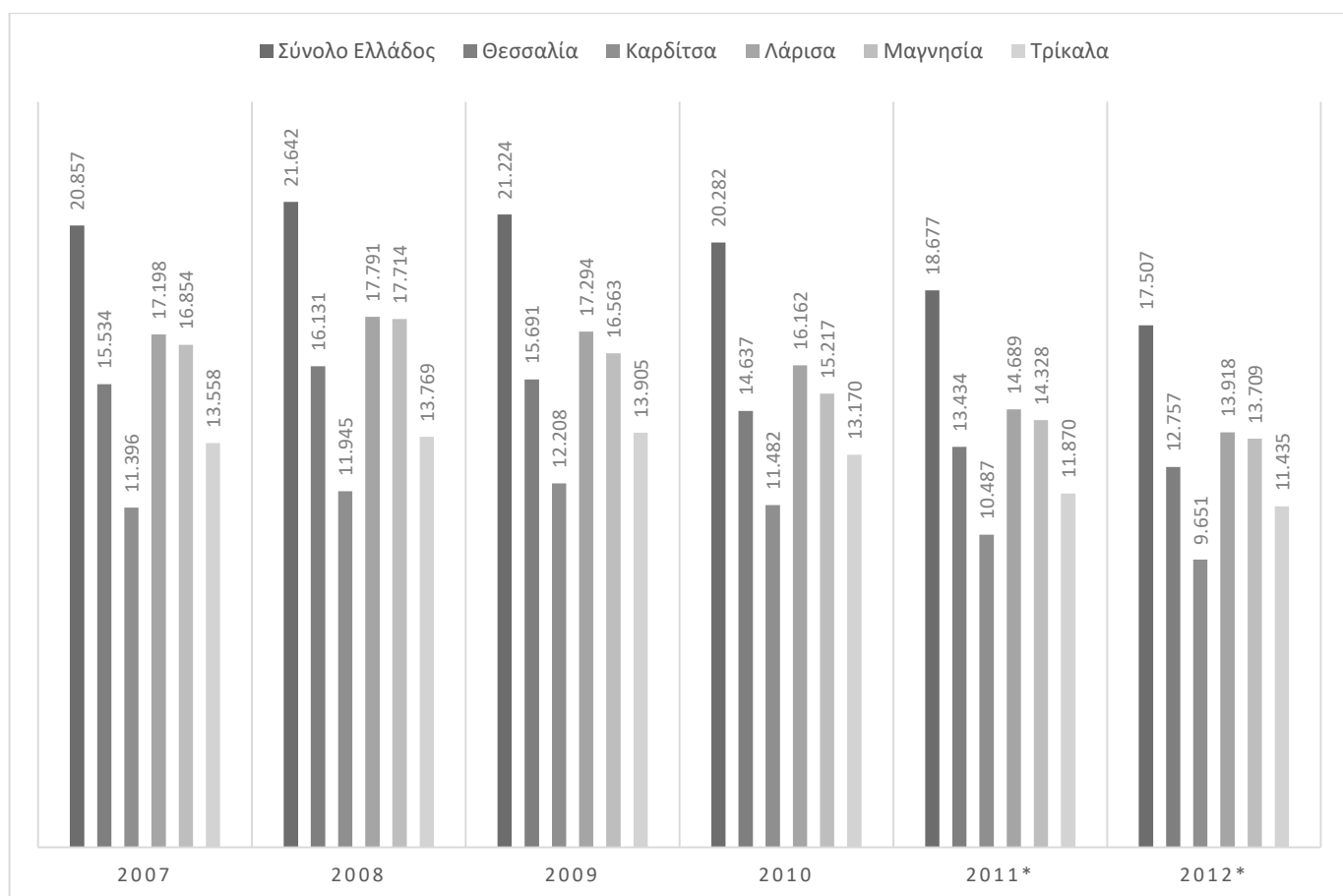
Στον **πίνακα 6** αποτυπώνεται το **κατά κεφαλή ΑΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά ΠΕ** και στη συνέχεια το αντίστοιχο **γράφημα 6**.

Πίνακας 6 Κατά κεφαλή ΑΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά περιφερειακή ενότητα

Περιφέρειες και νομοί	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*
Σύνολο Ελλάδος	20.857	21.642	21.224	20.282	18.677	17.507
Θεσσαλία	15.534	16.131	15.691	14.637	13.434	12.757
Καρδίτσα	11.396	11.945	12.208	11.482	10.487	9.651
Λάρισα	17.198	17.791	17.294	16.162	14.689	13.918
Μαγνησία	16.854	17.714	16.563	15.217	14.328	13.709
Τρίκαλα	13.558	13.769	13.905	13.170	11.870	11.435

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Τα στοιχεία για τα έτη 2011 και 2012 είναι προσωρινά)

Γράφημα 6 Κατά κεφαλή ΑΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά περιφερειακή ενότητα

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

3.5 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Το **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)** (ΚΕΠΕ, 2018) «αποτελεί σημαντική πηγή χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας και μπορεί να αποτελέσει ένα από τα βασικά εργαλεία βελτίωσης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της χώρας». Είναι γεγονός ότι ο τρόπος με τον οποίο τα διαθέσιμα κονδύλια χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα δεν είναι ο αποτελεσματικότερος, καθώς πολύ σημαντικό μέρος τους επιχορηγεί δραστηριότητες των **ΟΤΑ** και λοιπών φορέων της γενικής κυβέρνησης, κάποιες από τις οποίες δεν είναι καθόλου παραγωγικές (ΚΕΠΕ, 2018).

Οι επενδύσεις που εντάσσονται στο **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων** και οι δαπάνες τους καλύπτονται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων αφορούν συγκεκριμένα στα παρακάτω (<http://www.ggea.gr/ap/pde.htm>):

1. *«Κατασκευές, ανακατασκευές & επεκτάσεις εγκαταστάσεων ή έργων.*
2. *Προμήθεια μονίμων εξοπλιστικών μέσων & μηχανολογικού εξοπλισμού.*
3. *Έρευνες και μελέτες που αναφέρονται αποκλειστικά στις παραπάνω περιπτώσεις καθώς και μελέτες, έρευνες εμπειρογνομosύνες, που αφορούν στο καλύτερο προγραμματισμό έργων και μελετών που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων **ΠΔΕ**.*
4. *Όλες ανεξαιρέτως οι δαπάνες των εγκεκριμένων προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (**ΕΣΠΑ**), των Προγραμμάτων Εδαφικής Συνεργασίας (Ν.3614/2007) που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**ΕΕ**) καθώς και των Λοιπών Κοινοτικών Προγραμμάτων.*
5. *Δανειοδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (**ΕΤΕπ**).*
6. *Επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Ν.2515/97, άρθρο 18).*
7. *Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου των ανώνυμων εταιρειών του Δημόσιου Τομέα (**ΔΕΚΟ**).*
8. *Λοιπές Επενδυτικές δραστηριότητες που εξειδικεύονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Υπουργικές Αποφάσεις».*

Τα διαθέσιμα κονδύλια του **ΠΔΕ** θα πρέπει να ενισχυθούν σταδιακά και να κατευθυνθούν σε δραστηριότητες και τομείς οι οποίοι θα τονώσουν την ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα και θα συντελέσουν στην αύξηση της παραγωγής. «Ο ρόλος του **ΠΔΕ** είναι βασικότατος για την εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδοτικής υποστήριξης από εθνικούς πόρους των συγχρηματοδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων όπως του **ΕΣΠΑ 2014-2020** και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου. Επίσης, το **ΠΔΕ** μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη συμπλήρωση επενδυτικών κενών που θα προκύψουν σε κρίσιμα έργα, λόγω των διαφορετικών προτεραιοτήτων και της μη – επιλεξιμότητας ή αιρεσιμότητων στην υλοποίησή τους για παράδειγμα από το **ΕΣΠΑ 2014-2020**» (ΚΕΠΕ, 2018).

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων **ΠΔΕ** καταρτίζεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας έπειτα από υποβολή των προτάσεων από τα αρμόδια Υπουργεία και τις **δεκατρείς (13)** Περιφέρειες. Το **ΠΔΕ** αποτελεί το σημαντικότερο μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και οφείλει να συμβάλλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευόμενες δράσεις και παρεμβάσεις. (ΚΕΠΕ, 2018).

Για το τρέχον έτος (**2018**), ο προϋπολογισμός του **ΠΔΕ**, είναι **6,75 δις. ευρώ**, εκ των οποίων τα **5,75 δις. ευρώ** προέρχονται από το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του προγράμματος (κοινοτικοί και εθνικοί πόροι) και το **1 δις. ευρώ**, αφορά το εθνικό σκέλος του **ΠΔΕ**.

Όσον αφορά τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων **ΠΔΕ**, το οποίο υλοποιείται βάσει της νομοθεσίας του **1995**, το υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης επεξεργάζεται, μεταξύ άλλων, τις εξής αλλαγές

(<http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1603076/programma-dhmosion-ependyseon-prosklhsh-gia-katano.html>):

- «Με το νέο σύστημα, το **ΠΔΕ** δεν θα κλείνει οριστικά στο τέλος κάθε έτους, αλλά θα μπορεί να επεκτείνεται σε βάθος τριετίας, όπως συμβαίνει με το **ΕΣΠΑ**.
- Το υπουργείο θα μπορεί να χρηματοδοτεί απ' ευθείας τους δήμους, κάτι το οποίο σήμερα δεν είναι εφικτό, καθώς παρεμβαίνουν ως αρχικοί δικαιούχοι, οι περιφέρειες.
- Σχεδιάζεται η δημιουργία μηχανισμού ελέγχου, ανάλογο με αυτόν που ισχύει για το **ΕΣΠΑ**.
- Θα υπάρξει αναμόρφωση του ορισμού των δημοσίων επενδύσεων, καθώς δημόσιες επενδύσεις δεν είναι μόνο τα έργα.
- Θα μπορούν να μεταφέρονται πόροι από συγχρηματοδοτούμενο **ΠΔΕ** στο εθνικό **ΠΔΕ**».

3.6 ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Τα ευρωπαϊκά κονδύλια που χορηγούνταν μέσα από τα **Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ)** εδώ και πολλά χρόνια, ήταν μια πηγή χρηματοδότησης σχεδόν για όλα. Στην σημερινή εποχή με το **ΕΣΠΑ** τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Στην Ελλάδα από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο του **ΕΣΠΑ (2014-2020)** αναλογούν περίπου **20 δισ. ευρώ**. Η χώρα μας έχει λάβει συνολικά περίπου **92 δισ. ευρώ** από τα πρώτα χρόνια της ένταξής της στην **ΕΕ**. Αρχικά από τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (**ΜΟΠ**), στη συνέχεια στο **Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ΚΠΣ (1986-1994)**, στο **Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ΚΠΣ (1995-1999)**, στο **Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ΚΠΣ** από το **2000** μέχρι το **2006**, το πρώτο **ΕΣΠΑ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης 2007-2013 (2007-2013)** και το **ΕΣΠΑ Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020** (<http://www.thessaliaeconomy.gr/blog/oikonomia-xrima/roy-pigan-ta-165-dis-eyro-ton-espato-ofelos-tis-thessalias>).

Το συνολικά ποσά που δαπανήθηκαν στην πράξη είναι πολύ μεγαλύτερα και φτάνουν στα **165 δισ. ευρώ**, διότι πρέπει να προστεθούν και η συμμετοχή του ελληνικού δημοσίου στα έργα καθώς και οι ιδιωτικοί πόροι. Σύμφωνα με τις επίσημες μετρήσεις της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής**, δυστυχώς όλα αυτά τα κονδύλια δεν έπιασαν και συνεχίζουν να μην πιάνουν τόπο στην χώρα.

Άρα λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι το κέρδος λόγω των κονδυλίων των **20 δισ. ευρώ** του τελευταίου **ΕΣΠΑ 2014 – 2020** αναμένεται να φτάσει τα **3 δισ. ευρώ**. Λιγότερα κέρδη έχουν κράτη που όχι μόνο δεν λαμβάνουν χρηματοδοτήσεις από την **ΕΕ** για λόγους «*συνοχής*», αλλά συνεισφέρουν σε αυτήν με δικά τους κονδύλια ως ανεπτυγμένα κράτη, δίνοντας από τον κρατικό τους προϋπολογισμό. Τα επίσημα στοιχεία της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** ανά περιφέρεια δείχνουν ότι το πρόβλημα είναι πολύ μεγαλύτερο στη ραχοκοκαλιά της οικονομίας της χώρας μας.

Η Ελλάδα δυστυχώς δεν μπόρεσε να χρησιμοποιήσει τα κονδύλια για τον σκοπό που της εγκρίθηκαν και της διατέθηκαν και να ξεπεράσει τους τριγμούς της συμμετοχής της στην **ΕΕ**. Αντίθετα, η χώρα μας έστρεψε την πλειονότητα των κοινοτικών κονδυλίων κυρίως σε υποδομές μεταφορών – συγκοινωνιών και σε πολλές διάσπαρτες δράσεις, χωρίς μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και μελέτη.

Μάλιστα προηγούμενες εκθέσεις της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** για τη «**συνοχή**» αναδείκνυαν συστηματικά τη μεγάλη διαρροή που υφίστατο η ελληνική οικονομία λόγω της αδυναμίας της να παράγει αλλά και της υποχρέωσής της να εισάγει εξοπλισμό. Το **43%** των χρημάτων που λάμβανε την προηγούμενη δεκαετία η Ελλάδα από κοινοτικά κονδύλια διέφευγε στο εξωτερικό. Ο λόγος για μία επίδοση που είναι σημαντικά χειρότερη όλων των άλλων οικονομιών. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, η νέα πολιτική τάση ανά την **ΕΕ** είναι πλέον λιγότερες επιδοτήσεις αλλά οι επιδοτήσεις να είναι πιο στοχευμένες. (<http://www.thessaliaeconomy.gr/blog/oikonomia-xrima/roy-pigan-ta-165-dis-eyro-ton-empa-to-ofelos-tis-thessalias>).

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της **ΕΕ** παρέχονται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο είτε σε δημόσιους είτε σε ιδιωτικούς φορείς ώστε να μπορέσουν να υλοποιήσουν καινοτόμες δράσεις. Όσον αφορά συγκεκριμένα κάποιον **ΟΤΑ**, η υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων φέρει ανάπτυξη και πρόοδο, όπως για παράδειγμα η δικτύωση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και η εισαγωγή καινοτομίας σε μια εποχή όπου η ανάγκη για την ενασχόληση με την καθημερινότητα παραγκωνίζει την ανάγκη για καινοτομία.

Το νέο **ΕΣΠΑ (2014 – 2020)** περιλαμβάνει **δεκατρία (13)** πολυτομεακά και πολυταμειακά περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα (**ΠΕΠ**), εκτός από τα **επτά (7)** τομεακά προγράμματα. Κάθε μία από τις **δεκατρείς (13)** ελληνικές Περιφέρειες προΐσταται ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, όπου αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (**ΕΤΠΑ**) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (**ΕΚΤ**).

Επιγραμματικά λοιπόν, τα **επιχειρησιακά προγράμματα** αποτελούνται από τα εξής:

- *Τομεακά **ΕΠ**,*
- *Περιφερειακά **ΕΠ** και*
- *Προγράμματα **Εδαφικής Συνεργασίας**.*

Τα προγράμματα **Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ)** αποτελούν το εργαλείο για την ενίσχυση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με άλλες τρίτες χώρες. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών – μελών της **ΕΕ-28** υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής αλλά και διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Τα προγράμματα **Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ)** διακρίνονται σε **δύο (2)** κύρια είδη: **διμερή** και **πολυμερή**. Όσον αφορά στα **διμερή** προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της **ΕΕ**.

Τα **διμερή** προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας της Ελλάδας με τις γείτονες χώρες είναι τα εξής **πέντε (5)** (ΕΣΠΑ, 2018):

- *«Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020*
- *Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία 2014-2020*
- *Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020*
- *Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM) 2014-2020*
- *Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020»*

Όσον αφορά στα **πολυμερή** Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν οι **δεκατρείς (13)** Περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής **πέντε (5)** (ΕΣΠΑ, 2018):

- *«Αδριατικής – Ιονίου (διακρατικό)*
- *MED (διακρατικό)*
- *MED ENI CBC (διασυνοριακό)*
- *Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)*
- *INERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)*
- *Balkan Mediterranean (διακρατικό)»*

Στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** έχουν εγκριθεί πολλά προγράμματα εδαφικής συνεργασίας, διμερή και πολυμερή, στην νέα προγραμματική περίοδο **2014-2020** και σε αρκετά από αυτά οι υπηρεσίες και οι φορείς της περιφέρειας ηγούνται και ως επικεφαλής (**leader**) αυτών, στα υπόλοιπα τους συναντάται ως μέλη (**partners**).

Αφού αναπτύχθηκε το περιφερειακό πρόβλημα και οι χρηματοδοτικοί πόροι στη συνέχεια της εργασίας θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η **Θεσσαλία** μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο κεντρικός κορμός της Ελλάδας, μιας και βρίσκεται ακριβώς στο κέντρο αυτής. Οι **Θεσσαλοί** εγκαταστάθηκαν στις απέραντες πεδιάδες περίπου τον **8ο π. Χ.** αιώνα. Μετά την απελευθέρωση η **Θεσσαλία** κατάφερε να αναπτυχθεί σε όλους τους τομείς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής του **2011**, ο συνολικός πληθυσμός της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** ήταν **732.762** άτομα, και αποτελεί ποσοστό **6,78%**, του συνολικού πληθυσμού της Χώρας. Η **Θεσσαλία** αποτελεί τη **τρίτη** μεγαλύτερη περιφέρεια στη χώρα.

(http://www.thessaly.gov.gr/data/bigthemes/epixprogr_a.pdf)

Ο **Μόνιμος Πληθυσμός** και η **Πυκνότητα Πληθυσμού** ανά **τ. χλμ** διαμορφώθηκαν διαχρονικά στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** ως εξής: (Πηγή: **ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011**):

Το **1991** αποτυπώνονται **729.268** κάτοικοι και με πυκνότητα **51,95** κάτοικοι ανά **τ.χλμ**

Το **2001** αποτυπώνονται **740.115** κάτοικοι και με πυκνότητα **52,73** κάτοικοι ανά **τ.χλμ**

Το **2011** αποτυπώνονται **732.762** κάτοικοι και με πυκνότητα **52,20** κάτοικοι ανά **τ.χλμ**

Στους παρακάτω **πίνακες 7** και **8** ακολουθούν η ανάλυση για την ηλικιακή κατανομή καθώς και οι δημογραφικοί δείκτες.

Πίνακας 7 Ηλικιακή κατανομή πραγματικού πληθυσμού

Σύνολο	0-9	10-14	15-19	20-29	30-49	50-54	55-59	60-64	65-74	75+
732.762	71.731	36.323	38.407	82.355	204.051	49.418	45.164	43.971	81.976	79.366

Πηγή: **ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011**

Πίνακας 8 Δημογραφικοί δείκτες

Δείκτης Γήρανσης (Ηλικίες 65+σε συνάρτηση με Ηλικίες 0-14)	149,32%
Δείκτης Εξάρτησης (Ηλικίες 65+και 0-14 σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό)	58,14%
Δείκτης Αντικατάστασης (Αντικατάσταση Ηλικιών 65+ από ηλικίες 0-14)	82,61%

Πηγή: **ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011**

4.2.ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

4.2.1 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** όπως προαναφέρθηκε καταλαμβάνει το κεντρικό – ανατολικό τμήμα του ηπειρωτικού κορμού της Ελλάδας. Ουσιαστικά βρίσκεται στο κέντρο ακριβώς της χώρας. Η έκταση της είναι ίση με **14.037 τετρ. χλμ.** (εκ των οποίων **14.004** χερσαία **τετρ. χλμ** και μόλις **303** νησιωτικά **τετρ. χλμ**), το οποίο αντιστοιχεί στο **10,6%** της συνολικής επικράτειας. Η **Θεσσαλία** έχει σημαντική στρατηγική κεντροβαρή και σχετικά εύκολα προσπελάσιμη γεωγραφική θέση, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι συνδέεται με το βασικό οδικό αλλά και σιδηροδρομικό άξονα της χώρας.

Η **Θεσσαλία** έχει τα εξής σύνορα: Βόρεια συνορεύει με τις Περιφέρειες Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, Νότια συνορεύει με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Δυτικά συνορεύει με την Περιφέρεια Ηπείρου και τέλος Ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος. Η ιδιαίτερη μορφολογία της, με εκτεταμένο πεδινό τμήμα που περιβάλλεται από μεγάλους ορεινούς όγκους αλλά και η επαφή με το Αιγαίο Πέλαγος από ανατολικά, διευκολύνει την εσωτερική, χωροταξική της συνοχή.

Η έκταση της **Θεσσαλίας** είναι τέτοια ώστε πολύ ψηλά βουνά να περιβάλλουν το θεσσαλικό κάμπο, ο οποίος αποτελεί και τη μεγαλύτερη πεδιάδα όλης της χώρας. Στα βόρεια της περιφέρειας η **Θεσσαλία** περιβάλλεται από τον Όλυμπο, το νότιο τμήμα της οροσειράς της Πίνδου, τον Ιταμό, το Πήλιο και την Όθρυ. Τέλος, το οικιστικό της δίκτυο είναι συνεκτικό, με **είκοσι (20)** περίπου αστικά και τουριστικά οικιστικά κέντρα και ισχυρές μεσαίες προς μεγάλες πόλεις (http://www.thessaly.gov.gr/data/bigthemes/epixprogr_a.pdf).

Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** περιλαμβάνει τις εξής **τέσσερις (4)** περιφερειακές ενότητες (Π.Ε.):

- **Λάρισας,**
- **Μαγνησίας και Σποράδων,**
- **Καρδίτσας και**
- **Τρικάλων.**

Ο χάρτης που ακολουθεί αποτυπώνει την Περιφέρεια **Θεσσαλίας** με τις **τέσσερις (4)** Περιφερειακές Ενότητες ΠΕ που προαναφέραμε καθώς και τους **εικοσιπέντε (25)** Δήμους σύμφωνα με το Πρόγραμμα **Καλλικράτης** που εφαρμόστηκε από το **2011**.

Εικόνα 1 Χάρτης Περιφέρειας Θεσσαλίας

Πηγή: <http://www.nikostsaknakis.com/chartis-perifereias-thessalias-kallikratis/>

Ο επόμενος χάρτης αποτυπώνει τη θέση της Περιφέρειας Θεσσαλίας στον Ελληνικό χώρο, όπου φαίνεται ξεκάθαρα η κεντρικότητά της.

Εικόνα 2 Διαγραμματική απεικόνιση της θέσης της Περιφέρειας στον ελληνικό χώρο

Πηγή: ΥΠΕΚΑ – Διεύθυνση Χωροταξίας

4.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

4.3.1 ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Οι φυσικοί πόροι αποτελούν ιδιαίτερο χαρακτηριστικό για την περιφέρεια **Θεσσαλίας**. Οι κλιματικές περιοχές καθορίζονται στη **Θεσσαλία** από το ανομοιόμορφο ανάγλυφο της. Έτσι λοιπόν, η **Θεσσαλία** απαρτίζεται από **τρεις (3)** κλιματικές περιοχές όπου είναι οι εξής:

Πρώτη: Τα παράλια του Αιγαίου, όπου τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της περιοχής είναι οι βόρειοι άνεμοι, με σημαντική υγρασία ακόμη και κατά την ξηρή περίοδο.

Δεύτερη: Η λεκάνη της **Θεσσαλίας** όπου τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της περιοχής είναι οι ηπιότεροι άνεμοι δεδομένης της ύπαρξης των βουνών, οι θερμοκρασίες είναι υψηλότερες από την προηγούμενη κλιματική περιοχή και οι χειμώνες πολύ βαρείς και τέλος

Τρίτη: Το νησιωτικό τμήμα, όπου τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της περιοχής είναι ότι το κλίμα μπορεί να θεωρηθεί ως μεσογειακό που χαρακτηρίζεται από ήπιο και βροχερό χειμώνα, σχετικά βροχερή άνοιξη, ζεστό και ξηρό καλοκαίρι και δροσερό και συνήθως βροχερό φθινόπωρο.

Η περιφέρεια **Θεσσαλίας** οριοθετείται από οροσειρές βουνών τα οποία αποτελούν και τα φυσικά όριά της με τις υπόλοιπες όμορες περιφέρειες αλλά και με τη θάλασσα. Η **Θεσσαλία** χαρακτηρίζεται από **δύο (2)** συνεχείς γεωγραφικά, ορεινές περιοχές (οροσειρά της Πίνδου και του Ολύμπου).

Στην ευρύτερη περιοχή του Κάτω Ολύμπου έχουν καταγραφεί τουλάχιστον **1.000** είδη πτηνών από τα οποία θεωρείται ότι τα **εκατόν πενήντα πέντε (155)** είναι ιδιαίτερα σημαντικά ενώ τα **σαράντα πέντε (45)** ήδη προστατεύονται. Τα είδη της πανίδας που μπορούμε να αναφέρουμε στον συγκεκριμένο χώρο είναι η πτερωτή πανίδα. Η χλωρίδα της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** παρουσιάζει σημαντική ποικιλία.

Η Όσσα, τα Τέμπη, ο Κάτω Όλυμπος, το Δέλτα του Πηνειού, ανήκουν στις **εκατόν δέκατρις (113)** σημαντικές περιοχές για τα πουλιά της Ελλάδας. Το υδατογραφικό δίκτυο που καταγράφεται στη Θεσσαλία είναι αρκετά πλούσιο. Τέλος, η περιφέρεια **Θεσσαλίας** διασχίζεται από τον Πηνειό, που είναι ένας από τους μεγαλύτερους ποταμούς της Ελλάδας (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ, 2018).

4.3.2 ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Στον τομέα των συγκοινωνιών, μεταφορών και υποδομών, ο ρόλος της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι ιδιαίτερα σημαντικός και πολύτιμος. Η **Θεσσαλία** λόγω της γεωγραφικής θέσης όπως προαναφέραμε διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα γιατί είναι στο κέντρο της Ελλάδας και διασχίζεται από το βασικό οδικό άξονα της **ΠΑΘΕ**, ο οποίος είναι ενταγμένος στο **Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (ΔΔΜ)**. Από την άλλη μεριά όμως, η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** δεν έχει άμεση επαφή με τους νέους άξονες ανάπτυξης του Ελληνικού χώρου. Πιο ειδικά, πρόκειται για τον βόρειο άξονα της χώρας, που τώρα αναπτύσσεται και αναμένεται να ενισχυθεί και να αποκτήσει συνοχή, με την ολοκλήρωση της κατασκευής της Εγνατίας οδού. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι η κυρίαρχη στρατηγική επιλογή είναι η σύνδεση της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** με την Εγνατία που θα βοηθήσει στην άρση της απομόνωσης της Δυτικής **Θεσσαλίας** και θα την συνδέει με τους βασικούς οικονομικούς άξονες της χώρας και τα **Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών**.

Όσον αφορά στις σιδηροδρομικές συγκοινωνίες στην περιφέρεια λειτουργούν τα εξής σημαντικά τμήματα σιδηροδρομικών γραμμών: **Α)** Αθηνών – Θεσσαλονίκης **Β)** Λάρισας – Βόλου και **Γ)** Παλιοφάρσαλος – Καλαμπάκα. Στο βασικό σιδηροδρομικό δίκτυο Αθηνών – Θεσσαλονίκης έχουν γίνει πολύ σημαντικές βελτιώσεις και έχει προβλεφθεί και η ηλεκτροκίνησή του. Επίσης, πολύ πρόσφατα εντάχθηκε στο **ΠΕΠ 2014-2020** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** το έργο της ηλεκτροκίνησης της υφιστάμενης γραμμής Παλιοφάρσαλος – Καλαμπάκα με **57,7 εκατ. ευρώ**, εντός των ορίων της περιφέρειας.

Όσον αφορά στις θαλάσσιες μεταφορές το σημαντικό λιμάνι της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι αυτό του Βόλου, το οποίο με τις κατάλληλες επιπλέον βελτιώσεις θα μπορέσει να εξελιχθεί σε ένα από τα βασικά λιμάνια της κεντρικής Ελλάδας. Επίσης, εξίσου σημαντικά λιμάνια είναι αυτά των νησιών της περιφέρειας δηλαδή της Σκιάθου, της Σκοπέλου, της Γλώσσας, της Αλοννήσου καθώς και το λιμάνι του Αγίουκαμπου, που βρίσκεται στο καλλικρατικό Δήμο Αγιάς.

Όσον αφορά στις αεροπορικές μεταφορές λειτουργούν **τρία (3)** αεροδρόμια τα εξής: της Σκιάθου, της Νέας Αγχιάλου και της Λάρισας όπου το τελευταίο είναι στρατιωτικό (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ, 2018).

4.3.3 ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Σύμφωνα με τα επίσημα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής πληθυσμού που διενεργήθηκε το 2011, η **Θεσσαλία** όπως προαναφέρθηκε έχει **732.762⁵ κατοίκους** και αποτελεί το **6,78%** του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Βρίσκεται στην **τρίτη** κατά αύξουσα σειρά περιφέρεια της χώρας. **Πρώτη** στη σειρά βρίσκεται η Περιφέρεια Αττικής με ποσοστό **35,39%** και **δεύτερη** η περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης με ποσοστό **17,4%**. Κατά την τελευταία δεκαετία (**2001-2011**), παρατηρείται μικρή μείωση του πληθυσμού της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** περί το **1%** και βρίσκεται στη προ – τελευταία θέση των περιφερειών που κατέγραψαν μείωση, ξεπερνώντας ελάχιστα την μείωση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων που έχει **0,84%**. Όσον αφορά στην πυκνότητα όμως του πληθυσμού της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι σημαντικά μικρότερη από το μέσο εθνικό όρο (**52,2** έναντι **82 κάτοικοι/τ.χλμ**). Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από την **ΕΛΣΤΑΤ⁶**, ο πληθυσμός της περιφέρειας συνολικά μειώθηκε κατά **7.353** κατοίκους μεταξύ της πρό – τελευταίας (**2001**) και της τελευταίας απογραφής (**2011**).

Σε επίπεδο περιφέρειας, η περιφερειακή ενότητα (**ΠΕ**) Λάρισας είναι η μόνη που παρουσιάζει μικρή βέβαια αύξηση της τάξης **0,77%** σε σχέση με την πρό – τελευταία απογραφή. Οι άλλες **τρεις (3)** περιφερειακές ενότητες (**ΠΕ**) καταγράφουν μειώσεις, με μεγαλύτερες να καταγράφονται στην περιφερειακή ενότητα (**ΠΕ**) Καρδίτσας με **-5,6%** και να ακολουθούν οι περιφερειακές ενότητες (**ΠΕ**) Τρικάλων με **-1,2%** και Μαγνησίας και Σποράδων με **-0,58%**. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι **τέσσερις (4)** έδρες των περιφερειακών ενοτήτων **ΠΕ (Λάρισα, Βόλο, Τρίκαλα και Καρδίτσα)** συγκεντρώνουν σχεδόν το **40%** του πληθυσμού της περιφέρειας. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία σαν ενδεικτικό παράδειγμα για το γεγονός αυτό είναι ότι μόνο το αστικό κέντρο της **Λάρισας** ξεπερνά τους **160.000** κατοίκους. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, 2018).

⁵ Αντίστοιχα, τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της **ΕΛΣΤΑΤ**, δίνουν εκτίμηση του πληθυσμού της Περιφέρειας **Θεσσαλίας 720.399 άτομα**, δηλαδή απόκλιση ίση με **0,017%**.

⁶ Διαθέσιμα στο www.statistics.gr

4.3.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Η τεράστια φυσική και πολιτισμική κληρονομιά δεν είναι το μόνο χαρακτηριστικό και συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτει η Περιφέρεια **Θεσσαλίας**. Στοιχεία της ιδιαίτερης πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Ελλάδας, κάνουν παντού αισθητή την παρουσία τους σε όλη την περιφέρεια της **Θεσσαλίας** και τα οποία παρουσιάζονται ενδεικτικά στην συνέχεια της εργασίας μας.

Τα **θρησκευτικά μνημεία** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι τα εξής:

Η Ιερά Μονή Ολυμπιώτισσας, η Ιερά Μονή Σπαρμού και ο Άγιος Δημήτριος Στομίου στη Λάρισα, οι Μονές Αγίου Γεωργίου, Παναγίας Πελεκητής και Κορώνας στην Καρδίτσα, η Ιερά Μονή Ευαγγελιστρίας στη Σκιάθο, η Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Πήλιο και το μοναστήρι της Γκούρας στην πύλη Τρικάλων καθώς και όλες οι ιερές μονές των Μετεώρων.

Επίσης, οι **παραδοσιακοί οικισμοί** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι οι εξής:

Στη **ΠΕ** Λάρισας ξεχωρίζει ο παραδοσιακός οικισμός Αμπελάκια, όπου έχει παρεμείνει με τον Καλλικράτη και ως ιστορική έδρα του Δήμου Τεμπών, με θέα τα Τέμπη και πλούσια ιστορική και πολιτιστική παράδοση. Στην υπόλοιπη **Θεσσαλία** βρίσκουμε πολυάριθμους διατηρητέους αξιόλογους παραδοσιακούς οικισμούς.

Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί ένα από τα βασικότερα στοιχεία της ταυτότητας μιας περιοχής, όπως στην περίπτωση μας της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**. Ο τοπικός πολιτισμός και η παράδοση περιλαμβάνει μια μεγάλη γκάμα που σχετίζεται με τον ίδιο τον τρόπο ζωής των κατοίκων της περιοχής και δεν μπορεί εύκολα να αποτυπωθεί σε όλο της το εύρος.

4.3.5 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Στη **Θεσσαλία** συναντάται περίφημα μνημεία της αρχαιότητας που κοσμούν την περιοχή (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ, 2018). Τα πιο χαρακτηριστικά **μνημεία** της αρχαιότητας είναι τα εξής: Τα αρχαία θέατρα της Λάρισας (**A'** και **B'**), ο αρχαϊκός ναός του Απόλλωνα, το μνημείο του Ποσειδώνα, ο μυκηναϊκός θολωτός τάφος Γεωργικού – Ξυνονερίου.

Από το θεσσαλικό κάμπο δεν λείπουν και τα μνημεία ιστορικής σημασίας. Τα **μνημεία ιστορικής σημασίας** είναι τα εξής:

Το Οθωμανικό μνημείο Μπεζεστένι, το κτίσμα των παλιών φυλακών, το παλαιό τούρκικο Τελωνείο, το Οθωμανικό τζαμί, το κονάκι του Χαροκόπου, τα Ρωμαϊκά Λουτρά, το μνημείο του Ιπποκράτη, η Οικονόμειος Σχολή καθώς και αρκετά άλλα. Ένα από τα πρόσφατα μνημεία είναι το μνημείο το Αγρότη, που βρίσκεται στο ιστορικό χωριό Κιλελέρ.

Επίσης, στη **Θεσσαλία** συναντάται πανέμορφα **κάστρα**. Τα πιο γνωστά είναι αυτά: της Αγίας Παρασκευής, του Φαναρίου, των Τρικάλων, της Φαλώρειας, της Πιαλείας, του Βυτουμά τα οποία αφηγούνται τη δική τους μοναδική ιστορία. Ένας πολύ σημαντικός χώρος της **Θεσσαλίας** είναι ο μαγευτικός τόπος των Μετεώρων. Πέρα από το γεωλογικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και έντονο θρησκευτικό ενδιαφέρον διότι σε αυτόν τον τόπο ιδρύθηκαν περί τον **14ο** αιώνα **τριάντα (30)** μονές. Μόνο οι **έξι (6)** είναι σήμερα σε λειτουργία. Η μεγαλύτερη μονή είναι αυτή του Μεγάλου Μετεώρου – Μεταμορφώσεως και ακολουθούν οι μονές των Αγίων Πάντων ή Βαρλαάμ, της Αγίας Τριάδος, του Αγίου Νικολάου Αναπαυσά, του Αγίου Στεφάνου, της Μονής Ρουσάνου και της Αγίας Τριάδος.

Τα Μετέωρα είναι εντυπωσιακά και φυσικά είναι χαρακτηρισμένα από την **UNESCO** ως μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης, σημαντικό αξιοθέατο της περιφέρειας είναι ο Όλυμπος που είναι ο πρώτος εθνικός δρυμός της Ελλάδας (**1938**), το **1981** ανακηρύχθηκε από την **UNESCO** «*Διατηρητέο οικοσύστημα της παγκόσμιας βιόσφαιρας*» και έχει συμπεριληφθεί και στις «*Σημαντικές για την ορνιθοπανίδα περιοχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας*». Η περιοχή των Αγράφων, η περιοχή του Πηλίου και η λίμνη Πλαστήρα δεν θα μπορούσαν να μην συμπεριληφθούν στα αξιοθέατα της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**.

4.4 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Σύμφωνα με τον **Νόμο Καλλικράτη (3852/2010)** που εφαρμόστηκε το **2011** τα συλλογικά όργανα διοίκησης της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** που συμβάλλουν στην επίτευξη και ολοκλήρωση των έργων ως μηχανισμοί υποστήριξης είναι⁷:

- **Η Οικονομική Επιτροπή:** *«Κατάρτιση σχεδίου του προϋπολογισμού της περιφέρειας και εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο για ψήφιση. Κατάρτιση, επεξεργασία, προέλεγχος του απολογισμού και υποβολή σχετικής έκθεσης στο Περιφερειακό Συμβούλιο».*

- **Η Εκτελεστική Επιτροπή:** *«Συντονίζει την κατάρτιση και έχει την ευθύνη της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος της περιφέρειας, το οποίο και εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο. Καταρτίζει και εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο τα τομεακά προγράμματα δράσης και έχει την ευθύνη της υλοποίησης τους».*

- **Η Επιτροπή Διαβούλευσης:** *«Εισηγείται στο Περιφερειακό Συμβούλιο σχετικά με τις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιφέρειας. Εξετάζει τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιφέρειας και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών».*

- **Το Περιφερειακό Συμβούλιο:** *«Προκύπτει μέσω των περιφερειακών εκλογών και είναι υπεύθυνο για την έγκριση των αναπτυξιακών και επιχειρησιακών προγραμμάτων της περιφέρειας καθώς και των οικονομικών προϋπολογισμών και απολογισμών».*

Οι φορείς υποστήριξης αναπτυξιακών στρατηγικών της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** είναι:

- **Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας (Ν.Π.Ι.Δ.):** *Βασικός σκοπός του είναι η ταμειακή διαχείριση των πιστώσεων του ΠΔΕ, αλλά και άλλων χρηματοδοτήσεων, οι οποίες αφορούν τα περιφερειακά και τα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα της περιφέρειας. Για την εκτέλεση των εργασιών τους συνεργάζεται με τις Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων, τις Διαχειριστικές Αρχές και την ΔΑΠ. Οι πόροι του καθορίζονται από τα ποσοστά χρηματοδοτήσεων διαχείρισης προγραμμάτων, από ευρωπαϊκά προγράμματα, από διάφορες εισφορές κ.α. (www.ptathess.gr).*

⁷ Διαθέσιμα στο www.thessaly.gov.gr

- **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Περιφέρειας Θεσσαλίας:** Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο ευρωπαϊκών προγραμμάτων που εντάσσονται στα επιχειρησιακά και τομεακά προγράμματα της περιφέρειας (www.thessalia-espa.gr).

- **Η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας:** Οι αρμοδιότητες της **ΔΑΠ** ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της περιφέρειας και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της περιφέρειας (www.thessaly.gov.gr).

Τέλος, οι **τέσσερις (4) Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων** των Περιφερειακών Ενοτήτων και αυτή της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** συντελούν αποφασιστικά στην ολοκλήρωση των έργων της περιφέρειας. Έχουν ως αποστολή το σχεδιασμό, προγραμματισμό, συντονισμό των τεχνικών έργων όλης της περιφέρειας και των **ΠΕ**, τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη, παραλαβή και συντήρηση των τεχνικών έργων που εκτελούνται στην περιφέρεια. Συνεργάζονται με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, παρέχουν οδηγίες και κατευθύνσεις στις αντίστοιχες διευθύνσεις των Περιφερειακών ενοτήτων (**ΠΕ**) για την εκτέλεση της αποστολής τους.

Σύμφωνα με τον Παπαδημόπουλο (2017) «με τον Καλλικράτη έχουν περάσει στην Περιφέρεια **διακόσιες είκοσι (220)** νέες αρμοδιότητες που δεν συνοδεύονται ούτε με το αντίστοιχο προσωπικό και ούτε από τους αντίστοιχους πόρους προκειμένου να μπορέσουν οι περιφέρειες να αναδείξουν τον αναπτυξιακό χαρακτήρα» (www.thessaliaeconomy.gr).

Σε όλους τους τομείς η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** έχει να επιδείξει σημαντικό παραγωγικό έργο, το οποίο επιτυγχάνεται από την άριστη συνεργασία όλων των προηγούμενων οργάνων διοίκησης αλλά και των φορέων υποστήριξης της περιφέρειας που αναφέραμε. Όλες οι υπηρεσίες της περιφέρειας που είναι εμπλεκόμενες στη διαδικασία προσπαθούν με σοβαρά βήματα να προχωρήσουν στην αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της παραγωγής των έργων στην περιφέρεια και των άμεσων επιπτώσεων στην τοπική οικονομία.

Κλείνοντας το **τέταρτο** κεφάλαιο με την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιφέρειας θα περάσουμε στις επιπτώσεις των έργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ

5.1 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Στην ΕΕ γίνεται μια προσπάθεια μέσω της Επιτροπής, ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου δείκτη για την αποτίμηση της οικονομικής συμβολής ενός παραγόμενου έργου. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης την ανάγκη για λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές ανισότητες. Δυστυχώς, είναι πολύ δύσκολο να γίνει αποτίμηση της οικονομικής συμβολής των παραγόμενων έργων στην τοπική οικονομία, λαμβάνοντας υπόψη και άλλους παράγοντες εκτός του ΑΕΠ. Επιγραμματικά, οι δείκτες ανάπτυξης της άσκησης περιφερειακής πολιτικής σχετικά με την ανάπτυξη είναι οι εξής (http://www.apd-depin.gov.gr/files/Docs/PDF/Stoxothesia/Deiktes/Katalogos_Endeiktikwn_Deiktwn_Metshshs_2.pdf):

1. «**ΑΕΠ** ανά περιφέρεια (επίπεδο ανάπτυξης) σε σχέση με το εθνικό **ΑΕΠ**
2. Ύψος χρηματοδότησης από **ΚΠΣ** / περιφέρεια
3. Ποσοστό χρημάτων που έχουν απορροφηθεί σε σχέση με το σύνολο της χρηματοδότησης του **ΚΠΣ** / περιφέρεια
4. Ποσοστό ανέργων ανά περιφέρεια
5. Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων ανά περιφέρεια
6. Αριθμός νέων επιχειρήσεων ανά περιφέρεια & κατ' έτος
7. Ποσοστό εργαζομένων στον πρωτογενή / δευτερογενή / τριτογενή τομέα
8. Ποσοστό κατόχων / χρηστών Η/Υ περιφέρεια
9. Ποσοστό ατόμων με πρόσβαση στο διαδίκτυο / περιφέρεια
10. Σύνολο εσόδων από εξαγωγές της περιφέρειας ανά παραγωγικό τομέα / έτος
11. Αριθμός παρεχόμενων υπηρεσιών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας
12. Δαπάνες ενεργητικής πολιτικής για την ανάπτυξη (π.χ. αναπτυξιακά κίνητρα) / αριθμό ωφελούμενων επιχειρήσεων (ανά περιφέρεια)»

Στην ελληνική βιβλιογραφία συναντάται **τρεις (3)** βασικές μεθόδους μέτρησης του επιπέδου ανάπτυξης μιας χώρας ή ακόμα και μιας περιφέρειας από την παραγωγή έργων:

- Η **πρώτη** μέθοδος χρησιμοποιεί το **κατά κεφαλήν εισόδημα** ως μοναδικό κριτήριο δηλαδή την επονομαζόμενη οικονομική μεγέθυνση. Σύμφωνα με αυτό το κριτήριο, το επίπεδο του εισοδήματος θεωρείται ότι είναι το επιθυμητό κατά προσέγγιση μέτρο σύγκρισης του επιπέδου ανάπτυξης των περιφερειών.
- Η **δεύτερη** μέθοδος χρησιμοποιεί το λεγόμενο κριτήριο του **Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (ΔΑΑ)**.
- Η **τρίτη** μέθοδος στηρίζεται στο **Δείκτη Ευημερίας** που δημιουργήθηκε το **2008** και έχει ως απώτερο σκοπό τη μέτρηση της συνολικότερης ευημερίας των ανθρώπων.

Όσον αφορά στον **Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (ΔΑΑ)**, (**Human Development Index, HDI**) ορίζεται ως (https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5037/1/02_chapter_8.pdf): «ένας στατιστικός δείκτης ο οποίος χρησιμοποιείται για να κατατάσσει τις χώρες με βάση την ανθρώπινη ανάπτυξη». Με βάση το **ΔΑΑ** γίνεται ο χαρακτηρισμός μιας χώρας ή μιας περιφέρειας σε υπανάπτυκτη, αναπτυσσόμενη ή αναπτυγμένη. Επίσης, χρησιμοποιείται προκειμένου να μετρήσει την επίδραση των οικονομικών πολιτικών στην ποιότητα ζωής. Ο **ΔΑΑ** δημιουργήθηκε από τον οικονομολόγο **Μαχμούμπ ουλ Χακ** και μια μεγάλη ομάδα επιστημόνων που ο ίδιος είχε συστήσει.

Ο **ΔΑΑ** θεωρείται ως αντικαταστάτης του **ΑΕΠ** και μετράει τα επιτεύγματα μιας χώρας ή μιας περιφέρειας στις **τρεις (3)** βασικές συνιστώσες της ανθρώπινης ανάπτυξης (https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5037/1/02_chapter_8.pdf):

- *«Μια μεγάλη και υγιή ζωή, όπως χαρακτηρίζεται από το προσδόκιμο ζωής στην γέννηση»*
- *«Γνώση και μόρφωση, όπως χαρακτηρίζεται από το ποσοστό αναλφαβητισμού και το αναμενόμενο βαθμό εκπαίδευσης»*
- *«Μια ευπρεπή ποιότητα ζωής, όπως χαρακτηρίζεται από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) κατά κεφαλήν και την αγοραστική ισότιμη δύναμη».*

Όσον αφορά στο **Δείκτη Ευημερίας** αποτελείται από συνολικά **ογδόντα εννιά (89)** μεταβλητές (γνωστές και ως υποδείκτες) οργανωμένες σε **οκτώ (8)** βασικούς πυλώνες, κάθε ένας από τους οποίους αποτελεί θεμέλιο της ευημερίας. Οι πυλώνες αυτοί είναι:

- *Οικονομία*
- *Επιχειρηματικότητα και ευκαιρίες*
- *Διακυβέρνηση*
- *Εκπαίδευση*
- *Υγεία*
- *Προστασία και ασφάλεια*
- *Προσωπική ελευθερία*
- *Κοινωνικό κεφάλαιο*

Τέλος, διεθνώς εφαρμόζονται διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την ποσοτική εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων της παραγωγής έργων. Οι προσεγγίσεις αυτές μπορούν να διακριθούν στις ακόλουθες **πέντε (5)** βασικές κατηγορίες (Σύμβουλος, 2014):

- *«Έρευνα Πεδίου κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος διενεργεί πρωτογενή έρευνα αναγνώρισης των αποτελεσμάτων εξαιτίας μιας μεμονωμένης οικονομικής πράξης».*
- *«Ανάλυση μέσω υφιστάμενων δεικτών κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος βασίζεται στη χρησιμοποίηση προγενέστερων στατιστικών στοιχείων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας από παρεμφερή έργα, προκειμένου να εκτιμηθούν οι μελλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση μιας εξεταζόμενης επένδυσης».*
- *«Ανάλυση εισροών – εκροών κατά την οποία πραγματοποιείται ανάλυση των δεδομένων, μέσω αποτύπωσης της αλληλεξάρτησης όλων των κλάδων της οικονομίας. Το μοντέλο εισροών – εκροών αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο μια μεταβολή στη ζήτηση ενός αγαθού επηρεάζει την παραγωγή των λοιπών τομέων της οικονομίας».*
- *«Μακροοικονομικά Μοντέλα Γενικής Ισορροπίας κατά το οποίο οι μεταβολές στην τελική ζήτηση αποτελούν το σημείο εκκίνησης της ανάλυσης, συνδέονται όμως με τις συναρτήσεις παραγωγής ανά κλάδο, στις οποίες ενσωματώνεται το κεφάλαιο, η ενέργεια, η απασχόληση και τα ενδιάμεσα αγαθά».*
- *«Υβριδικές προσεγγίσεις, όπου συνήθως συνδυάζουν άνω του ενός εκ των προαναφερθέντων προσεγγίσεων».*

5.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ

Σύμφωνα με τον Ανθόπουλο (Ανθόπουλος, 2018) μερικές μόνο από τις επιπτώσεις που ενέχει η επιτυχής περαίωση ενός έργου τόσο για την ίδια την επιχείρηση, τον οργανισμό ή τον φορέα όσο και για το κοινωνικό σύνολο είναι οι εξής:

- *«Αξιοποίηση εθνικών πόρων.*
- *Συμβολή στην απασχόληση.*
- *Ενίσχυση της προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών.*
- *Μεταφορά, ενσωμάτωση και προαγωγή της τεχνολογικής προόδου.*
- *Τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, κυρίως σε περιόδους ύφεσης.*
- *Συμβολή στην αναδιανομή του πλούτου.*
- *Περιορισμός της οικονομικής εξάρτησης από το εξωτερικό μέσω της ενίσχυσης της εγχώριας παραγωγικής δραστηριότητας.*
- *Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας».*

Η αξιολόγηση των έργων από οικονομικής πλευράς πραγματοποιείται για να καθοριστεί η σωστή χρήση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Σύμφωνα με τον Χασιάκο (Χασιακός, 2000) *«Η πιο γνωστή μέθοδος αξιολόγησης έργων είναι αυτή της **ανάλυσης ωφελειών – κόστους**. Οι ωφέλειες εκείνες του έργου που έχουν ποιοτικό χαρακτήρα και δεν μπορούν να αποτιμηθούν εύκολα, συνεκτιμώνται με μια διαδικασία υποκειμενικής αξιολόγησης που είναι γνωστή ως **πολυκριτηριακή ανάλυση**»*. Όλες οι παραπάνω αναλύσεις αποτελούν **τη μελέτη σκοπιμότητας του έργου**.

Τέλος, οι κατηγορίες οικονομικών επιπτώσεων των έργων διακρίνονται στις εξής **τρεις (3)** κατηγορίες:

- *Οι άμεσες επιπτώσεις*
- *Οι έμμεσες επιπτώσεις και*
- *Οι πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις*

Οι **δύο (2)** πρώτες κατηγορίες επιπτώσεων αντικατοπτρίζουν το οικονομικό σύστημα του εκάστοτε φορέα ενώ η **τρίτη** αντικατοπτρίζει τον ευρύτερο οικονομικό του χώρο.

5.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Σύμφωνα με τον Κουρλιούρο (Κουρλιούρος, 2015), οι **ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού** έχουν αναλάβει νέους πολύ σημαντικούς ρόλους. Οι **ΟΤΑ** πλέον διαδραματίζουν αναπτυξιακό ρόλο σε τοπικά επίπεδα δράσης αλλά και προγραμματισμού, όπως:

Α) «την ανάληψη άμεσων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών μέσα από τη δημιουργία δημοτικών και διαδημοτικών επιχειρήσεων»,

Β) «την ανάληψη έμμεσων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών μέσα από το συντονισμό και τη δικτύωση τοπικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και την κατάστρωση κοινά αποδεκτών πλαισίων δράσης και στρατηγικών σχεδίων για την ανάπτυξη της περιοχής»,

Γ) «την ανάληψη πρωτοβουλιών προγραμματισμού και συντονισμού έργων και προγραμμάτων σε τοπικό επίπεδο μέσα από τη δημιουργία των κατάλληλων υπηρεσιών υποστήριξης».

Οι **ΟΤΑ** μπορούν από την μεριά τους να διεκδικήσουν έμπρακτα ρόλους ιστού συνεκτικού ανάμεσα σε αποσπασματικές πρακτικές που δεν μπορούν να αναπτυχθούν πάνω στον κοινό καμβά της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας λόγω των πολλαπλών προβλημάτων.

Αυτός ο ρόλος του συνδετήριου ιστού μπορεί πολύ απλά να σημαίνει την ανάληψη πρωτοβουλιών από πλευράς **ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού** για την άρση των παραδοσιακών αντιθέσεων ανάμεσα σε συνδικάτα αλλά και σε επιχειρήσεις, ανάμεσα σε αγρότες και επιχειρηματίες, ανάμεσα σε τεχνοκράτες και γραφειοκράτες, ανάμεσα στη διοίκηση αλλά και τους διοικούμενους.

Οι παραπάνω σημαντικοί παράγοντες κάτω από κατάλληλες πολιτικές προστασίας, ανάδειξης και διαχείρισης, μπορούν να αποτελέσουν μια βάση νέων τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών σε πολύ πιο μακροπρόθεσμη και βιώσιμη βάση και όχι σε βραχυπρόθεσμη και μη βιώσιμη βάση (Κουρλιούρος, 2015).

Σύμφωνα με τον Κουδουμάκη (Κουδουμάκης, 2011), για να μετρήσουμε τις οικονομικές επιπτώσεις έργων είναι απαιτητό και αναπτύσσεται ο **Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ)** όπου από την αξιολόγηση της συσχέτισής του με τους οικονομικούς πόρους που κατευθύνονται στις περιφέρειες της χώρας από το **Γ' ΚΠΣ (2000 – 2006)**, το **ΕΣΠΑ (2007 – 2013)** και το νέο **ΕΣΠΑ (2014 – 2020)** προκύπτει μια ισχυρή γραμμική συσχέτιση. Επίσης, αξιολογείται και διερευνάται η συσχέτιση της κατανομής των οικονομικών πόρων με το μέγεθος του μόνιμου πληθυσμού των περιφερειών της χώρας και προκύπτει επίσης ισχυρή γραμμική συσχέτιση.

Σύμφωνα πάντα με τον Κουδουμάκη, ο **Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ)** (Κουδουμάκης, 2011) *«εκφράζει την αναλογία με την οποία πρέπει να κατανεμηθούν δεδομένοι πόροι μεταξύ των **δεκατριών (13)** περιφερειών της χώρας για την ισόρροπη μείωση της υστέρησής τους»*. Ο **ΔΥΠ** *«υπολογίζεται ως η μέση τιμή **δεκατριών (13)** επιμέρους δεικτών για το σχηματισμό των οποίων τυποποιούνται **εβδομήντα μία (71)** μεταβλητές και αθροίζονται»*. Τόσο ο **Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ)** όσο και οι επιμέρους **Δείκτες Υστέρησης** λαμβάνουν τιμές από **0** έως **100** και δεν έχουν διαστάσεις. Μεγάλη τιμή (**100**) **Δείκτη Υστέρησης** εκφράζει μεγάλη υστέρηση, δηλαδή μεγάλη ανάγκη κατανομής πόρων για την αντιμετώπιση της υστέρησης. Αντίθετα, μικρή τιμή (**0**) **Δείκτη Υστέρησης** εκφράζει και μικρή υστέρηση, δηλαδή μικρή ανάγκη κατανομής πόρων για την αντιμετώπιση της υστέρησης.

Οι μεταβλητές που επιλέχθηκαν για την ανάπτυξη των επιμέρους Δεικτών Υστέρησης εκφράζουν δυσμενή κατάσταση και ως εκ τούτου το άθροισμα των τυποποιημένων τιμών τους εκφράζει και αυτό δυσμενή κατάσταση. Για την περίπτωση που κρίθηκε αναγκαία η χρησιμοποίηση μεταβλητών που εκφράζουν ευνοϊκή κατάσταση (π.χ. **ΑΕΠ**) για τη διατύπωση του Δείκτη Υστέρησης ελήφθη επίσης υπόψη η συμπληρωματική τιμή της τυποποιημένης μεταβλητής.

Στον **Πίνακα 9** που ακολουθεί παρουσιάζεται ο **Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ)** για το **2001** και **2009**.

Πίνακας 9 Δείκτης Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	2001			2009			ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΥΠ 2001 – 2009
	ΔΥΠ	(%)	ΘΕΣΗ	ΔΥΠ	(%)	ΘΕΣΗ	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	499,0	100,0%		442,1	100,0%		-11,4%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	38,2	7,7%	6	34,6	7,8%	5	-9,5%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	52,8	10,6%	2	49,2	11,1%	1	-6,9%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	32,4	6,5%	10	27,7	6,3%	12	-14,6%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	39,4	7,9%	4	32,1	7,3%	7	-18,5%
ΗΠΕΙΡΟΣ	31,7	6,4%	11	27,6	6,2%	13	-13,1%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	32,9	6,6%	8	29,9	6,8%	8	-9,2%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	36,4	7,3%	7	33,3	7,5%	6	-8,7%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	42,1	8,4%	3	39,4	8,9%	3	-6,4%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	38,6	7,7%	5	36,1	8,2%	4	-6,4%
ΑΤΤΙΚΗ	59,5	11,9%	1	47,1	10,7%	2	-20,7%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	31,6	6,3%	12	28,3	6,4%	11	-10,4%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	30,4	6,1%	13	28,6	6,5%	9	-6,2%
ΚΡΗΤΗ	32,9	6,6%	9	28,4	6,4%	10	-13,9%
Μέση Τιμή	38,4			34,0			-11,1%
Τυπική απόκλιση	8,8			7,3			4,7%
Μέγιστη Τιμή	59,5			49,2			-6,2%
Ελάχιστη Τιμή	30,4			27,6			-20,7%
Μέγιστο / Ελάχιστο	2,0			1,8			0,30
Συντελεστής Διακύμανσης	0,228			0,214			-0,427

Πηγή: Ανάπτυξη Δείκτη Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ) και συγκριτική αξιολόγηση με το μόνιμο πληθυσμό για την κατανομή των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Ελληνικές Περιφέρειες, Παναγιώτης Κουδουμάκης

5.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Οι Μελέτες Σκοπιμότητας και Βιωσιμότητας (**Feasibility Studies**) όπως προαναφέραμε έχουν ιδιαίτερη σημασία τόσο για την επιτυχία ενός επιχειρηματικού σχεδίου όσο και για την εξέλιξη και ανάπτυξη ενός οργανισμού ή ενός φορέα, όπως για παράδειγμα μιας περιφέρειας. Μεταξύ άλλων, οι **Μελέτες Σκοπιμότητας και Βιωσιμότητας (Feasibility Studies)** περιλαμβάνουν την παρουσίαση, έλεγχο, αξιολόγηση, επιλογή από διάφορα εναλλακτικά επενδυτικά σχέδια και σενάρια της επιχείρησης, του οργανισμού ή του φορέα (<http://docplayer.gr/32228454-Kefalaio-7-epiheirimatikotita-kai-epiheirimatiko-shedio-business-plan.html>).

Σύμφωνα με τους Κορρέ και Λιαργκόβα (Κορρές & Λιαργκόβας, 2009) οι **Μελέτες Σκοπιμότητας και Βιωσιμότητας (Feasibility Studies)** έχουν «ως στόχο την ανάλυση ενός προτεινόμενου επιχειρηματικού σχεδίου και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προκειμένου να καθοριστούν οι δυνατότητες επιτυχίας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και του επιχειρήματος αυτού». Συγκεκριμένα, ως **μελέτες σκοπιμότητας και μελέτες βιωσιμότητας (Feasibility Studies)** ορίζουμε «τη διαδικασία εκείνη ανάλυσης στοιχείων και πληροφοριών της επιχείρησης με στόχο τον εντοπισμό των δυνατοτήτων, αδυναμιών, προβλημάτων και ευκαιριών, και ακολούθως την εξεύρεση κατάλληλων λύσεων καθώς και την αξιολόγηση των μειονεκτημάτων και των πλεονεκτημάτων των διάφορων εναλλακτικών».

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα των **μελετών σκοπιμότητας και βιωσιμότητας** αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την τελική απόφαση της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, ενώ παράλληλα συντελούν στον λεπτομερή αναλυτικό σχεδιασμό και μειώνουν τον χρόνο συλλογής πληροφοριών κατά τη διάρκεια υλοποίησης ενός επιχειρηματικού σχεδίου (Καραγιάννης, 1999).

Σύμφωνα με τους Τσερκέζο και Μουδάτσου (Τσερκέζος & Μουδάτσου, 2014) «οι εκτιμήσεις του περιφερειακού **ΑΕΠ** της Ελληνικής οικονομίας με βάση και τα διαθέσιμα ετήσιας βάσης στοιχεία από το **2000**, βασίζονται σε τεχνικές χρονικής από – αθροιστικότητας (**Time Disaggregation Techniques**) των ετήσιας βάσης διαθέσιμων δεδομένων. Ειδικότερα για την χρονική από – αθροιστικότητα των ετήσιας βάσης δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές με σχετιζόμενες μεταβλητές (**Related Variables Time Disaggregation Techniques**)».

Οι τεχνικές χρονικής από – αθροιστικότητας αξιοποιούν πληροφορίες από άλλα σχετιζόμενα, με το περιφερειακό **ΑΕΠ**, μεγέθη που είναι διαθέσιμα σε υψηλό επίπεδο χρονικής και διαστρωματικής από – αθροιστικότητας.

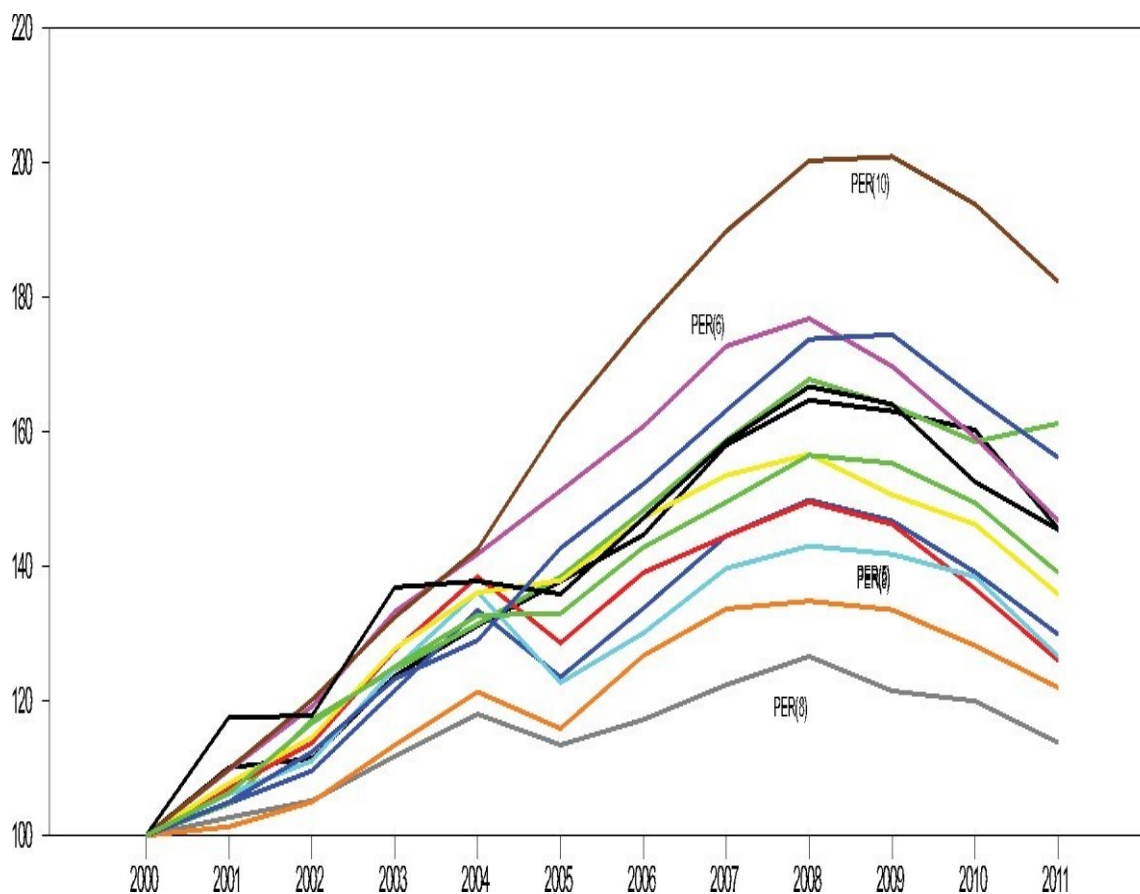
Η σπουδαιότητα της παρακολούθησης και του προγραμματισμού των οικονομικών εξελίξεων σε περιφερειακό επίπεδο, σε υψηλά επίπεδα χρονικής από – αθροιστικότητας είναι δεδομένη. Δυστυχώς όμως ακόμη και σήμερα στην Ελλάδα δεν είναι ακόμα διαθέσιμα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο σε μηνιαίο ή και τριμηνιαίο επίπεδο για βασικούς οικονομικούς δείκτες.

Θα πρέπει δηλαδή να επισημανθεί, ότι υπάρχει μια καθυστέρηση **δύο (2)** περίπου ετών μεταξύ της δημοσίευσης του τριμηνιαίου **ΑΕΠ** της Οικονομίας και των ετήσιας βάσης ανάλογων περιφερειακών δεδομένων. Αυτές οι εκτιμήσεις του τριμηνιαίου **ΑΕΠ** θα φανούν αρκετά χρήσιμες στον οποιοδήποτε θέλει να προσεγγίσει τις περιφερειακές εξελίξεις σε τριμηνιαίο επίπεδο στην Ελληνική οικονομία.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι σε περιφερειακό επίπεδο τα επίσημα στοιχεία από την **ΕΛΣΤΑΤ** είναι πολύ λίγα και χωρίς να παρέχουν την δυνατότητα εφαρμογής άσκησης αξιόπιστης οικονομικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο. Ελπίζουμε ότι στο μέλλον θα υπάρχουν στην διάθεση μας περισσότερα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο. Επιπλέον, η εφαρμογή της προτεινόμενης τεχνικής χρονικής αθροιστικότητας θα μπορούσε να αποτελέσει και την μεθοδολογική βάση δημιουργίας ενός μεικτού ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος εκτίμησης αλλά και εκτιμήσεων των περιφερειακών δεδομένων για την Ελληνική οικονομία.

Σύμφωνα με τους Τσερκέζο και Μουδάτσου (Τσερκέζος & Μουδάτσου, 2014) η **Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ)** έχει δημοσιοποιήσει περιφερειακά δεδομένα για την εξέλιξη του **ΑΕΠ** της Ελληνικής οικονομίας για τα έτη **2000 – 2011**. Πρόκειται για στοιχεία που αφορούν όλες τις περιφέρειες της χώρας δηλ. τις **δεκατρείς (13) Περιφέρειες** της Ελλάδας. Τα στοιχεία αυτά είναι διαθέσιμα σε τρέχουσες τιμές. Η γραφική συν-εξέλιξη αυτών των στοιχείων αποτυπώνεται στο **(Χρονο) Διάγραμμα 1**.

(Χρόνο) Διάγραμμα 1 Διαχρονική συνεξέλιξη του περιφερειακού ΑΕΠ της Ελληνικής οικονομίας (2000=100)

Πηγή: (Τσερκέζος & Μουδάτσου, 2014)

Σύμφωνα με τους Τσερκέζο και Μουδάτσου (Τσερκέζος & Μουδάτσου, 2014) από το (Χρόνο) Διάγραμμα 1 είναι εμφανής και ξεκάθαρη μια ομοιόμορφη μακροχρόνια διαχρονική συν – εξέλιξη του περιφερειακού ΑΕΠ της Ελληνικής οικονομίας.

Ολοκληρώνοντας το πέμπτο κεφάλαιο και τις επιπτώσεις των έργων θα προσπαθήσουμε κλείνοντας την εργασία να αποτυπώσουμε τις επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην τοπική οικονομία για την Περιφέρεια Θεσσαλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

6.1 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Προκειμένου να προχωρήσουμε στις επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** θα πρέπει να τονιστούν ότι οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των διαφόρων χωρικών ενότητων της συνοψίζονται ως εξής:

- «φυσικό – γεωγραφικά χαρακτηριστικά (χερσαίο – νησιωτικό τμήμα, **46%** της έκτασης ορεινή περιοχή),
- πληθυσμιακή πόλωση (αύξηση πληθυσμού στις πεδινές ζώνες, μείωση στις ημιορεινές & ακόμα περισσότερο στις ορεινές, συγκέντρωση **50%** πληθυσμού στα αστικά κέντρα),
- **ΑΕΠ κατά κεφαλή** (τομή μεταξύ δυτικής & ανατολικής **Θεσσαλίας** υπέρ της ανατολικής & σημαντική διαφορά στο εσωτερικό των **δύο** τμημάτων),
- παραγωγικές δραστηριότητες (διαφοροποιήσεις της παραγωγικής φυσιογνωμίας σε επίπεδο **ΠΕ** χωρίς να προκύπτει μία ομοιογενής τυπολογία),
- προσπελασιμότητα (σε ικανοποιητικό επίπεδο προς το εξωτερικό της για ανατολικό τμήμα, υπολείπεται για δυτικό, εσωτερικές συνδέσεις, προβληματική προσβασιμότητα νησιών με ξηρά).
- Επίσης, διαπιστώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις / ανισότητες εντός των **ΠΕ**, ακόμα & εντός μικρότερων χωρικών ή / & διοικητικών ενότητων, όπως ο Δήμος (φορολογούμενο εισόδημα, δημογραφικοί δείκτες γήρανσης / αντικατάστασης, κ.α.)».

Εξειδικεύοντας πλέον, στα ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά της **Θεσσαλίας**, προκειμένου να μπορέσουμε να αποτυπώσουμε και να αναλύσουμε την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**, μπορούμε να αναφέρουμε ότι περιλαμβάνονται τα εξής (Ε.Λ.Κ.Ε.Π.Θ., 2015):

- «Τα Μετέωρα, το μοναδικό μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO στη **Θεσσαλία** και **μία** από τις **δεκαεννέα (19)** αντίστοιχα χαρακτηρισμένες τοποθεσίες στην Ελλάδα, αποτελούν το ένα και μόνο χαρακτηριστικό μοναδικότητας παγκόσμιας εμβέλειας της περιφέρειας.
- Η εύφορη πεδιάδα που σε συνδυασμό με το μικροκλίμα οδηγεί έναν συγκριτικά ισχυρό πρωτογενή τομέα και την πρώτη μεταποίηση. Η **Θεσσαλία** κατέχει την **πρώτη** ή τη **δεύτερη** θέση σε εθνικό επίπεδο στην παραγωγή μιας μεγάλης γκάμας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.
- Τα ιδιαίτερα ανεπτυγμένα μεταφορικά δίκτυα στον άξονα βορράς – νότος που σε συνδυασμό με την πρόσφατη προσθήκη του αεροδρομίου της Αγχιάλου δημιουργούν τις ικανές συνθήκες για τη διακίνηση ανθρώπων και προϊόντων προς τα **δύο** κύρια μητροπολιτικά κέντρα της χώρας και τη βαλκανική ενδοχώρα.
- Τα πλήρως ανεπτυγμένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που εξειδικεύονται θεματικά σε επιστημονικά πεδία συναφή με τη διάρθρωση του παραγωγικού τομέα».

Επίσης, σύμφωνα με σημαντικές μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί για την Περιφέρεια **Θεσσαλίας** σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των έργων μπορούμε να παρατηρήσουμε τα εξής συμπεράσματα (Κουρέτας, 2013):

- «Ο Δευτερογενής Τομέας της **Θεσσαλίας** παρουσιάζει την ισχυρότερη ικανότητα παραγωγής πλούτου.
- Ο Πρωτογενής Τομέας παρουσιάζει μικρή ικανότητα παραγωγής πλούτου σε σύγκριση με τον Δευτερογενή και τον Τριτογενή, αλλά και σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας. Κατέχει την **8η** θέση, παρά την ευρέως επικρατούσα αντίληψη ότι ο Πρωτογενής τομέας είναι το **ισχυρό χαρτί** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**. Άρα απαιτείται ισχυρή προσπάθεια εκσυγχρονισμού, αναδιάρθρωσης, εισαγωγής κεφαλαίων, γνώσης και καινοτομίας.
- Ο Τριτογενής Τομέας, σε απόλυτες τιμές, παρουσιάζει την ίδια ικανότητα παραγωγής πλούτου με τον Δευτερογενή, αλλά σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφέρειες υστερεί **δραματικά (11η** θέση μεταξύ των **13 Περιφερειών)**».

Στην συνέχεια της εργασίας θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε τα ποσοστά του **ΑΕΠ** ανά τομέα παραγωγής της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** μέσα από τον **πίνακα 10**. Στον πρωτογενή τομέα για το **2007** μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής καταλαμβάνει η **ΠΕ Λάρισας**, ακολουθεί η **ΠΕ Καρδίτσας** ενώ η **ΠΕ Μαγνησίας** και **Σποράδων** κατέχει μονάχα το ποσοστό της τάξεως του **4%**. Η **ΠΕ Μαγνησίας** καταλαμβάνει και το **2007** μεγάλο ποσοστό στο δευτερογενή τομέα. Επιπλέον, στον τριτογενή τομέα όλες οι **ΠΕ** της **Θεσσαλίας** διαθέτουν μεγάλα ποσοστά με κυρίαρχη την **ΠΕ** των **Τρικάλων**.

Πίνακας 10 Ποσοστά του ΑΕΠ ανά τομέα παραγωγής για το 2001 και το 2007

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Πρωτογενή τομέα		Δευτερογενή τομέα		Τριτογενή τομέα	
	2001	2007	2001	2007	2001	2007
ΕΤΟΣ						
Λάρισας	19%	14%	21%	19%	60%	67%
Μαγνησίας και Σποράδων	6%	4%	36%	36%	58%	60%
Τρικάλων	15%	9%	18%	20%	67%	71%
Καρδίτσας	24%	12%	18%	19%	58%	69%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Κλείνοντας, η **Θεσσαλία** σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές περιφέρειες με όρους **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** αλλά και άλλων δεικτών υπολείπεται αρκετά, επίσης έχει παρατηρηθεί και μεγάλη επιδείνωση, την προηγούμενη δεκαετία. Για την περίοδο **2014 – 2020** που διανύουμε, η **Θεσσαλία** κατατάχθηκε στην κατηγορία με τις **«λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες»** της **ΕΕ**, δηλ. αυτή των περιφερειών με **κατά κεφαλή ΑΕΠ** κάτω του **75%** της **ΕΕ**. Τα δυσμενή αυτά στοιχεία αποδεικνύουν την ύπαρξη σημαντικού προβλήματος, που πρέπει όμως να το ερμηνεύσουμε ως μια πρόκληση και όχι ως νομοτελειακό φαινόμενο. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως η **ΕΕ** συνδέει την ένταση της χρηματοδοτικής ενίσχυσης και το επίπεδο ανάπτυξης των περιφερειών με το **ΑΕΠ**.

6.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η διεθνής οικονομική κρίση περί το έτος **2009**, χτυπάει κυρίαρχα τη χώρα μας και δυστυχώς είναι ανίκανη να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης οικονομίας. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον προσαρμοσμένη η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** έρχεται με τις υπηρεσίες της και τις δομές της να καταρτίσει τον στρατηγικό της σχεδιασμό έχοντας ως στόχο την άμεση συμμετοχή όλων των φορέων που εμπλέκονται και θα συμμετάσχουν σ' αυτόν.

Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** λοιπόν ακολουθώντας την γενικότερη κατάσταση στη χώρα στα χρόνια της οικονομικής κρίσης απώλεσε (από το έτος **2008** έως το έτος **2014**) το **24%** περίπου του **ΑΕΠ**. Μια απώλεια βέβαια πολύ μικρότερη από την συνολική απώλεια της χώρας που έφτασε την ίδια περίοδο σε **27%** περίπου. Σε τρέχουσες τιμές η απώλεια αυτή αντιστοιχεί σε **2,9 δις ευρώ** μικρότερο **ΑΕΠ** το **2014** σε σχέση με το τελευταίο έτος με θετικό ρυθμό ανάπτυξης (**2008**). Αποτέλεσμα της μικρότερης επιβράδυνσης της οικονομίας είναι η αύξηση του ποσοστού του **ΑΕΠ** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** ως ποσοστό επί του συνολικού **ΑΕΠ** της χώρας από **5,03%** το **2007** στο **5,21%** το **2014**.

(<http://www.thessalia-esp.gr/attachments/article/179/Sinthesi2.pdf>)

Η συμμετοχή των **τεσσάρων (4)** Περιφερειακών Ενοτήτων **ΠΕ** στο **ΑΕΠ** της περιφέρειας δεν φαίνεται να έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά. Η **ΠΕ** Λάρισας διατηρεί ένα ποσοστό συμμετοχής στο **ΑΕΠ** της περιφέρειας της τάξεως του **43%**, ακολουθεί η **ΠΕ** Μαγνησίας και Σποράδων με ποσοστό **30%**, η **ΠΕ** Καρδίτσας περίπου **16%** και τέλος η **ΠΕ** Τρικάλων περίπου **11%**. Τα ποσοστά αυτά έχουν μεταβληθεί ελάχιστα την περίοδο της κρίσης (**2008 – 2014**). Η ίδια περίπου τάση καταγράφεται και στο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** στην περιφέρεια. Από το έτος **2008** παρουσιάζεται μια συνεχής πτώση. Από **16.131 ευρώ** το **2008** έπεσε αρκετά στις **12.757** το **2012**. Εντός της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** παρουσιάζονται σημαντικές ανισότητες με τις **ΠΕ** Λάρισας και Μαγνησίας – Σποράδων να καταγράφουν σημαντικά υψηλότερο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** σε σχέση με τις **ΠΕ** Καρδίτσας και Τρικάλων.

(<http://www.thessalia-esp.gr/attachments/article/179/Sinthesi2.pdf>)

6.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 2000 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Στην συνέχεια της εργασίας θα προσπαθήσουμε να προχωρήσουμε σε μια στατιστική αποτύπωση των έργων της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** από το **2000** έως σήμερα. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη κάποια δεδομένα για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στην ανάλυση αυτή. Καταρχάς, το ετήσιο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (**ΠΔΕ**), το οποίο καταρτίζει το υπουργείο Οικονομίας, περιλαμβάνει τους ευρωπαϊκούς πόρους καθώς και τους εθνικούς πόρους για την ανάπτυξη των περιφερειών.

Στην ανάλυση μας λοιπόν θα λάβουμε υπόψη **τρεις (3)** χρονικές περιόδους όπως αυτές τις συναντάται στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (**ΠΔΕ**) και είναι οι εξής:

- **Πρώτη** χρονική περίοδος **2000 -2006 (Γ΄ ΚΠΣ)**,
- **Δεύτερη** χρονική περίοδος **2007-2013 (ΕΣΠΑ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης 2007 – 2013)** και
- **Τρίτη** χρονική περίοδος **2014 -2020 (ΕΣΠΑ Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014 – 2020)**, δηλ. έως και σήμερα.

Επίσης, θα μελετήσουμε τα εξής οικονομικά δεδομένα:

- Προϋπολογισμός
- Ύψος Συμβάσεων
- Ύψος Πληρωμών

Όσον αφορά τις περιοχές που καλύπτουν τα ενταγμένα έργα της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** θα δεχτούμε **πέντε (5)** κατηγορίες που είναι:

- οι **τέσσερις (4)** πλέον **Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) Καρδίτσας, Λάρισας Μαγνησίας – Σποράδων και Τρικάλων** καθώς
- και η **Θεσσαλία**, στις περιπτώσεις που έχουμε ενταγμένα έργα που καλύπτουν πάνω από **μία** περιφερειακή ενότητα.

Στην ανάλυσή μας θα δεχτούμε και κάποιες κατηγορίες έργων που είναι οι ακόλουθες:

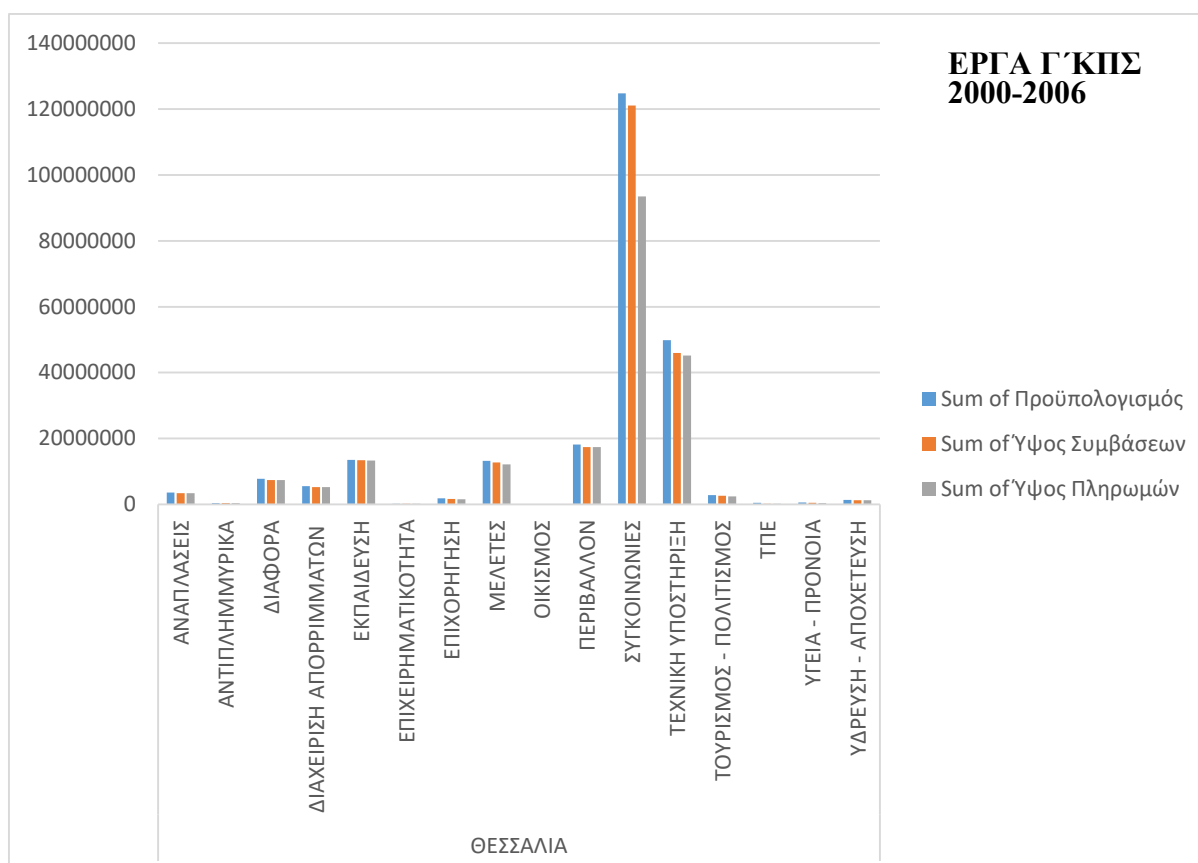
- Αναπλάσεις
- Αντιπλημμυρικά
- Δάση – Αλιεία
- Διάφορα
- Διαχείριση Απορριμμάτων
- Εκπαίδευση
- Επιχειρηματικότητα
- Επιχορήγηση
- Μελέτες
- Οικισμός
- Περιβάλλον
- Συγκοινωνίες
- Τεχνική Υποστήριξη
- Τουρισμός – Πολιτισμός
- ΤΠΕ
- Υγεία – Πρόνοια
- Ύδρευση – Αποχέτευση

Στην στατιστική ανάλυση που θα κάνουμε δεν λαμβάνουμε καθόλου υπόψη τις ιδιωτικές ενισχύσεις, τις κοινοτικές πρωτοβουλίες και τα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας. Τέλος, ο διαχωρισμός των έργων θα γίνει και στα **δύο (2)** σκέλη του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (**ΠΔΕ**), δηλαδή στο **εθνικό** και στο **συγχρηματοδοτούμενο**.

6.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα των έργων από το 2000 έως σήμερα για την Περιφέρεια **Θεσσαλίας** αποτυπώνονται σε **τριάντα (30)** διαγράμματα.

Διάγραμμα 1 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ

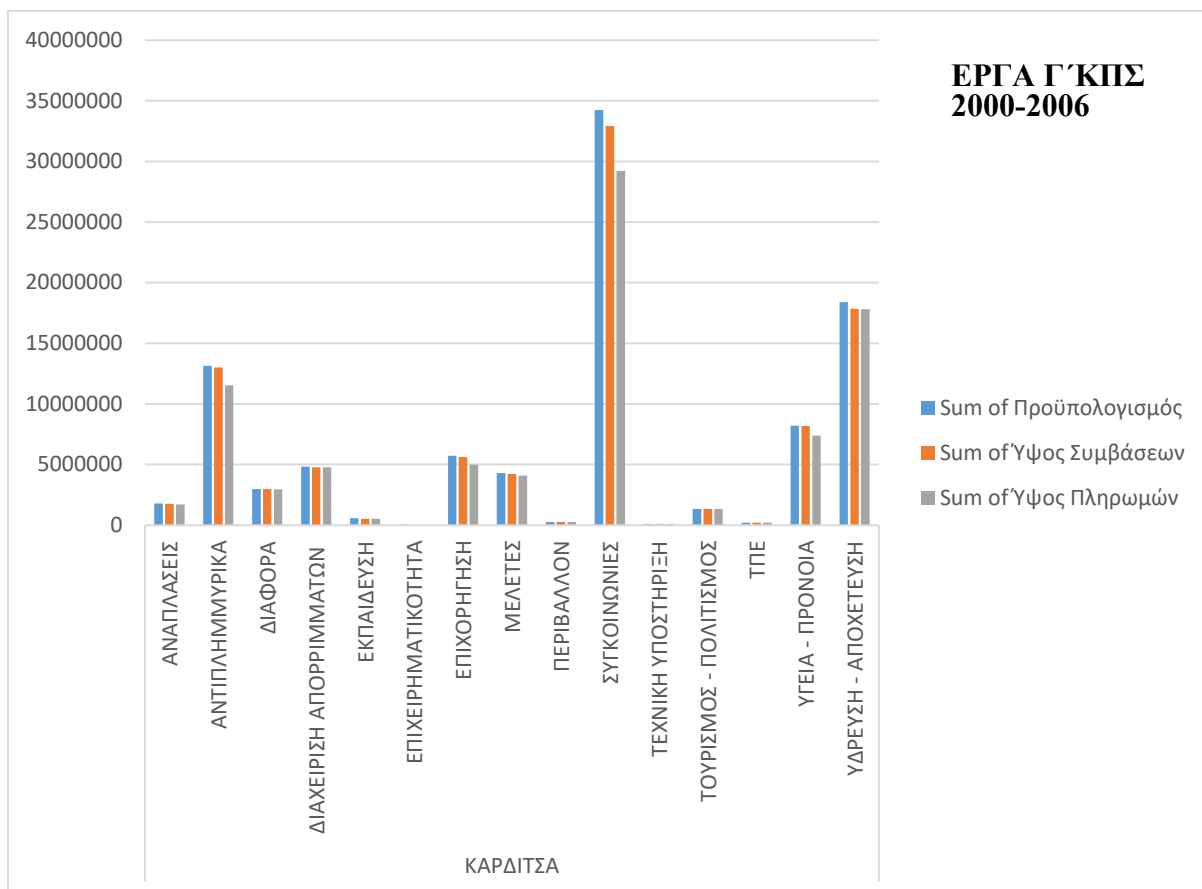

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Θεσσαλία**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **Γ΄ ΚΠΣ 2000 – 2006**.
- Μεγάλη έμφαση δόθηκε και στην τεχνική υποστήριξη εκείνη την περίοδο προκειμένου να μπορούν να αναπεξέλθουν σωστά όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες.
- Μετά τα συγκοινωνιακά ακολουθούν έργα σχετικά με το περιβάλλον, την εκπαίδευση, την διαχείριση απορριμμάτων καθώς και οι μελέτες, προκειμένου να έχουμε ώριμα έργα.
- Ελάχιστα έργα έχουμε ύδρευσης – αποχέτευσης.

Διάγραμμα 2 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ

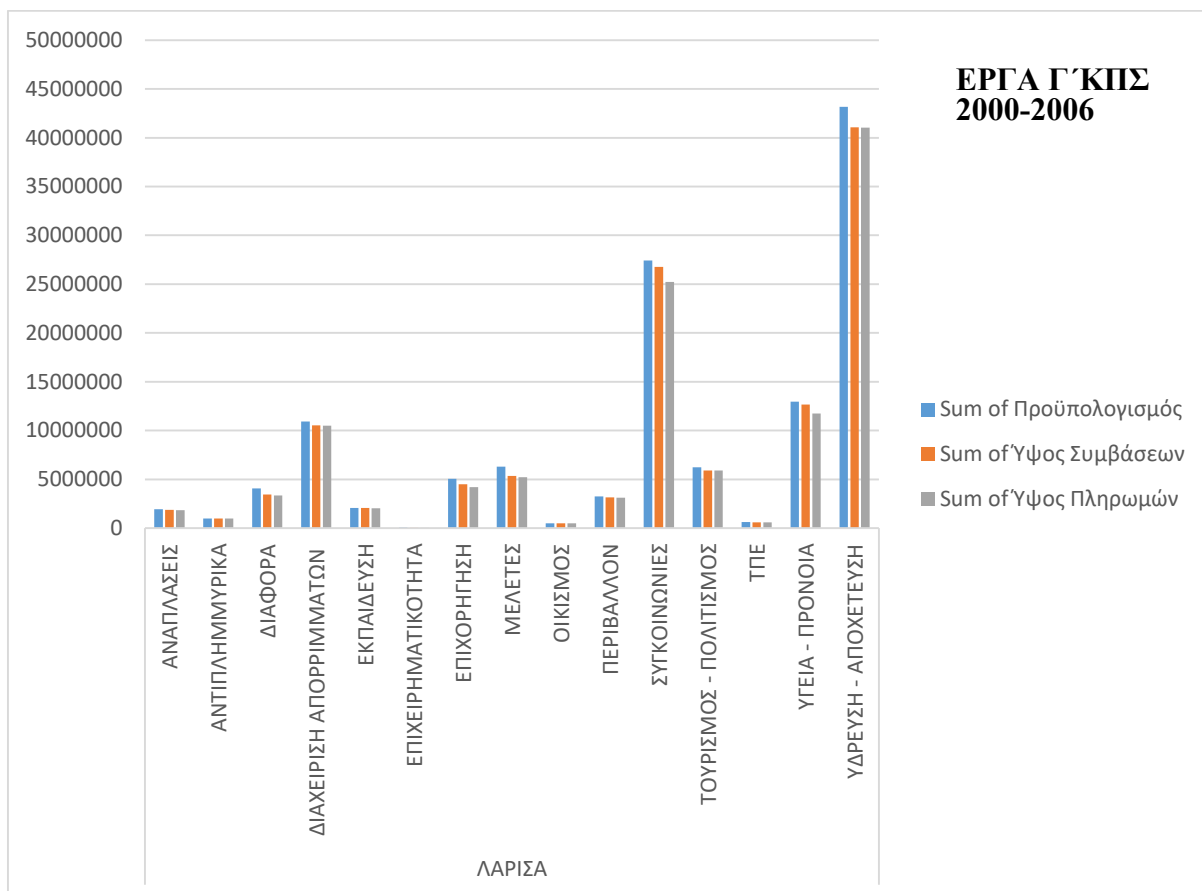

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Καρδίτσα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **Γ΄ ΚΠΣ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης και τα αντιπλημμυρικά έργα.

Διάγραμμα 3 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΛΑΡΙΣΑ

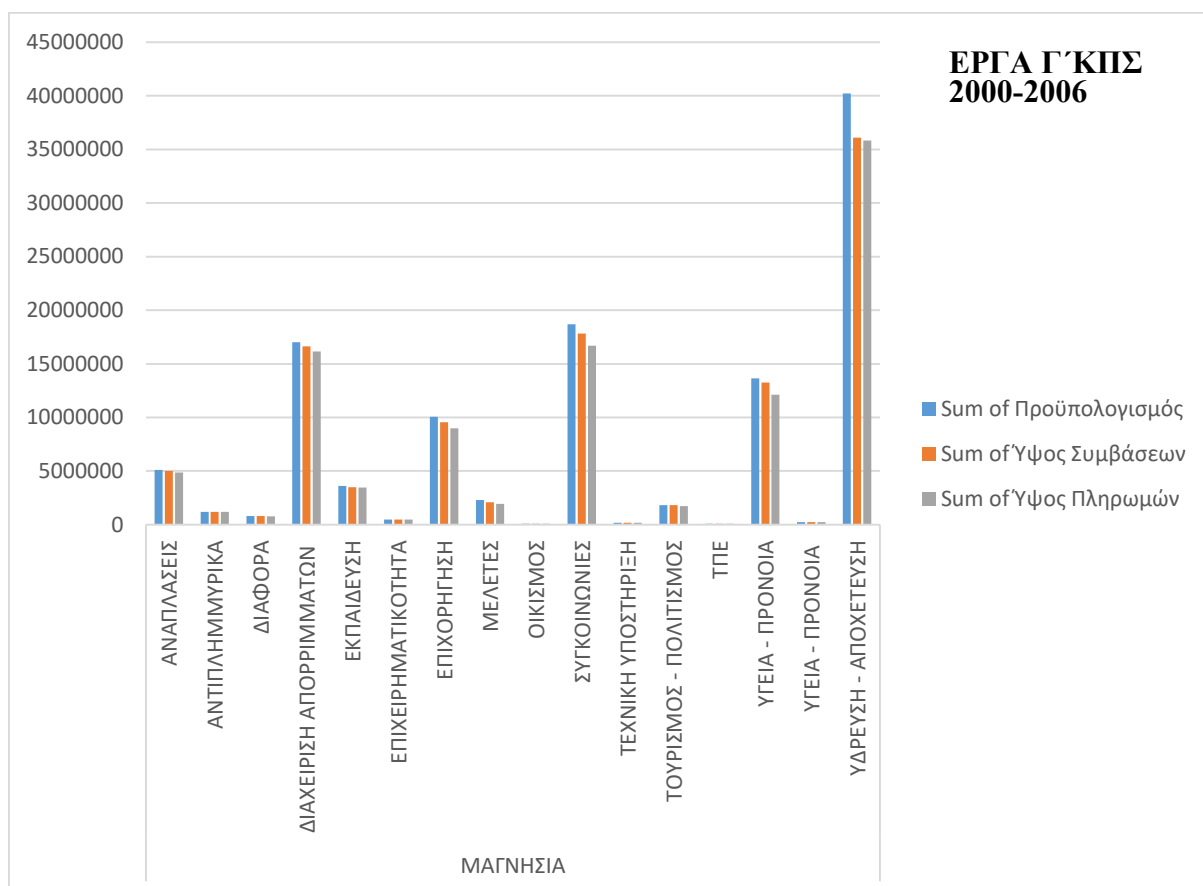

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Λάρισα**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **Γ' ΚΠΣ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα, τα έργα υγείας – πρόνοιας και διαχείρισης απορριμμάτων.

Διάγραμμα 4 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ

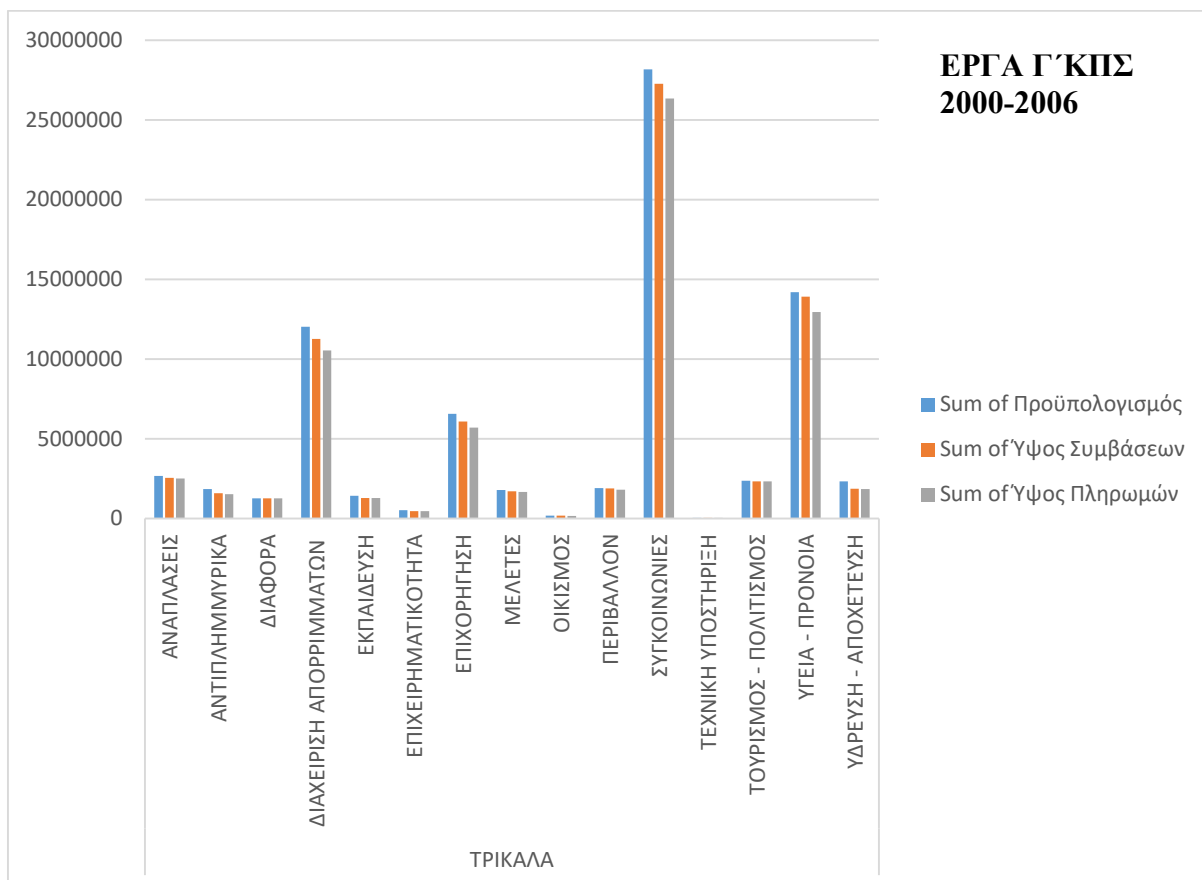

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Μαγνησία**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **Γ΄ ΚΠΣ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα, τα έργα διαχείρισης απορριμμάτων και υγείας – πρόνοιας.

Διάγραμμα 5 ΕΡΓΑ Γ΄ΚΠΣ 2000-2006 – ΤΡΙΚΑΛΑ

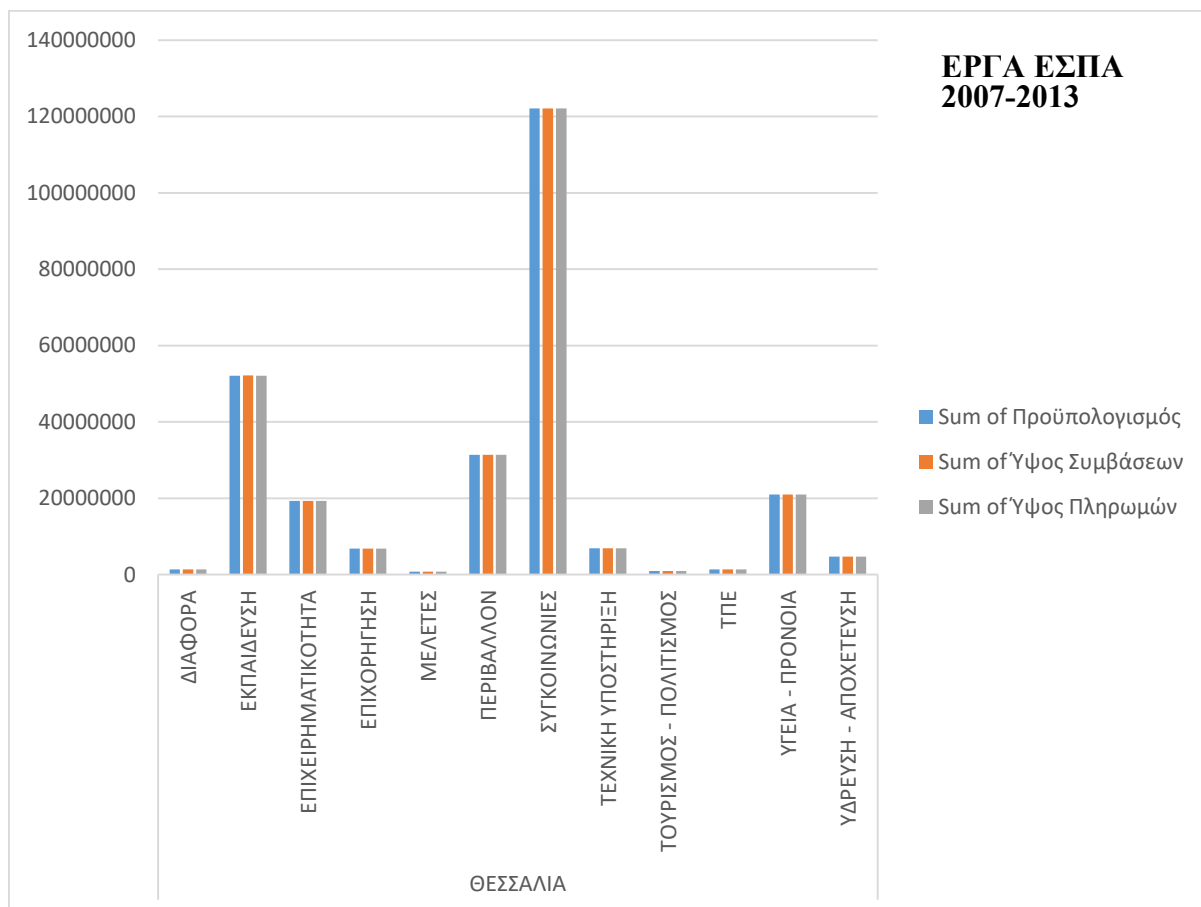

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τα **Τρίκαλα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **Γ΄ ΚΠΣ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα έργα υγείας – πρόνοιας και διαχείρισης απορριμμάτων.

Διάγραμμα 6 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ

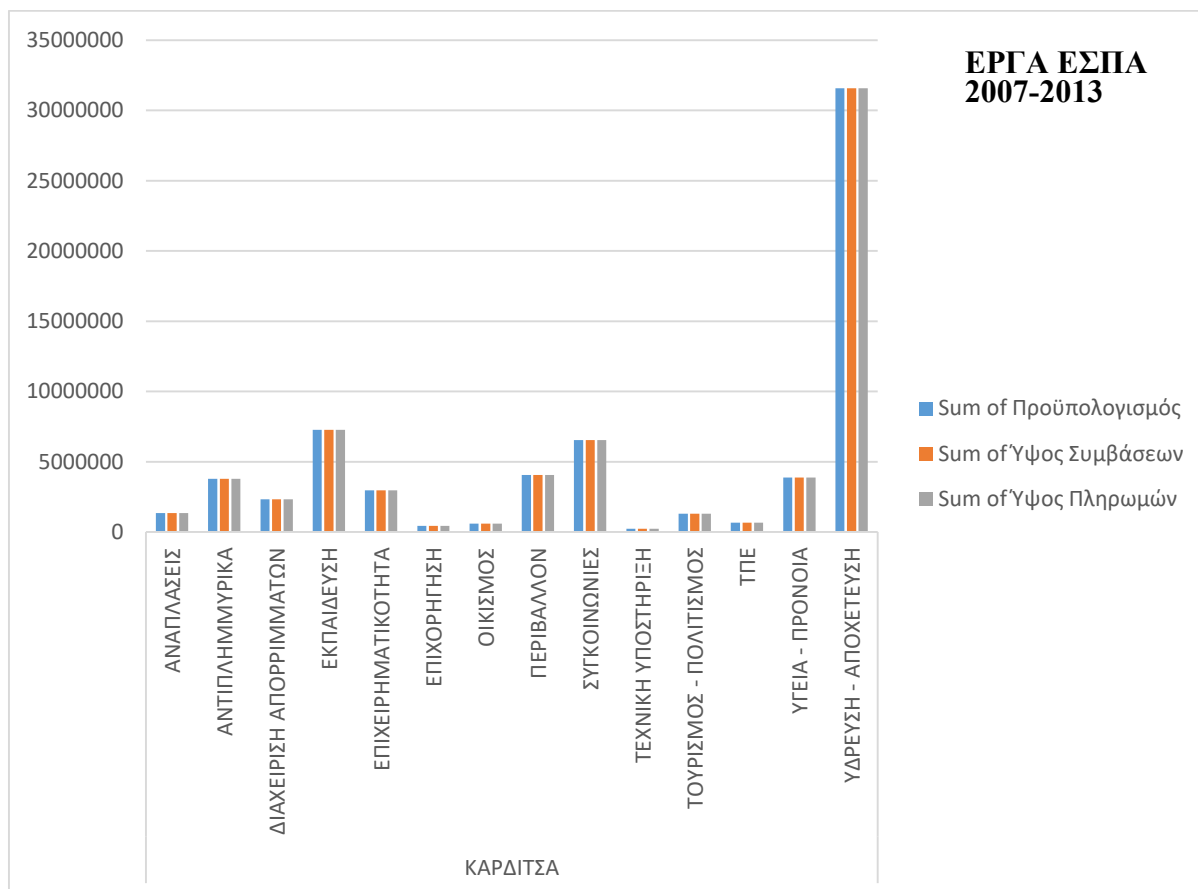

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Θεσσαλία**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2007 – 2013**.
- Μεγάλη έμφαση δίνεται στα έργα για την εκπαίδευση.
- Ελάχιστα έργα έχουμε ύδρευσης – αποχέτευσης.

Διάγραμμα 7 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ

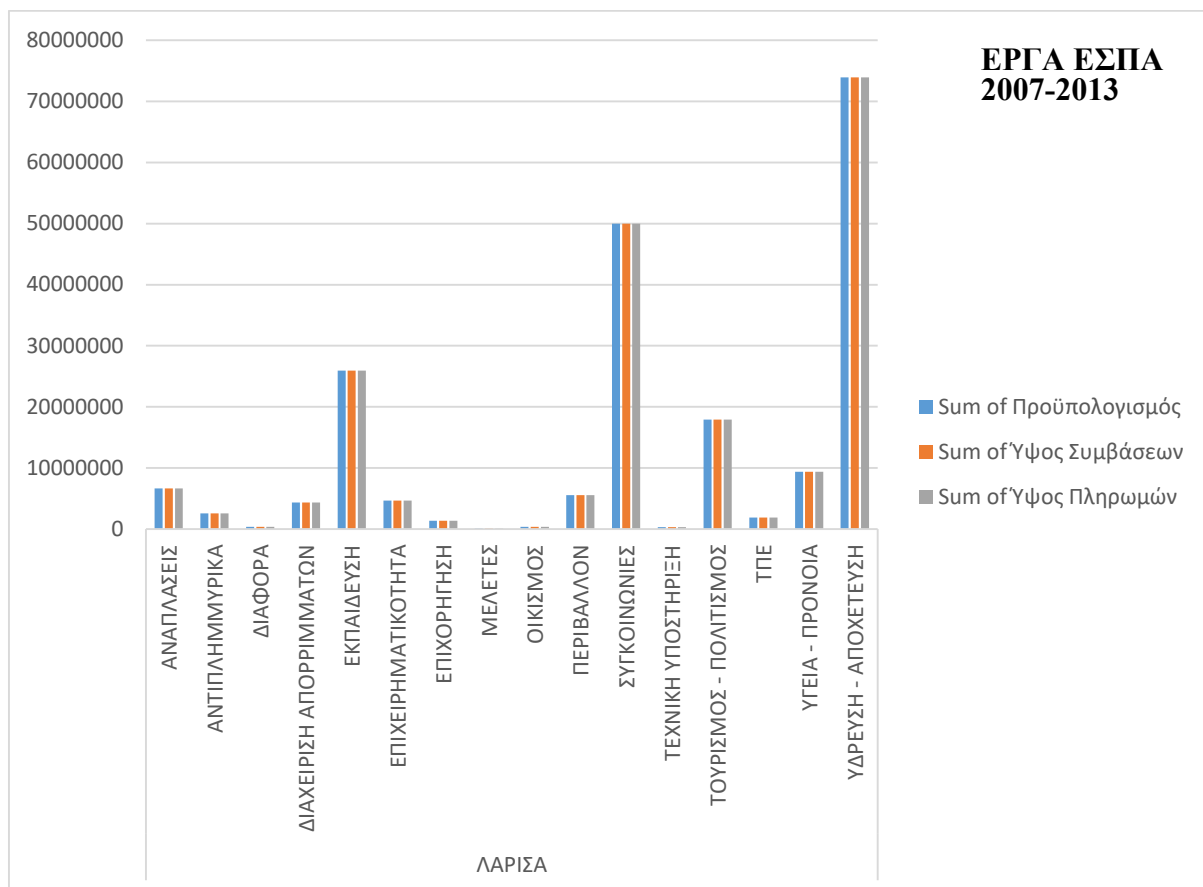

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Καρδίτσα**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα έργα για την εκπαίδευση και τα κοινωνικά έργα.

Διάγραμμα 8 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΛΑΡΙΣΑ

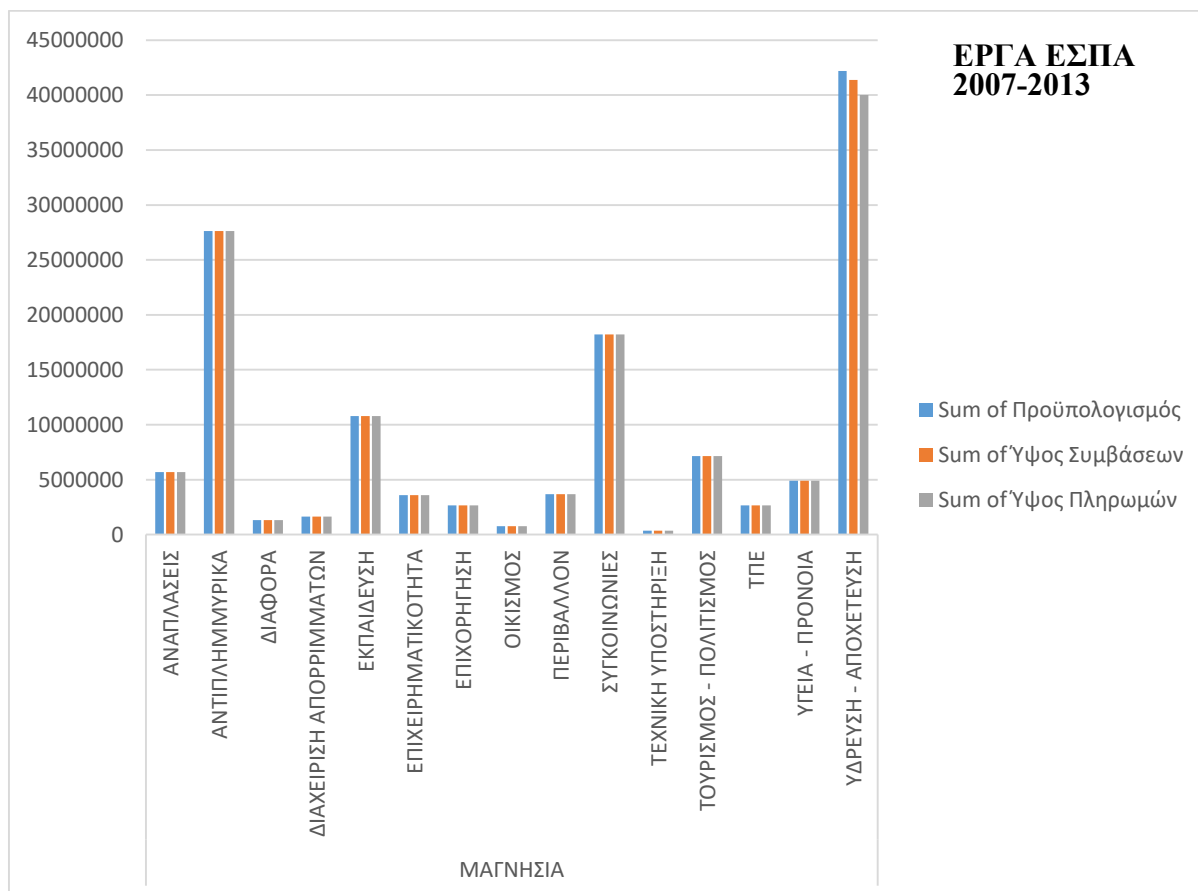

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Λάρισα**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα κοινωνικά έργα και τα έργα για την εκπαίδευση.

Διάγραμμα 9 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ

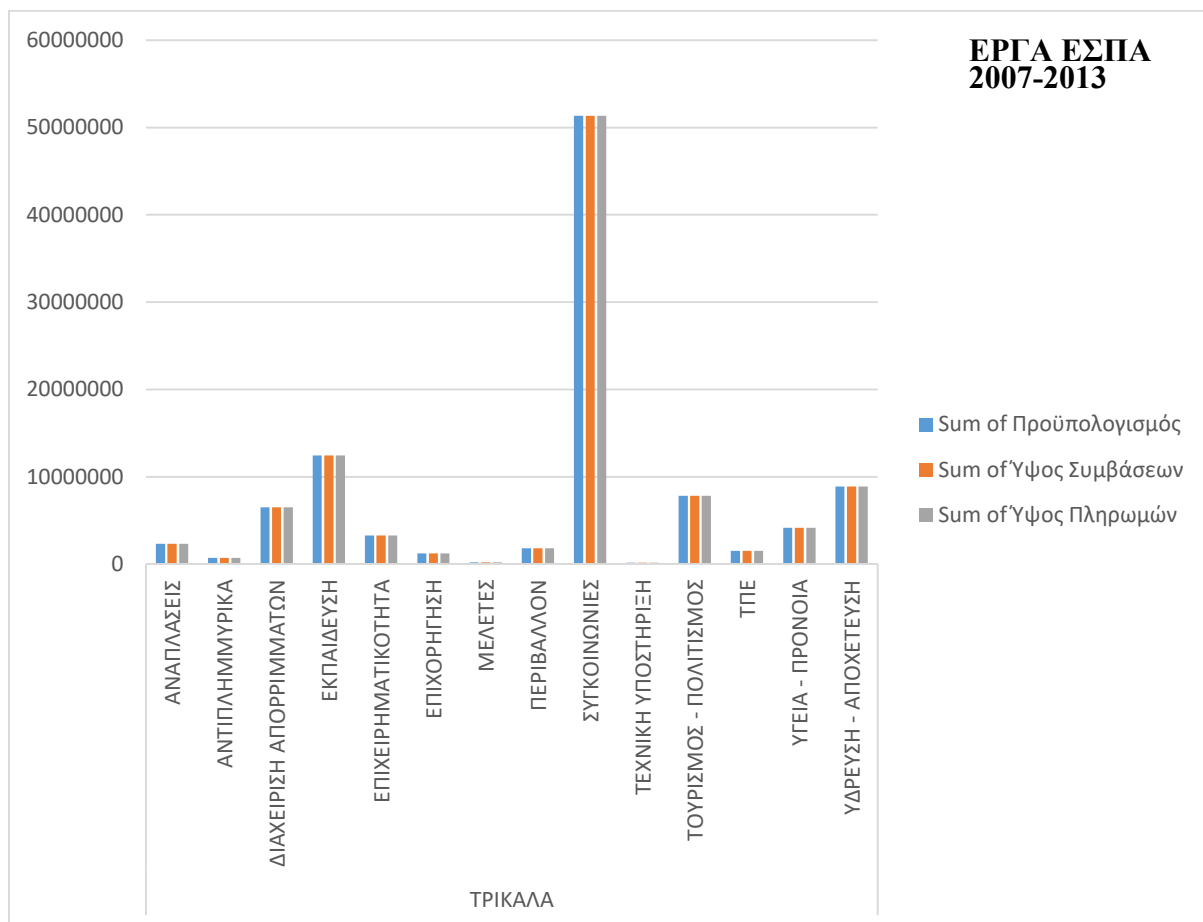

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Μαγνησία**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα αντιπλημμυρικά έργα και τα συγκοινωνιακά έργα.

Διάγραμμα 10 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2007-2013 – ΤΡΙΚΑΛΑ

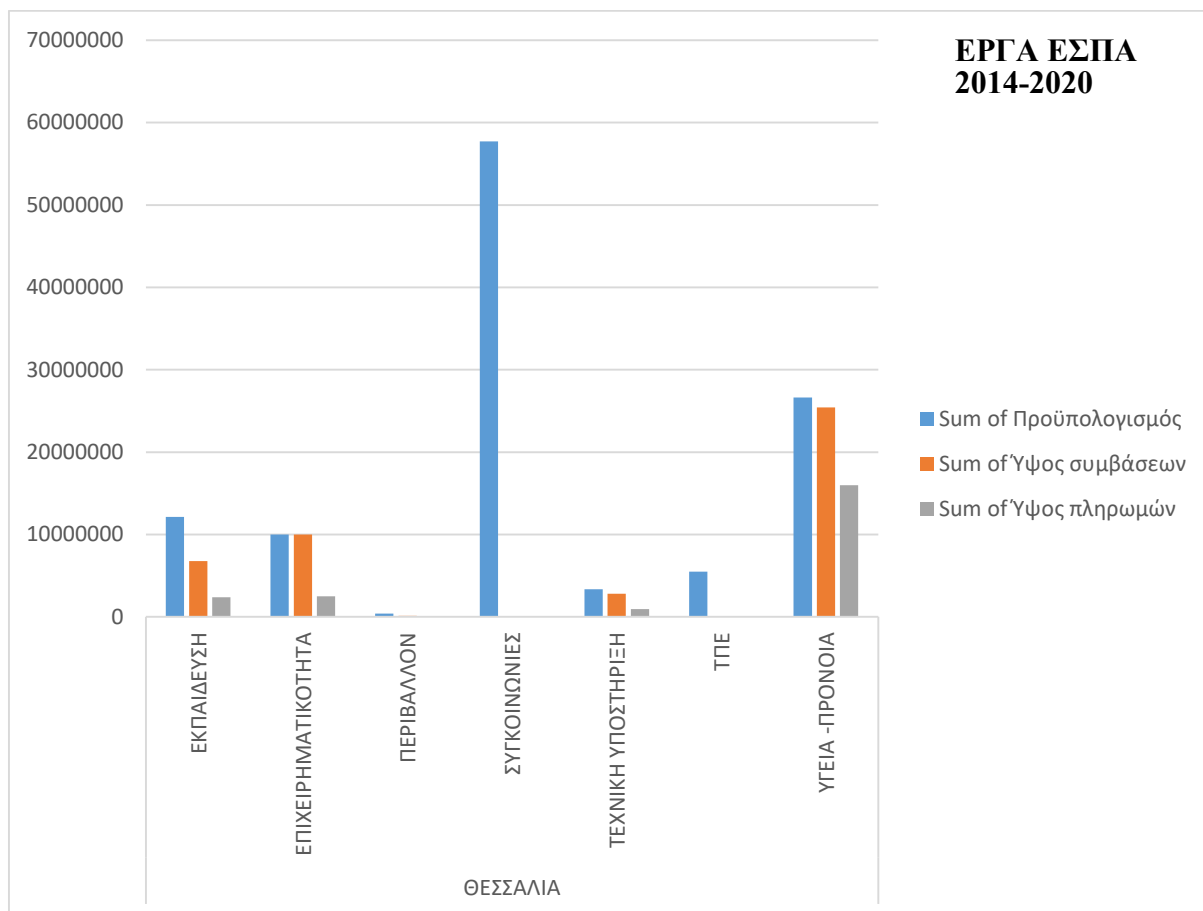

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τα **Τρίκαλα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα έργα για την εκπαίδευση και τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης.

Διάγραμμα 11 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ

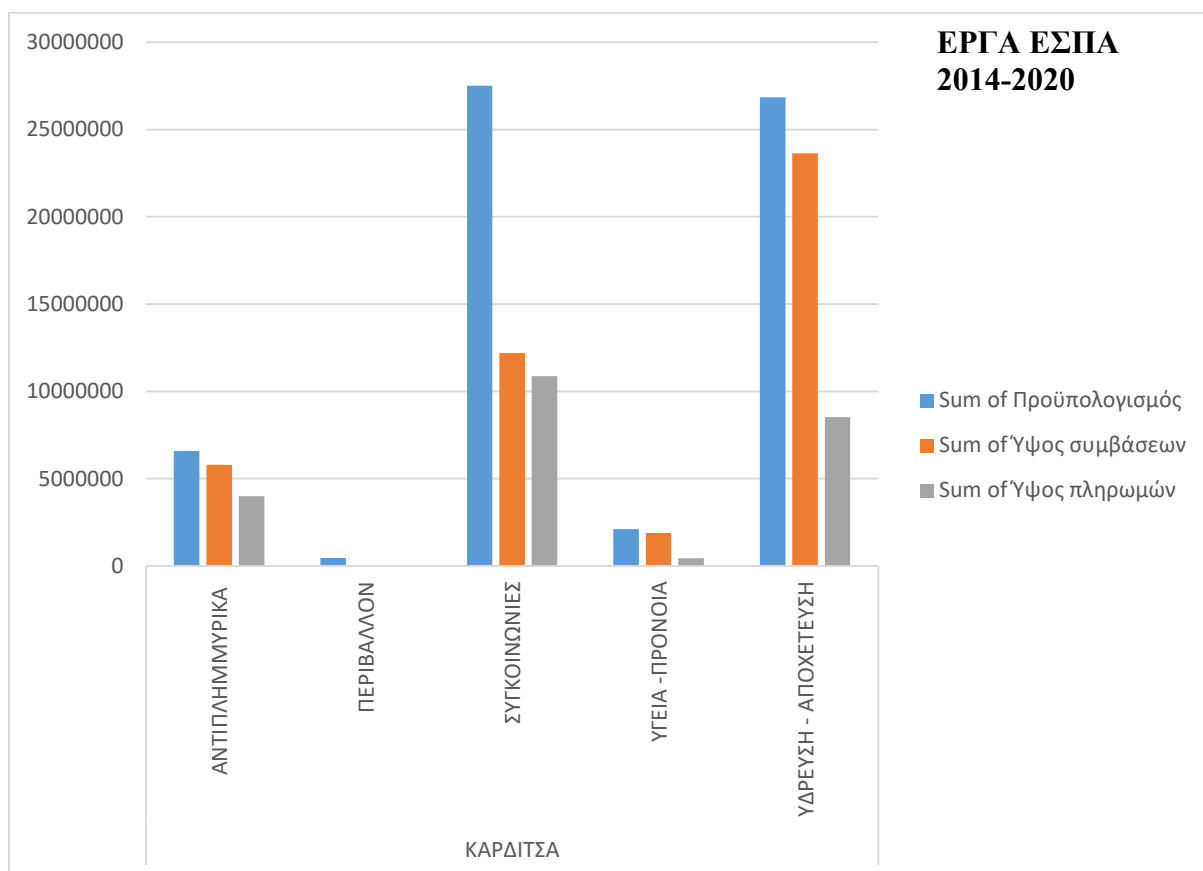

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Θεσσαλία**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2014 – 2020**.
- Μεγάλη έμφαση δίνεται στα έργα υγείας – πρόνοιας, εκπαίδευσης και έργα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα.
- Ελάχιστα έργα έχουμε σχετικά με το περιβάλλον.

Διάγραμμα 12 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ

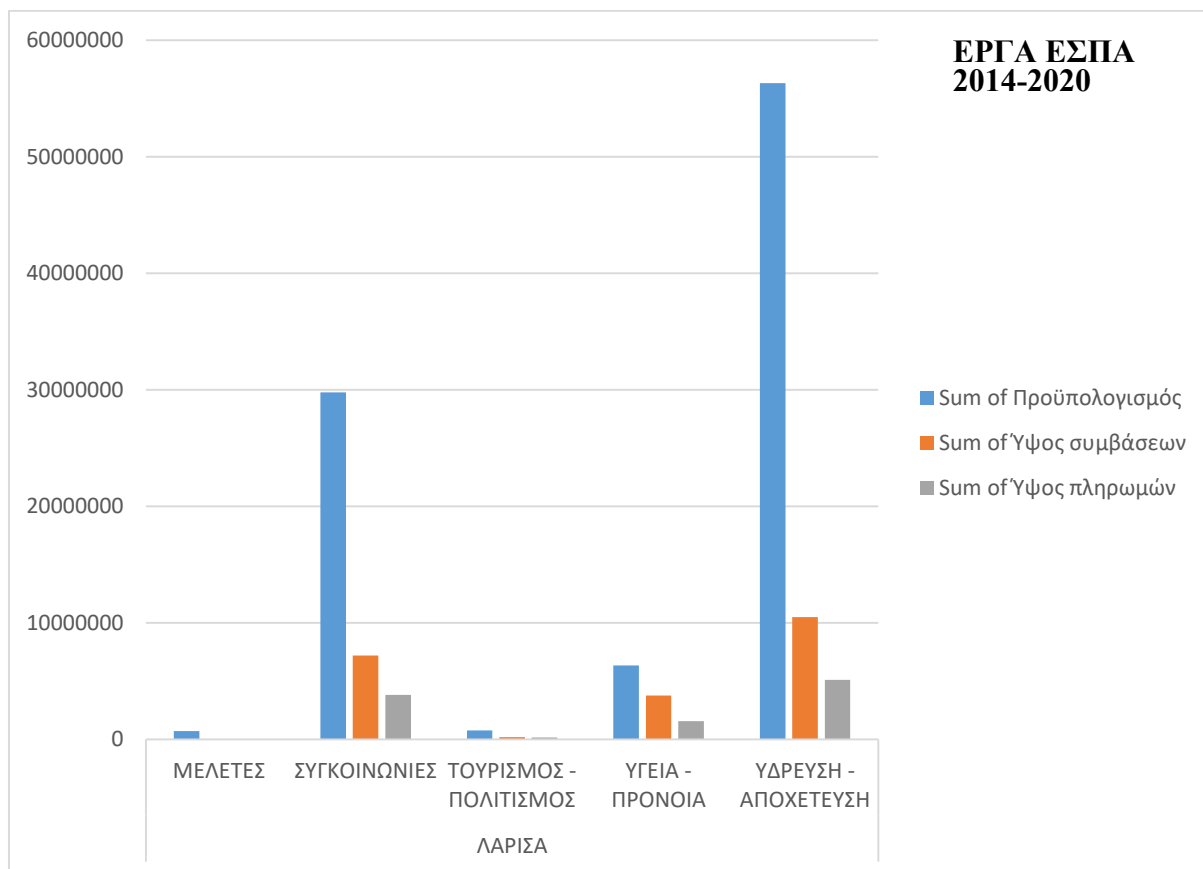

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Καρδίτσα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2014 – 2020**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα και τα αντιπλημμυρικά έργα.

Διάγραμμα 13 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΛΑΡΙΣΑ

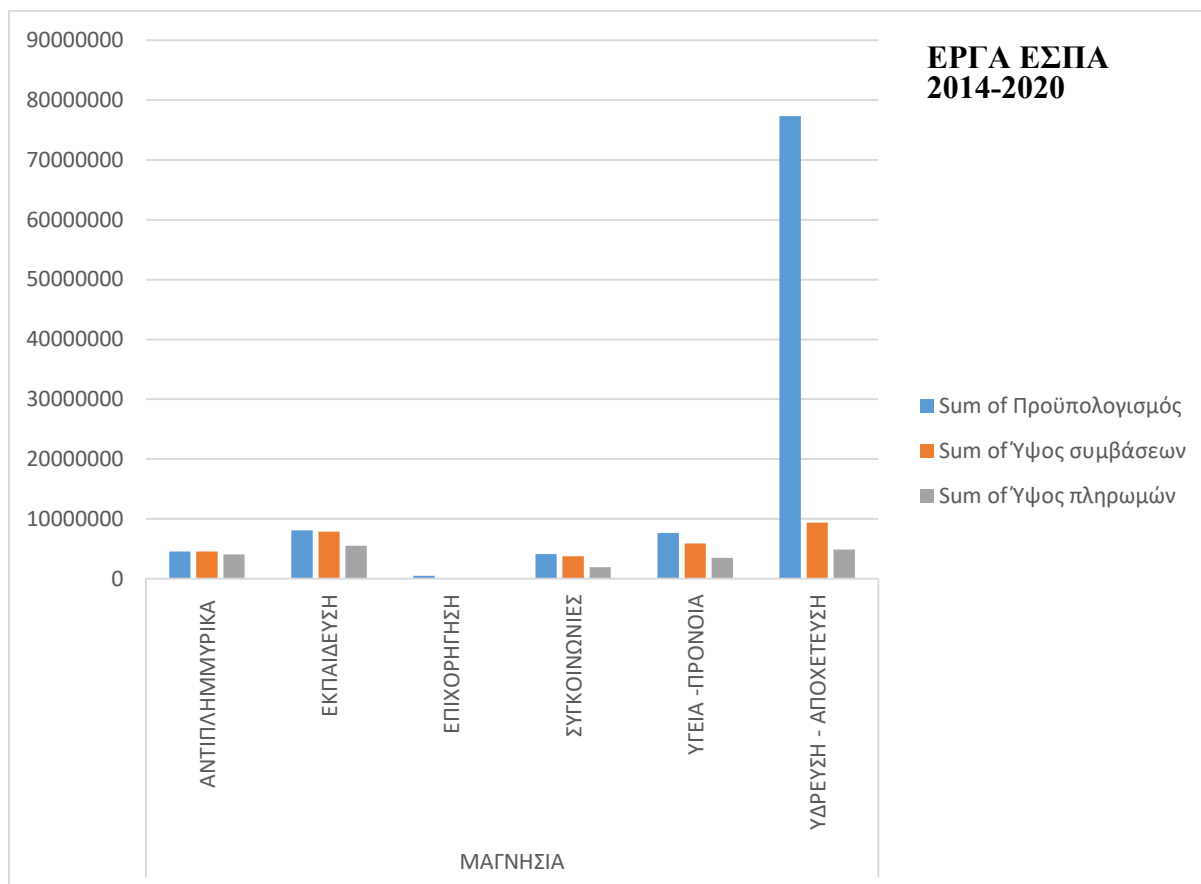

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Λάρισα**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2014 – 2020**.
- Ακολουθούν τα κοινωνικά έργα και τα έργα υγείας – πρόνοιας.

Διάγραμμα 14 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ

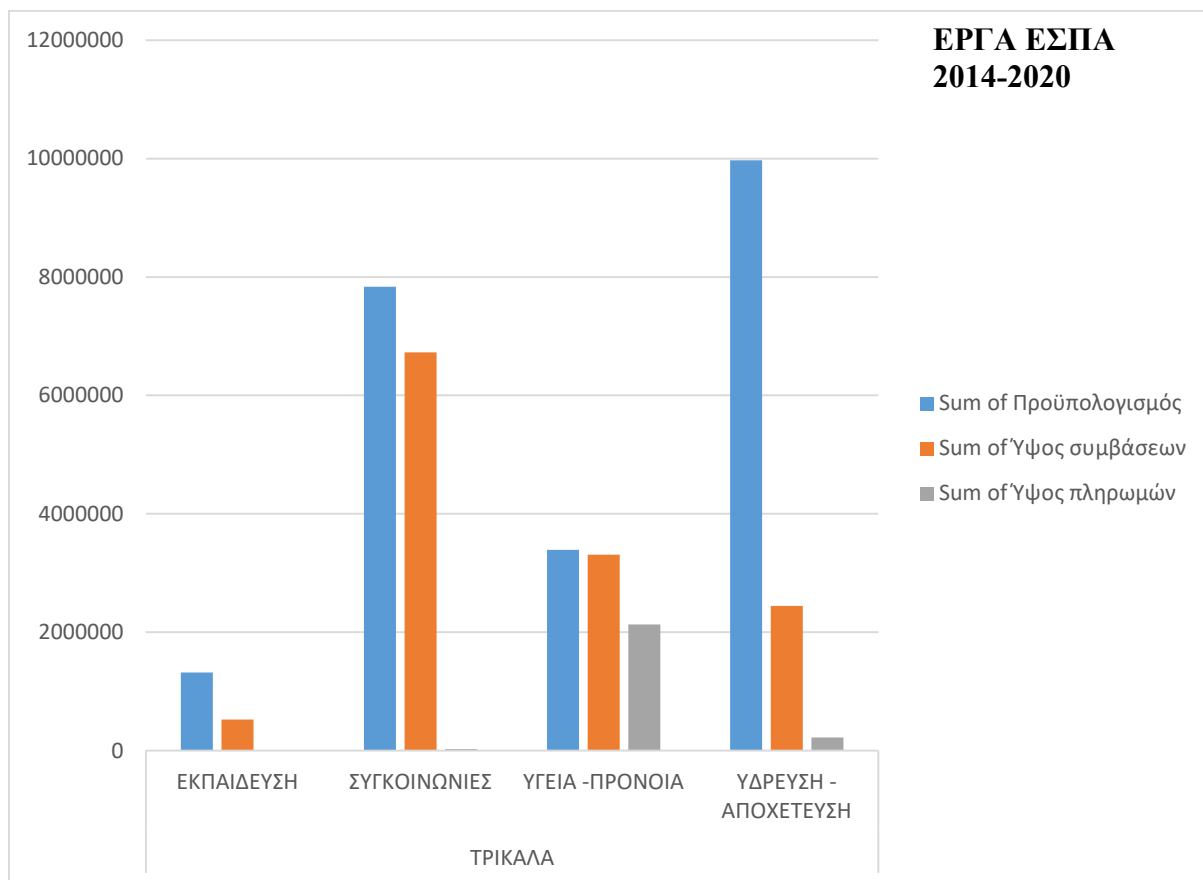

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Μαγνησία**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2014 – 2020**.
- Ακολουθούν τα έργα για την εκπαίδευση και τα έργα υγείας – πρόνοιας.

Διάγραμμα 15 ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020 – ΤΡΙΚΑΛΑ

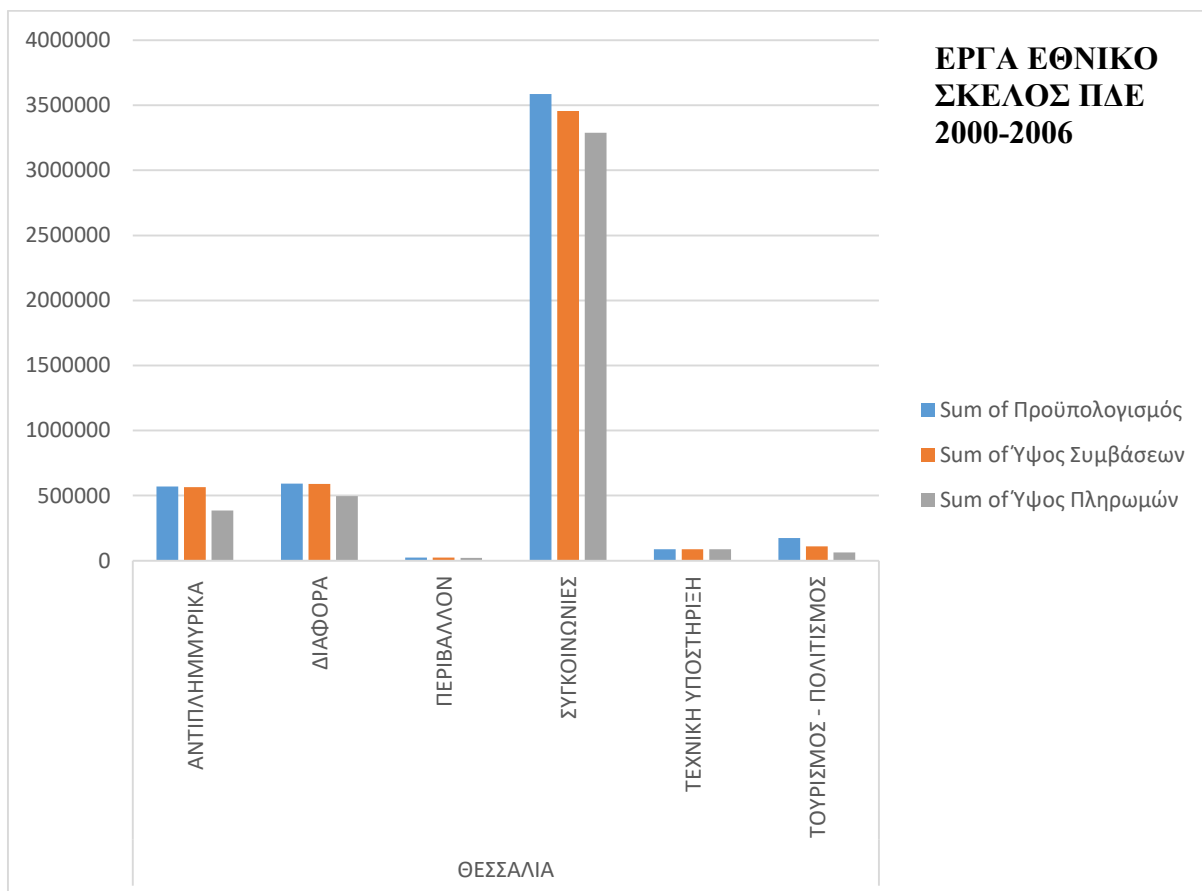

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τα **Τρίκαλα**:

- Τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το **ΕΣΠΑ 2014 – 2020**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα και τα έργα υγείας – πρόνοιας.

Διάγραμμα 16 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ

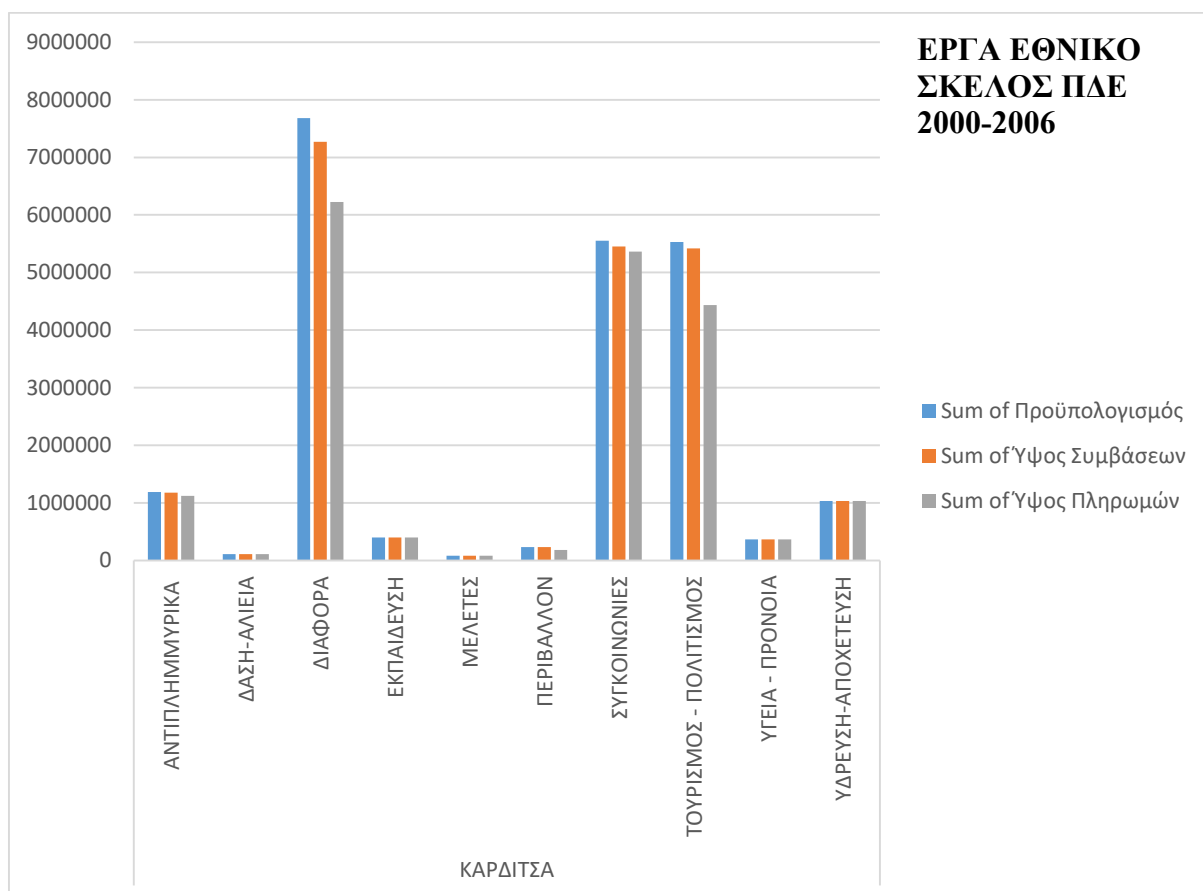

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Θεσσαλία**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα αντιπλημμυρικά έργα.

Διάγραμμα 17 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ

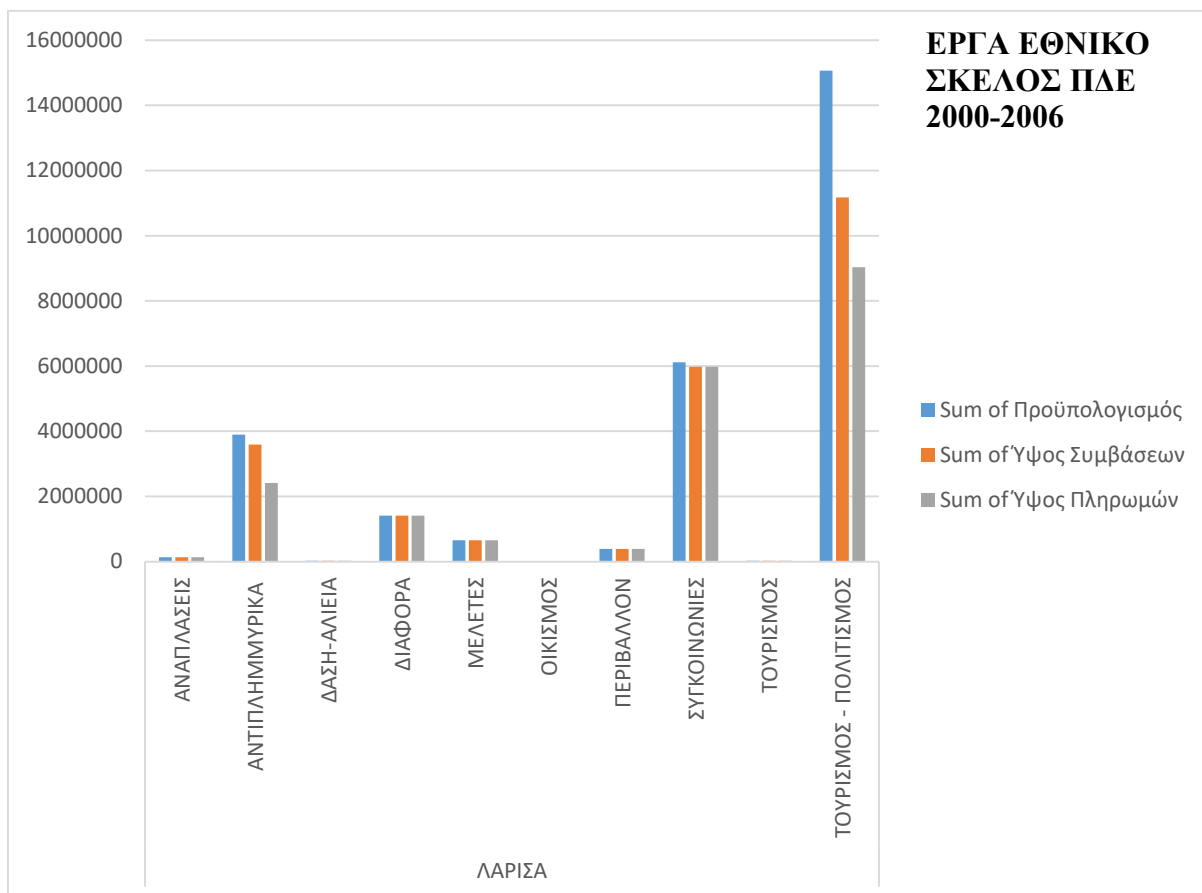

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Καρδίτσα**:

- Τα διάφορα έργα αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2000 – 2006**.
- Μεγάλη έμφαση δίνεται στα συγκοινωνιακά έργα και στα έργα τουρισμού – πολιτισμού.

Διάγραμμα 18 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΛΑΡΙΣΑ

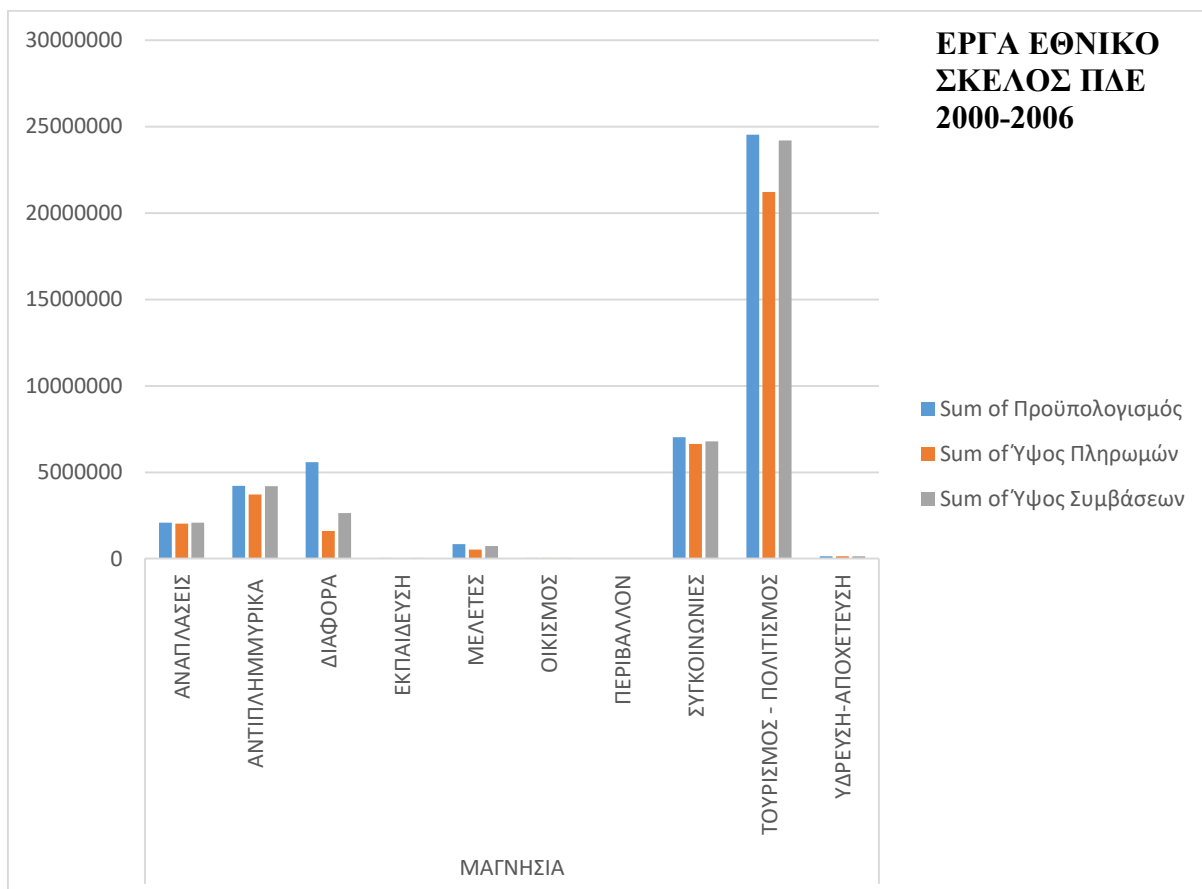

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Λάρισα**:

- Τα έργα τουρισμού – πολιτισμού αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα και τα αντιπλημμυρικά έργα.

Διάγραμμα 19 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ

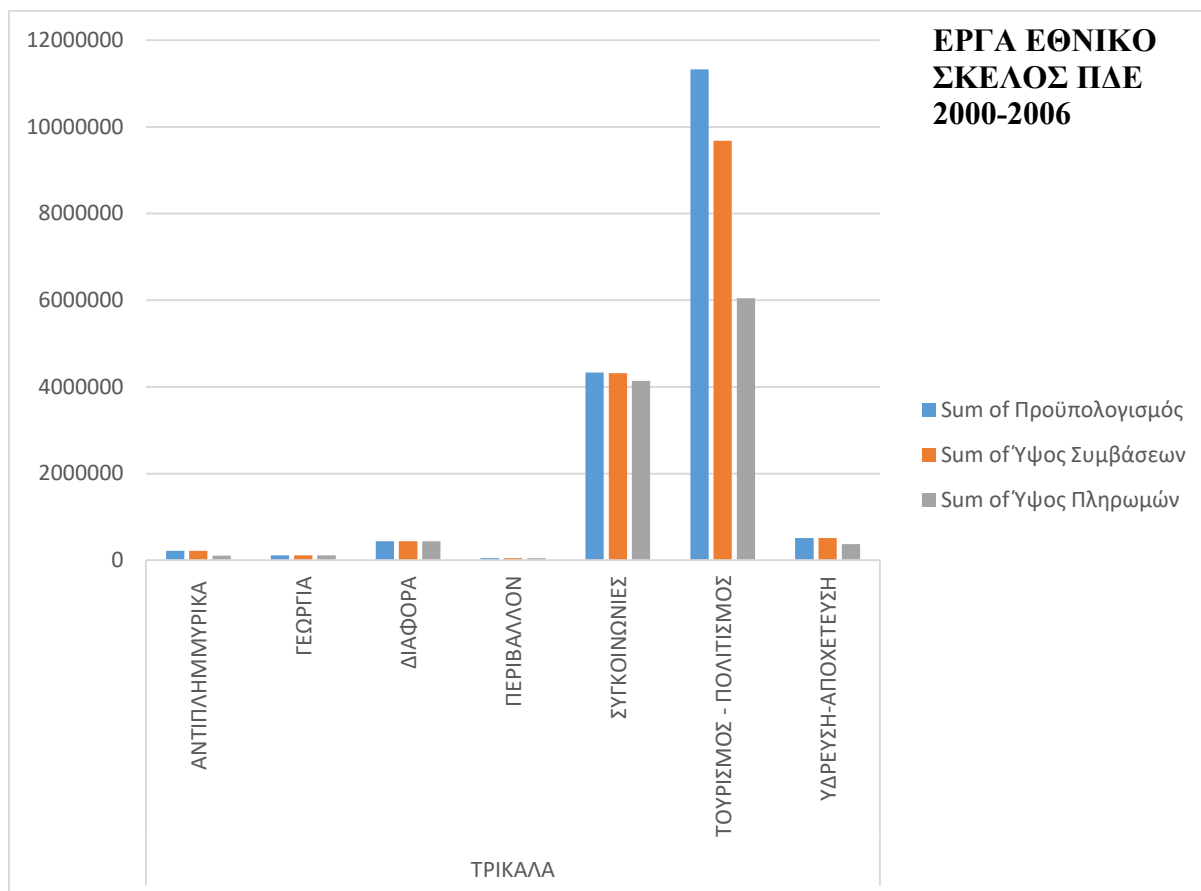

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Μαγνησία**:

- Τα έργα τουρισμού – πολιτισμού αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα και τα αντιπλημμυρικά έργα.

Διάγραμμα 20 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2000-2006 – ΤΡΙΚΑΛΑ

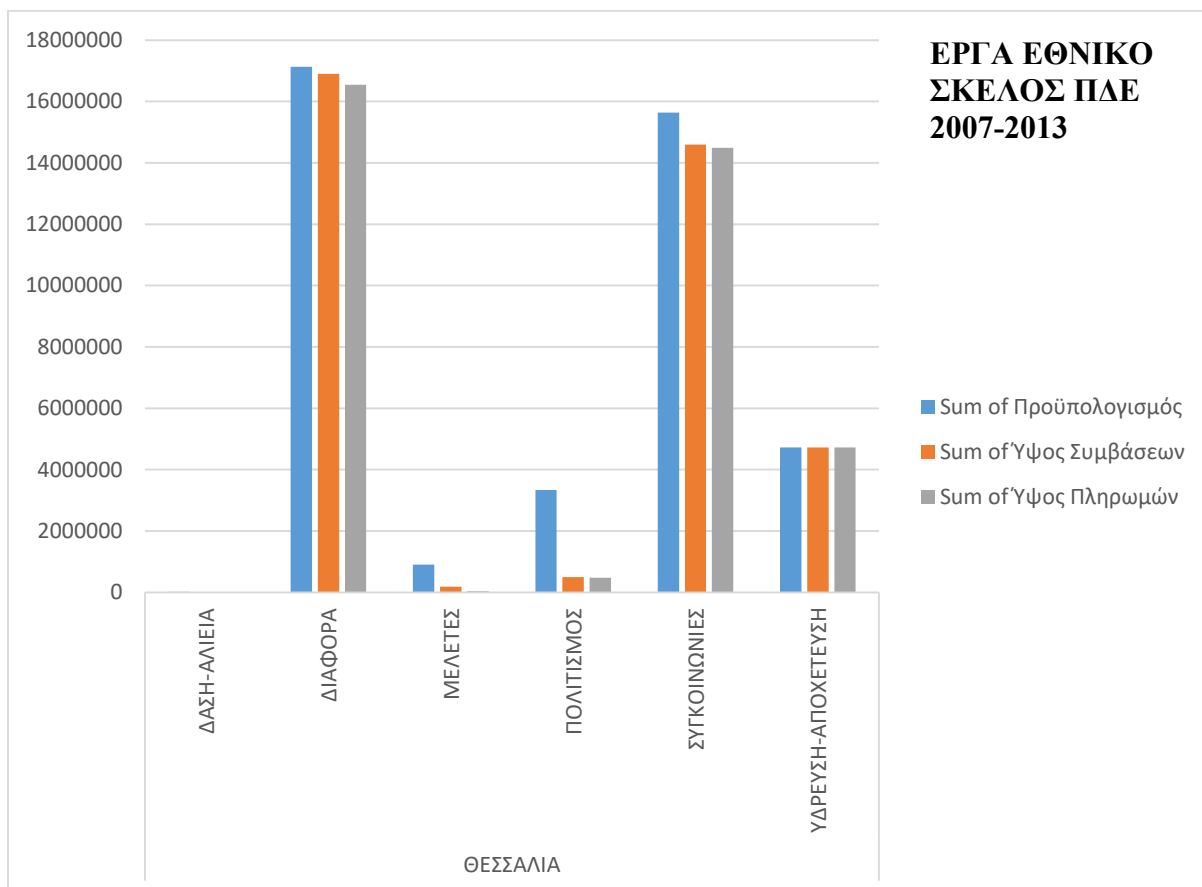

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τα **Τρίκαλα**:

- Τα έργα τουρισμού – πολιτισμού αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2000 – 2006**.
- Ακολουθούν τα συγκοινωνιακά έργα.

Διάγραμμα 21 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ

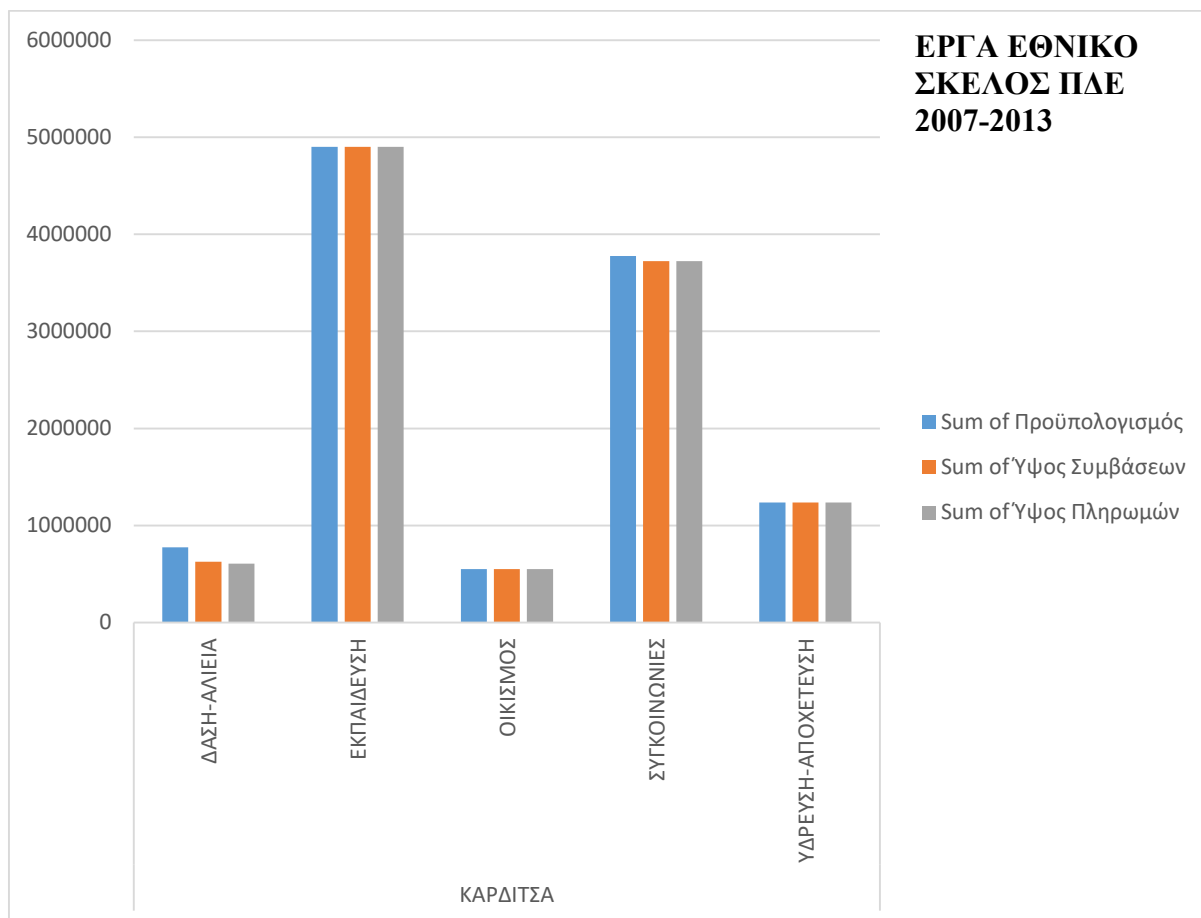

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Θεσσαλία**:

- Τα διάφορα έργα αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2007 – 2013**.
- Μεγάλη έμφαση δίνεται στα συγκοινωνικά έργα και στα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης.
- Ελάχιστα έργα έχουμε σχετικά με δάση – αλιεία.

Διάγραμμα 22 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ

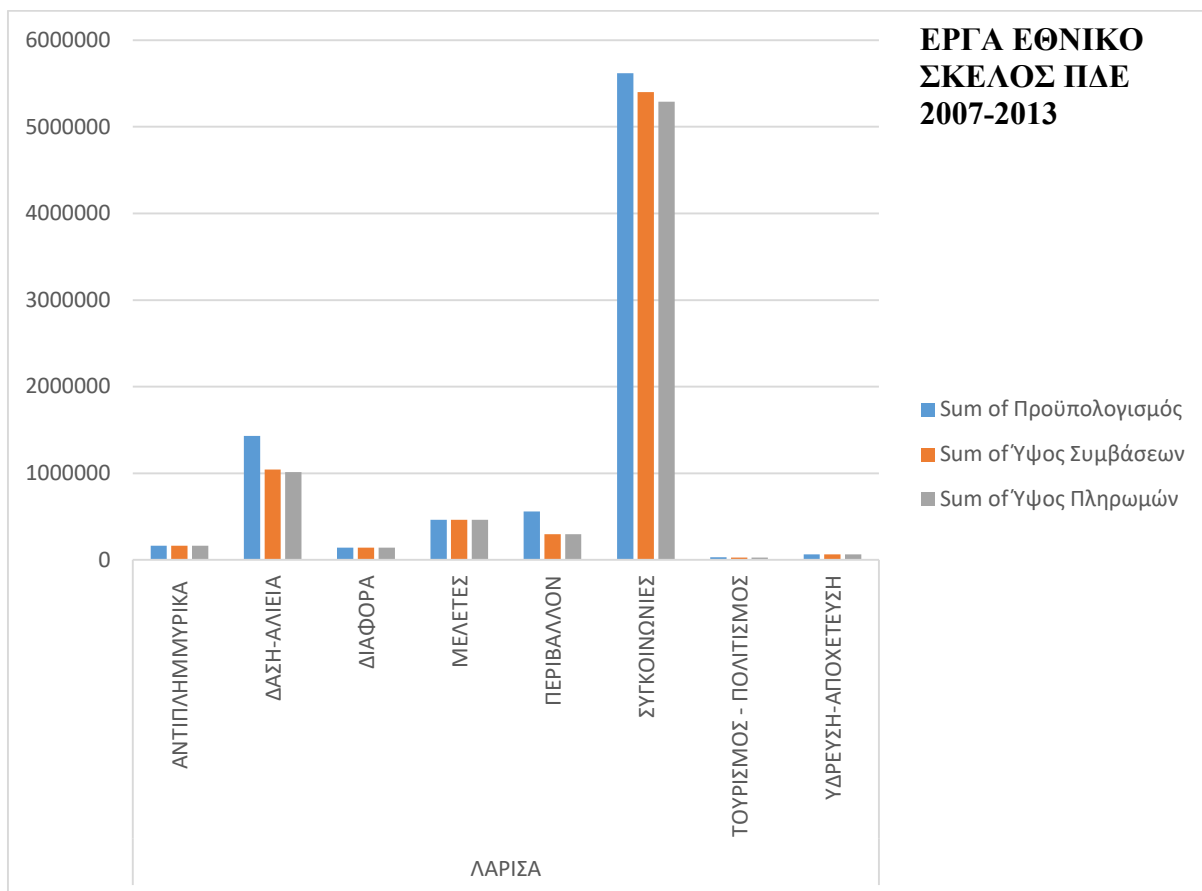

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Καρδίτσα**:

- Τα έργα για την εκπαίδευση αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα κοινωνικά έργα και τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης.

Διάγραμμα 23 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΛΑΡΙΣΑ

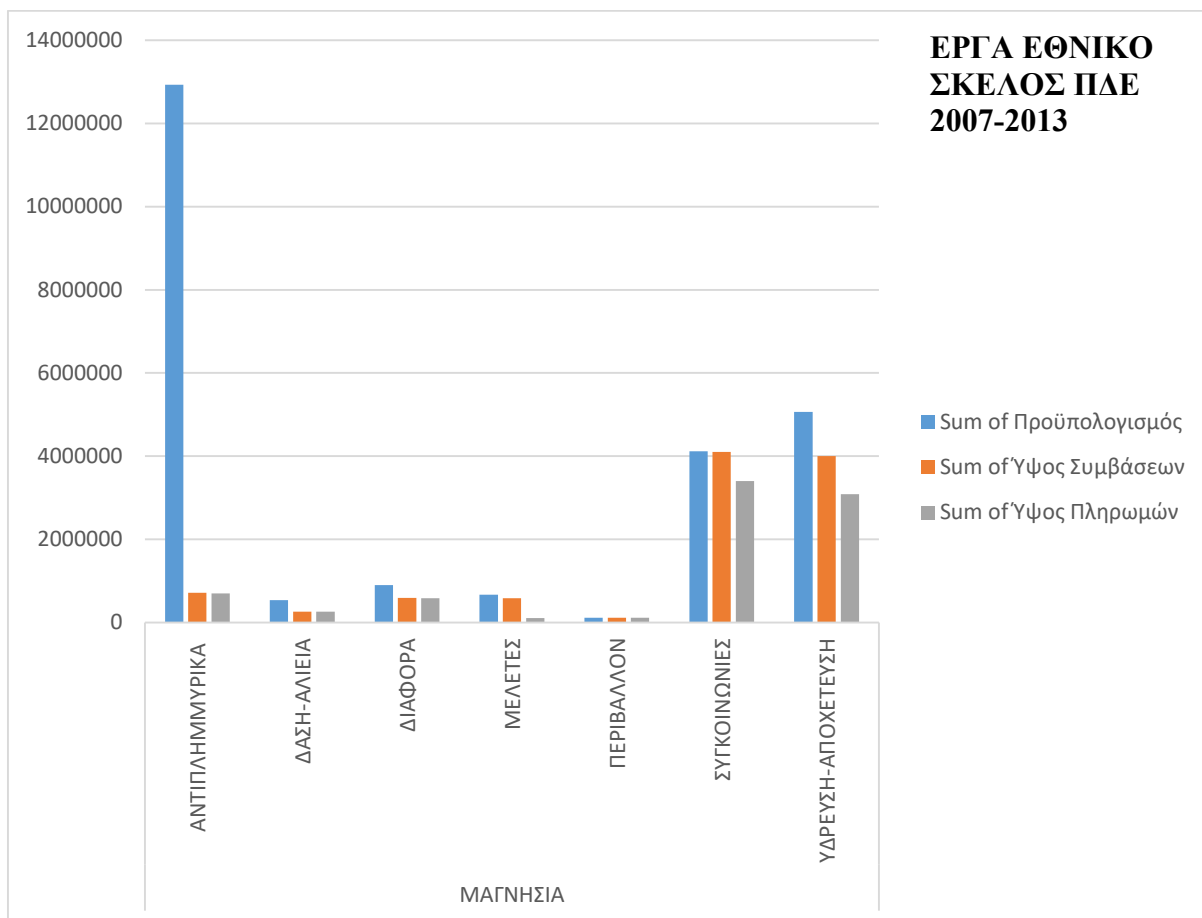

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Λάρισα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα έργα που σχετίζονται με τα δάση – αλιεία και οι μελέτες.

Διάγραμμα 24 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ

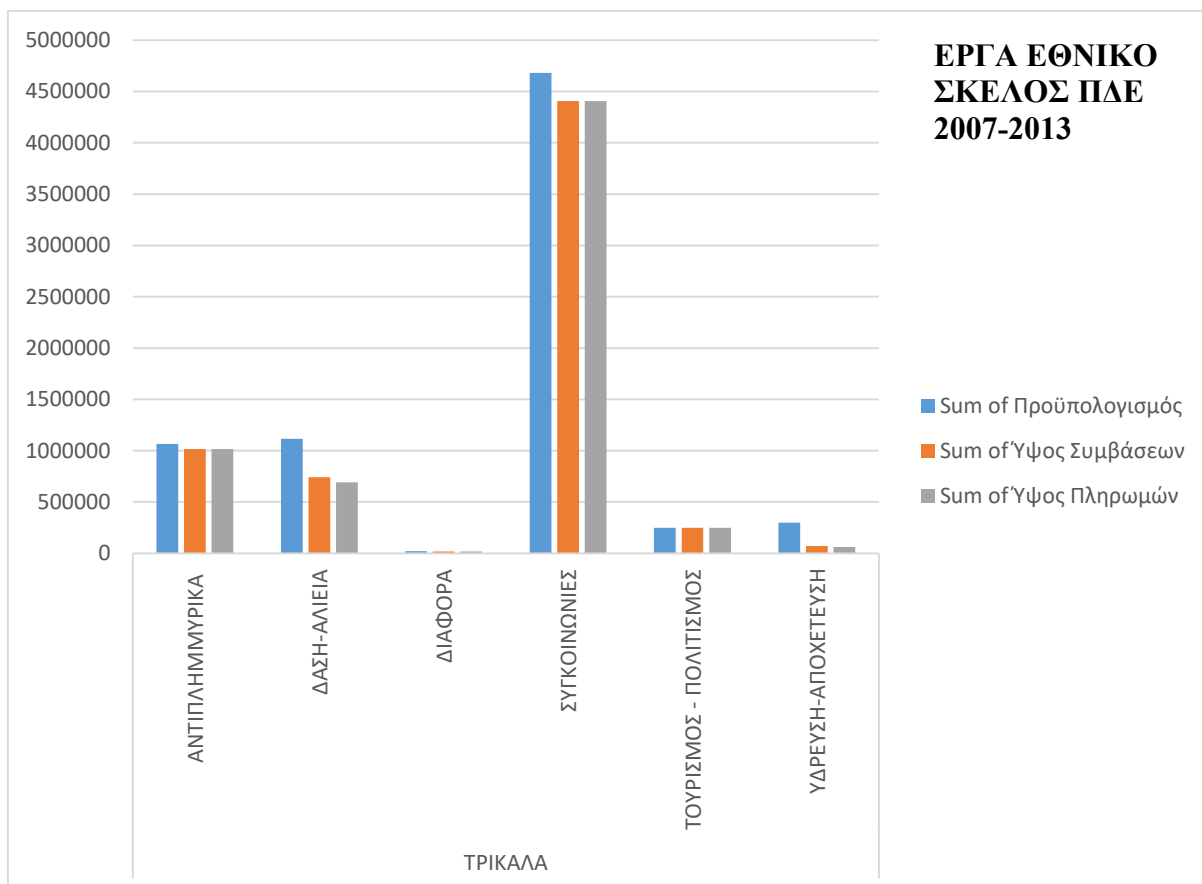

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Μαγνησία**:

- Τα αντιπλημμυρικά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης και τα συγκοινωνιακά έργα.

Διάγραμμα 25 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2007-2013 – ΤΡΙΚΑΛΑ

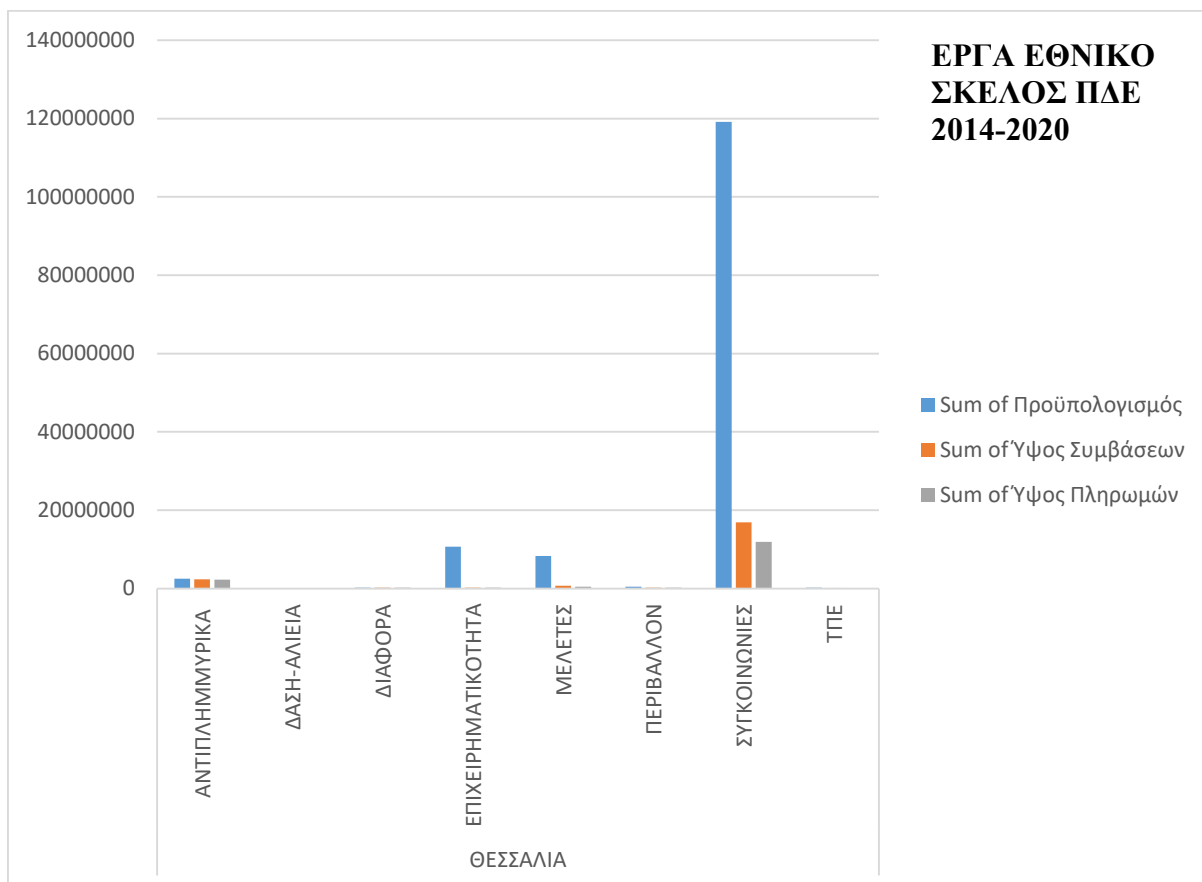

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τα **Τρίκαλα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2007 – 2013**.
- Ακολουθούν τα αντιπλημμυρικά έργα, τα έργα που σχετίζονται με τα δάση – αλιεία και τα έργα τουρισμού – πολιτισμού.

Διάγραμμα 26 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΘΕΣΣΑΛΙΑ

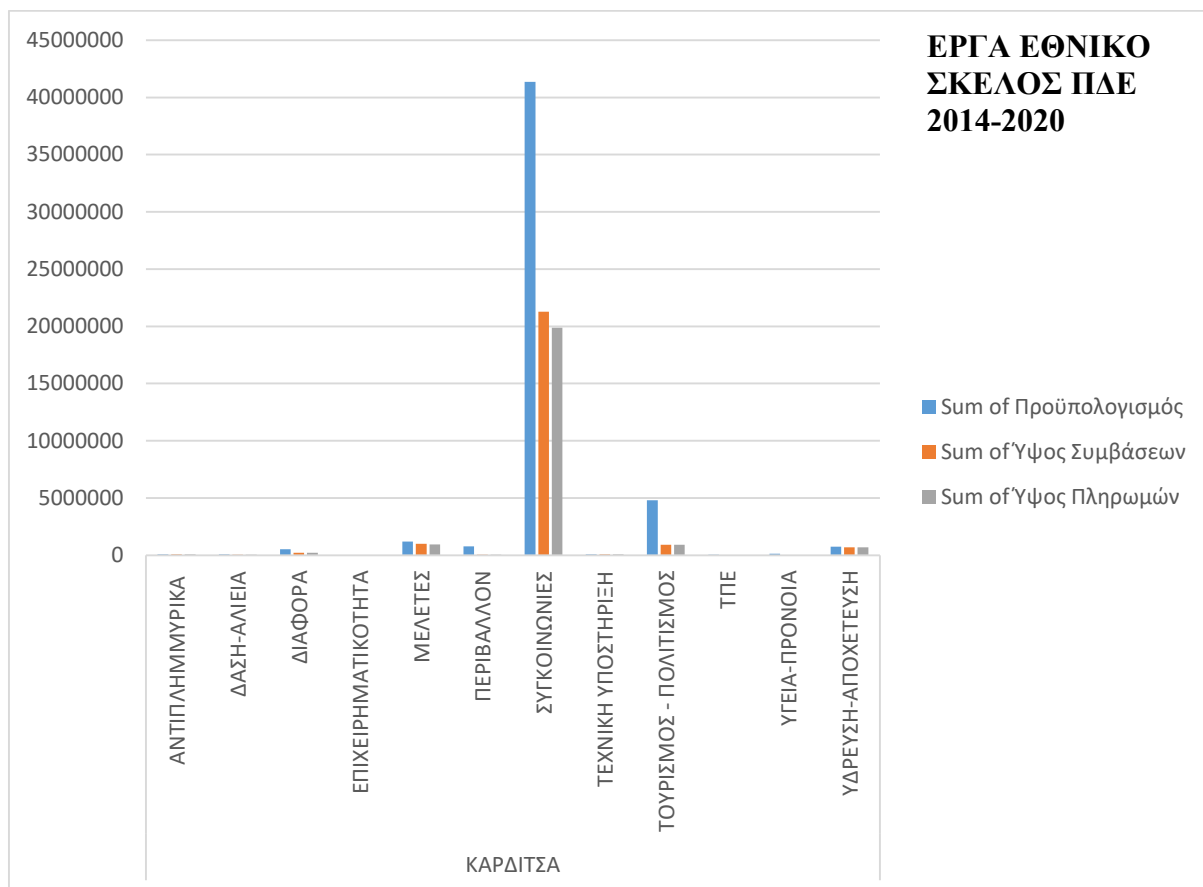

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τη **Θεσσαλία**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2014 – 2020**.
- Ελάχιστα έργα υπάρχουν στις άλλες κατηγορίες με εξαίρεση τα έργα επιχειρηματικότητας.

Διάγραμμα 27 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΚΑΡΔΙΤΣΑ

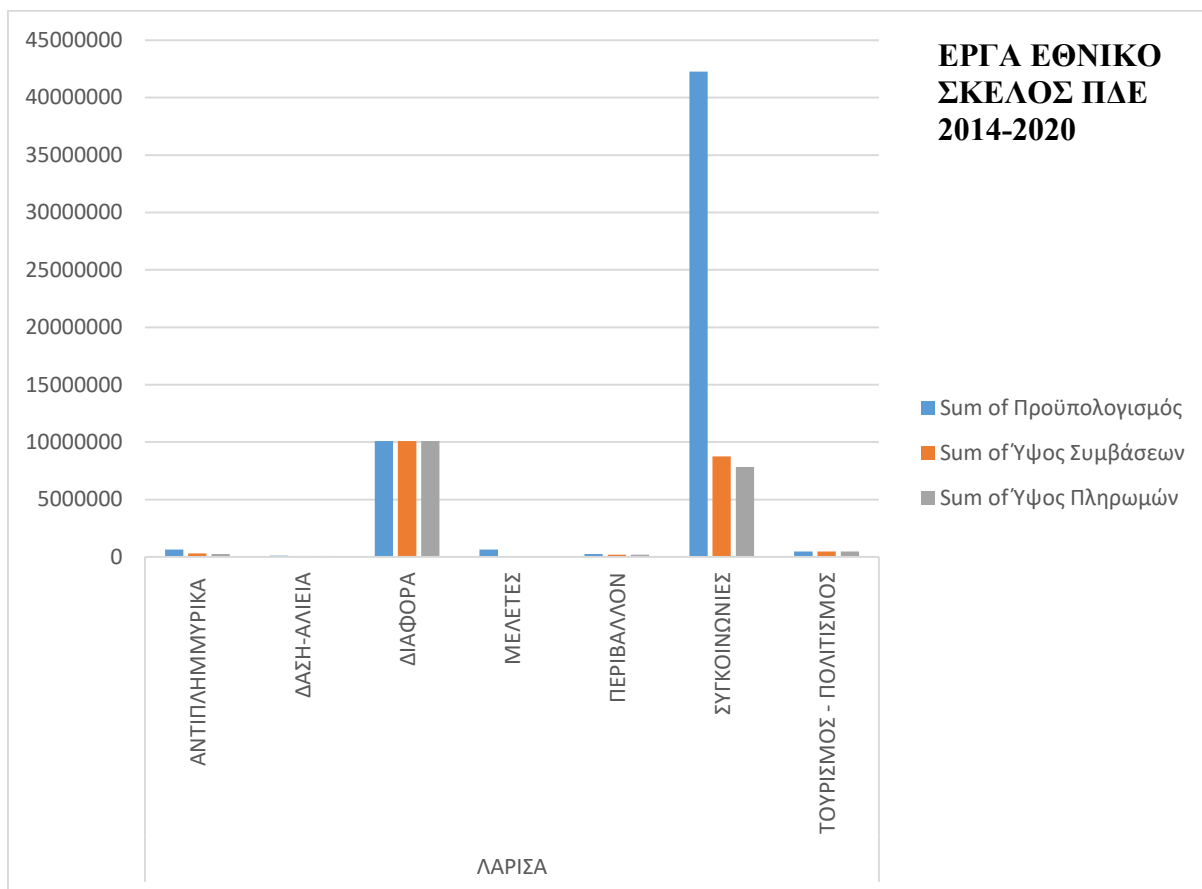

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Καρδίτσα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2014 – 2020**.
- Ελάχιστα έργα υπάρχουν στις άλλες κατηγορίες με εξαίρεση τα έργα τουρισμού – πολιτισμού.

Διάγραμμα 28 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΛΑΡΙΣΑ

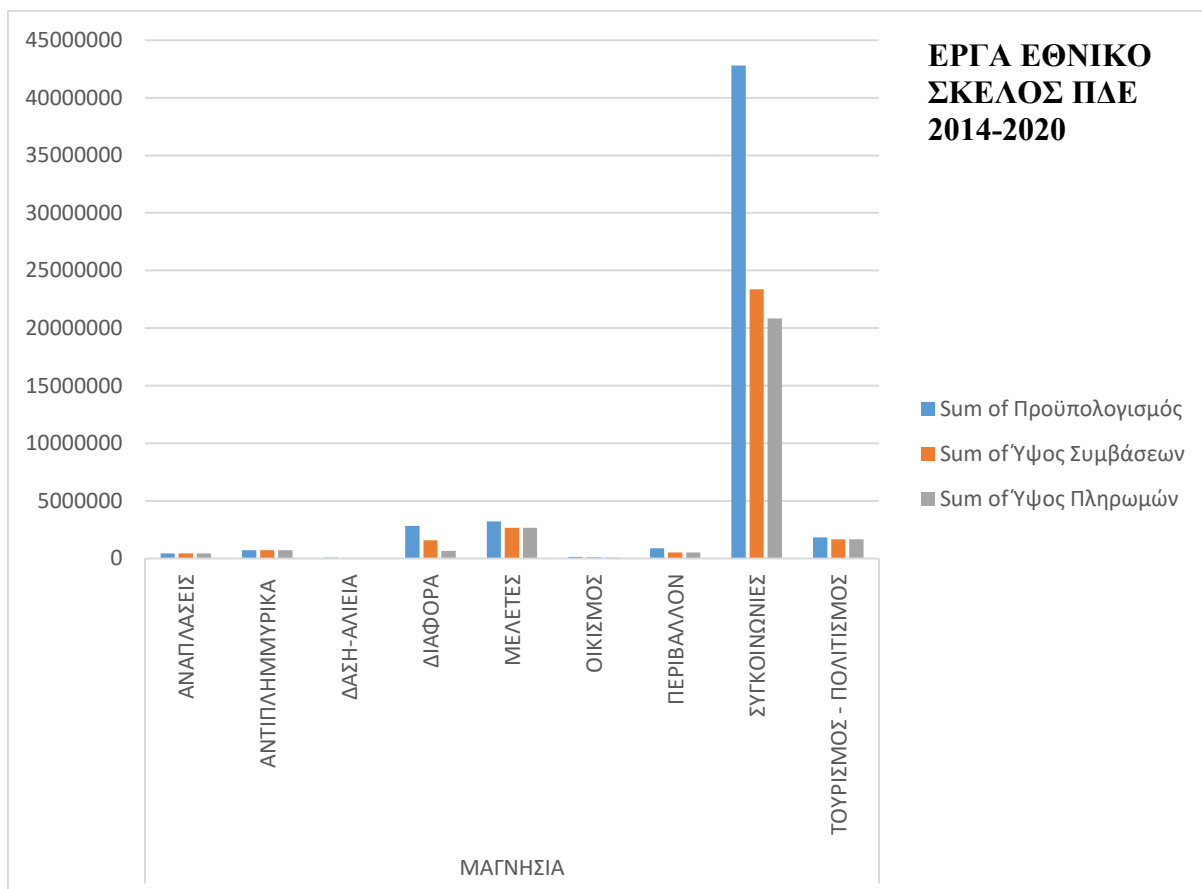

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Λάρισα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2014 – 2020**.
- Ελάχιστα έργα υπάρχουν στις υπόλοιπες κατηγορίες.

Διάγραμμα 29 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΜΑΓΝΗΣΙΑ

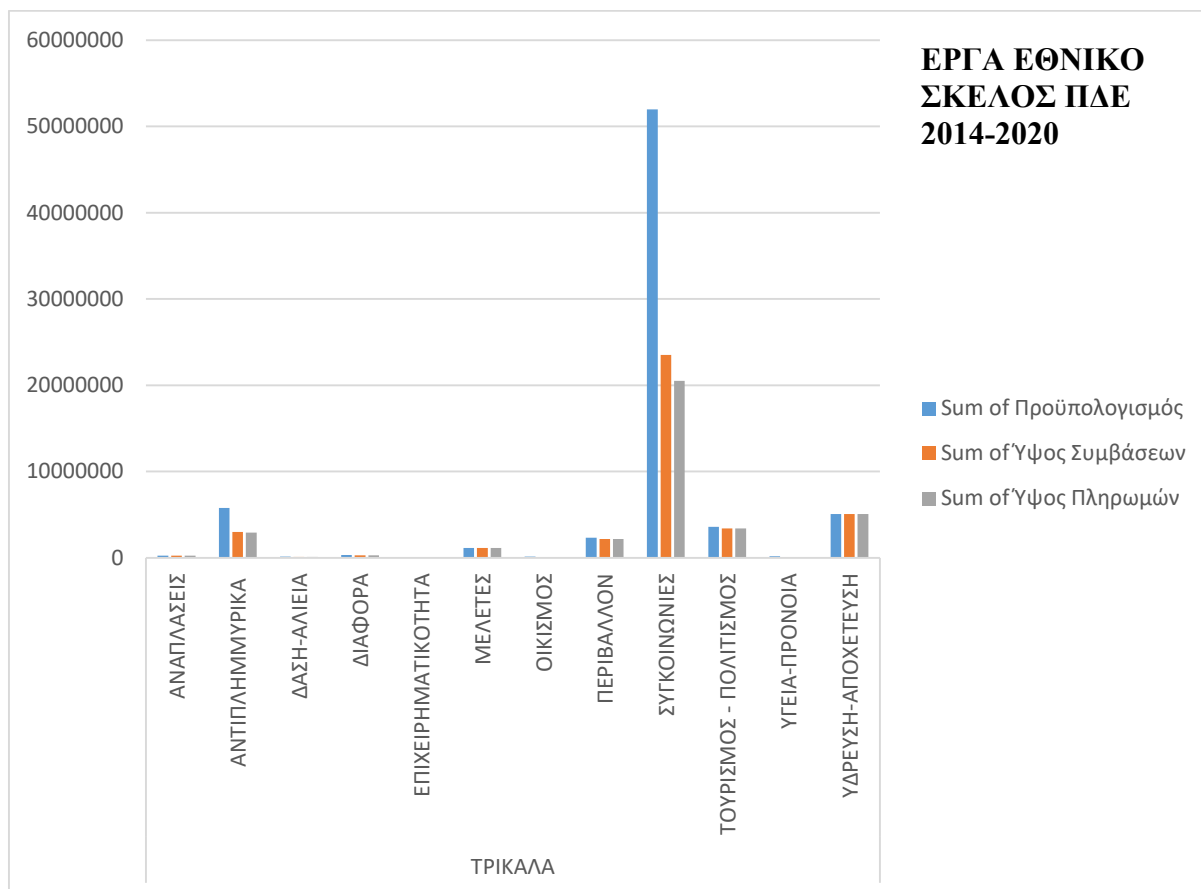

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για την **Μαγνησία**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2014 – 2020**.
- Ελάχιστα έργα υπάρχουν στις άλλες κατηγορίες με εξαίρεση τις μελέτες και τα έργα τουρισμού – πολιτισμού.

Διάγραμμα 30 ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΠΔΕ 2014-2020 – ΤΡΙΚΑΛΑ

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνουμε ξεκάθαρα τα εξής για τα **Τρίκαλα**:

- Τα συγκοινωνιακά έργα αποτελούν εμφανώς το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων για το εθνικό σκέλος **ΠΔΕ 2014 – 2020**.
- Ακολουθούν τα αντιπλημμυρικά έργα, τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης και τα έργα τουρισμού – πολιτισμού.

Από το **2000** έως και σήμερα στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** έχουν δοθεί περισσότεροι χρηματοδοτικοί πόροι κυρίως στα συγκοινωνιακά έργα, έπειτα στα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης καθώς τέλος στα έργα υγείας – πρόνοιας, ενώ λιγότεροι χρηματοδοτικοί πόροι έχουν δοθεί στα έργα για το περιβάλλον.

Συνοπτικά μπορούμε να αναφέρουμε τα εξής για τα ερευνητικά ερωτήματα.

RQ 1: Ποιο είναι το ποσοστό του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας το οποίο κατάφερε να καλυφθεί από την παραγωγή έργων από το 2000 έως σήμερα;

RQ 2: Υπάρχουν έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις από την παραγωγή των έργων στην Περιφέρεια;

Στο **πρώτο** ερευνητικό ερώτημα μπορούμε να πούμε πως το ποσοστό του **ΑΕΠ** της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** το οποίο κατάφερε να καλυφθεί από την παραγωγή έργων από το **2000** έως σήμερα είναι αρκετά σημαντικό και ικανοποιητικό. Η συμμετοχή της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** στο εθνικό **ΑΕΠ** κυμαίνεται κατά μέσο όρο περίπου στο **5%**.

Στο **δεύτερο** ερευνητικό ερώτημα μπορούμε να πούμε πως υπάρχουν έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις από την παραγωγή έργων στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας**. Η παραγωγή έργων συμβάλει στην ανάπτυξη της περιφέρειας. Μια μέθοδος αποτίμησης των ωφελειών είναι να εκτιμηθεί το **κατά κεφαλήν εισόδημα** πριν και μετά την παραγωγή έργων. Στην περίπτωση μας προκύπτει αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος και η αύξηση αυτή οφείλεται στην παραγωγή έργων. Υπάρχουν παράμετροι που συντελούν στις επιπτώσεις από την παραγωγή έργων οι οποίες καθορίζονται μόνο ποιοτικά και όχι ποσοτικά. Οι έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις από την παραγωγή έργων είναι πολύ σημαντικές και βοηθούν στην ανάπτυξη της Περιφέρειας **Θεσσαλίας**.

Στην **Θεσσαλία** έχουν γίνει πολύ μεγάλες προσπάθειες στο τομέα της παραγωγής έργων ειδικά από το **2011** και μετά, με την αιρετή δηλ. Περιφέρεια. Αυτό οφείλεται στο ότι με τον **Καλλικράτη** καταργήθηκαν οι Νομαρχίες και ως Περιφέρεια **Θεσσαλίας** οι υπηρεσίες της ειδικά οι Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων και η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού είναι πιο οργανωμένες και καλύτερα στελεχωμένες.

Στην συνέχεια της εργασίας θα μελετήσουμε την διαχρονική εξέλιξη του **ΠΔΕ** σε εθνικό επίπεδο και την ποσοστιαία συμμετοχή του στο εθνικό **ΑΕΠ**. Στον **Πίνακα 11** φαίνεται η διαχρονική εξέλιξη του **ΠΔΕ** και η ποσοστιαία συμμετοχή του στο **ΑΕΠ** της χώρας.

Πίνακας 11 Διαχρονική Εξέλιξη του ΠΔΕ (2000 - 2017) σε εκατ. Ευρώ

Διαχρονική Εξέλιξη του ΠΔΕ (2000 - 2017) σε εκατ. Ευρώ						
ΕΤΗ	Δαπάνες ΠΔΕ			Μεταβολή της % σε σχέση με το προηγούμενο έτος	ΑΕΠ χώρας	Ποσοστιαία συμμετοχή στο ΑΕΠ
	Εθνικοί Πόροι	Συγχρηματοδοτούμενο	Σύνολο			
2000	2.109	5.312	7.421		141.247	5,3
2001	2.590	5.252	7.842	5,67	152.194	5,2
2002	3.131	3.883	7.014	-10,56	163.461	4,3
2003	3.974	4.461	8.435	20,26	178.905	4,7
2004	4.639	4.883	9.522	12,89	193.716	4,9
2005	2.569	4.955	7.524	-20,98	199.242	3,8
2006	2.673	5.511	8.184	8,77	217.862	3,8
2007	2.763	6.046	8.809	7,64	232.695	3,8
2008	2.559	7.065	9.624	9,25	241.990	4,0
2009	2.455	7.133	9.588	-0,37	237.534	4,0
2010	2.218	6.236	8.454	-11,83	226.031	3,7
2011	1.885	4.722	6.607	-21,85	207.029	3,2
2012	1.412	4.710	6.122	-7,34	191.204	3,2
2013	783	5.867	6.650	8,62	180.654	3,7
2014	710	5.882	6.592	-0,87	178.656	3,7
2015	681	5.725	6.406	-2,82	176.312	3,6
2016	833	5.454	6.287	-1,86	174.199	3,6
2017	1000	5.750	6.750	7,36	177.735	3,8

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Υπουργείο Οικονομικών, Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρούμε ότι το ΠΔΕ μετά το 2010 εμφανίζουν κάμψη, αποτυπώνοντας τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης.

Τέλος, στον Πίνακα 12 θα μελετήσουμε την εξέλιξη του ΠΔΕ Θεσσαλίας σε περιφερειακό επίπεδο και την ποσοστιαία συμμετοχή του στο περιφερειακό ΑΕΠ.

Πίνακας 12 Διαχρονική Εξέλιξη του ΠΔΕ Θεσσαλίας (2010 - 2017) σε εκατ. Ευρώ

Διαχρονική Εξέλιξη του ΠΔΕ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (2009 - 2017) σε εκατ. Ευρώ						
ΕΤΗ	Δαπάνες ΠΔΕ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ			Μεταβολή της % σε σχέση με το προηγούμενο έτος	ΑΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Ποσοστιαία συμμετοχή στο ΑΕΠ
	Εθνικοί Πόροι	Συγχρηματοδοτούμενο	Σύνολο			
2010	8,245	62,300	70,55		10.835	0,7
2011	7,000	65,000	72,00	2,06	9.953	0,7
2012	7,000	65,000	72,00	0,00	9.517	0,8
2013	6,000	70,000	76,00	5,56	9.065	0,8
2014	9,500	70,000	79,50	4,61	9.114	0,9
2015	19,500	60,000	79,50	0,00	9.066	0,9
2016	9,200	74,200	83,40	4,91		
2017	12,400	77,400	89,80	7,67		

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Υπουργείο Οικονομικών, Ιδία Επεξεργασία

Κλείνοντας την εργασία, διαπιστώνουμε πολύ μικρή συμμετοχή του ΠΔΕ Θεσσαλίας στο περιφερειακό ΑΕΠ Θεσσαλίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** εξαιτίας της κεντροβάρους θέσης της έχει πολλά πλεονεκτήματα. Η παραγωγή έργων και η αξιοποίηση των χρηματοδοτικών πηγών που διαθέτει αποφέρει έσοδα στην Περιφέρεια **Θεσσαλίας** ακόμα και στους κατοίκους της και έχει σημαντικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία. Η σωστή διαχείριση όλων των πόρων οι οποίοι προέρχονται από την **Ε.Ε.** αλλά και από το εθνικό σκέλος του **ΠΔΕ** και η σωστή επένδυση αυτών των χρημάτων σε αξιόλογα έργα, μπορούν να επιτύχουν την ανάπτυξη της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** ώστε να γίνει μια από τις πιο αναπτυγμένες περιφέρειες στην **Ελλάδα**. Μέσω της διπλωματικής εργασίας έγινε προσπάθεια να εντοπιστούν οι οικονομικές επιπτώσεις που δημιουργούνται στη τοπική οικονομία μέσω της παραγωγής έργων. Σημειώνεται ότι η συνολική ορθολογική λειτουργία όλων των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** παράγει πολλαπλάσια οφέλη.

Η οικονομία της Περιφέρειας **Θεσσαλίας** έχει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για μια σημαντική διαδρομή αύξουσας αναπτυξιακής πορείας. Κρίνοντας από τους ρυθμούς ανάπτυξης της **Θεσσαλίας**, με βάση το ρυθμό ανάπτυξης του **ΑΕΠ**, η εικόνα είναι αρκετά ικανοποιητική. Όταν όμως προσπαθήσουμε να κάνουμε την σχετική αναγωγή σε επίπεδο **κατά κεφαλή ΑΕΠ**, δηλ. σε επίπεδο κατά κάποιον τρόπο ευημερίας, η **Θεσσαλία** υπολείπεται αρκετά του μέσου όρου της χώρας. Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** σε εθνικό επίπεδο εμφανίζει σημαντικές τάσεις οικονομικής απόκλισης.

*Σύμφωνα με τον **Αγοραστό**, «στην αιρετή Περιφέρεια Θεσσαλίας το σύνολο των έργων που διεκδηγήθηκαν, εντάχθηκαν, υλοποιούνται, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από όλα τα χρηματοδοτικά προγράμματα είναι **1875**, προϋπολογισμού **2,2 δις €**. Τα έργα αυτά είναι μια πηγή ελπίδας στη ζωή των **Θεσσαλών** γιατί δημιουργούν θέσεις εργασίας και κινούν την πραγματική οικονομία της περιοχής. Είναι μια προσπάθεια, η οποία έχει μετρήσιμα αποτελέσματα».*

Όπως είναι ευρέως κατανοητό, η **Ελλάδα** και κατά συνέπεια η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** πιο πολύ από ποτέ έχει ανάγκη άμεσα από αναπτυξιακά έργα τα οποία θα ενισχύσουν τους τομείς εργασίας αλλά και οικονομίας και θα συντελέσουν ουσιαστικά στην τοπική οικονομία. Συμπερασματικά, οι επιπτώσεις της τοπικής οικονομίας αποτελούν μια έννοια πολυδιάστατη η οποία μπορεί να προσεγγιστεί από πολλές και διαφορετικές οπτικές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Balachandra, R. (1984). *Critical Signals for Making Go/NoGo Decisions in New Product Development*.
- Burke R. (2002). *Project Management, Διαχείριση έργου - Τεχνικές σχεδιασμού και ελέγχου*. Κριτική.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic Management: A stakeholder approach*. Boston.
- PMBOK, P. M. (2013). *A Guide To The Project Management Body Of knowledge, PMI*. Pennsylvania: Fifth Edition, Newton Square.
- Sahlin-Andersson, K., & Soderholm, A. (2002). *Beyond Project Management_ New Perspectives on the Tempt Dilemma*. Sweden: Daleke Grafiska AB, Malmo.
- Thessaliaeconomy.gr. (2018, Μαρτίου 03). *Μειώθηκε το κατά κεφαλήν εισόδημα στη Θεσσαλία*. Ανάκτηση από Thessaliaeconomy.gr:
<http://www.thessaliaeconomy.gr/blog/oikonomia-xrima/meiothike-to-kata-kefalin-eisodima-sti-thessalia>
- Turner. (2009). *The Handbook of Project-Based Management (3rd edition)*. McGraw-Hill: London.
- Turner, R. (1993). *Handbook of Project Based Management*. New York: McGraw-Hill.
- Verzuh, E. (2005). *The fast forward MBA in project management*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Ανθόπουλος, Λ. (2018, Μαρτίου 03). *Εισαγωγή Βασικές έννοιες τεχνικών έργων*. Ανάκτηση από e-class.teilar.gr: <https://e-class.teilar.gr/modules/document/file.php/DDE179/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD/lesson0.pdf>
- Βασιλείου, Έ. (2018). *Περιφερειακή Ανάπτυξη, Διάλεξη 3: Το Περιφερειακό Πρόβλημα (κεφάλαιο 1, Πολύζος Σεραφείμ)*. ΣΕΡΡΕΣ: ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΕΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

- Γενιταρόπουλος, Χ., Σταυρακάκη, Γ., & Χρονοπούλου, Γ. (2014, Μαΐου 08-09). Περιφερειακές ανισότητες στην Ελλάδα - Μια μεθοδολογική προσέγγιση. *18ο Επιστημονικό Συνέδριο του Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων*, σσ. 88-92.
- Δημητριάδης Α. (2009). *Διοίκηση - Διαχείριση Έργου*. 4η Έκδοση, Νέων Τεχνολογιών.
- Ε.Λ.Κ.Ε.Π.Θ. (2015). *ΘΕΣΣΑΛΙΑ2020 Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020*. Βόλος: ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.
- ΕΣΠΑ. (2018, Μάρτιος 03). *Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας*. Ανάκτηση από ΕΣΠΑ 2014-2020: <https://www.espa.gr/el/pages/staticTerritorialCoopOP.aspx>
- Κάπαresearch. (2015). *Μελέτη για τη διάγνωση αναγκών αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια*. Λάρισα: Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΕΣΠΑ 2007-2013.
- Καραγιάννης, Α. (1999). *Επιχειρηματικότητα και Οικονομία: Μελέτες*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Καρυώτης, Β. (2010). *Σημειώσεις μαθήματος Οικονομετρία*. ΑΤΕΙ Δυτικής Ελλάδος: Τμήμα Λογιστικής.
- ΚΕΠΕ. (2018, ΜΑΡΤΙΟΣ 03). *Το Αναπτυξιακό Όραμα για την Ελλάδα του 2020: Προβλέψεις, προϋποθέσεις ανάπτυξης και μηχανισμοί χρηματοδότησης*. Ανάκτηση από ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: http://www.mindev.gov.gr/images/Meletes_Ellinikou_Dimosiou/ypourgeio-anaptixis/anaptixiakoOrama_KEPE_Ioynios2014.pdf
- Κορρές, & Λιαργκόβας. (2009). *Οικονομική των Επιχειρήσεων: Θεωρία, Εφαρμογές και Ασκήσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.
- Κουδουμάκης, Π. (2011). *Ανάπτυξη Δείκτη Υστέρησης Περιφερειών (ΔΥΠ) και Εφαρμογή για την κατανομή των πόρων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, Μεταπτυχιακή Διατριβή στην Οργάνωση και Διοίκηση Τεχνικών Συστημάτων*. Ξάνθη.
- Κουρέτας, Δ. (2013). *Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας. RIS3*. Λάρισα: Περιφέρεια Θεσσαλίας.
- Κουρλιούρος, Η. (2015). *Τοπική Ανάπτυξη, Πολυεπίπεδη Χωρική Διακυβέρνηση και Χωροταξία: Ευρωπαϊκές Διαστάσεις και Προοπτικές*. Κείμενο διδασκαλίας στα πλαίσια του Θερινού Σχολείου Νάξου 2015 με θέμα «Τοπική Ανάπτυξη: Θεωρία, Πρακτικές και Πολιτικές Συνεργατικού Σχεδισμού».

- Παππά, Ε. (2018, Μαρτίου 03). *Επιχειρηματική Καινοτομία και Περιφερειακή Ανάπτυξη*.
Ανάκτηση από
http://mirc.ntua.gr/5th_conference/ergasies/19%20%CE%A0%CE%91%CE%A0%CE%A0%CE%91%20%CE%95%CE%A5%CE%91%CE%93%CE%93%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%91.pdf
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ. (2018, Μαρτίου 03). Ανάκτηση από ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ: www.thessalia-espa.gr
- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ, Σ. (2018, Μάρτιος 03). *ΘΕΜΑ 07 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2016*. Ανάκτηση από ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ:
http://www.thessaly.gov.gr/data/ps_apof/2015/%CE%A0%CE%A1%CE%91%CE%9A%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%2015/%CE%98%CE%95%CE%9C%CE%91%2007%20%CE%9F%CE%95%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%92%CE%9F%CE%9B%CE%97%20%
- Πολύζος, & Πετράκος. (2005). *"Η αξιολόγηση της Περιφερειακής Πολιτικής στην Ελλάδα με τη χρήση των Περιφερειακών Πολλαπλασιαστών"* στο *"Σύγχρονες προσεγγίσεις της ελληνικής οικονομίας"*, επιμ.. Κόλλιας Χ., Ναζάκης Χ., Χλέτσος Μ. Πατάκη. Σύμβουλος. (2014). *Παραδοτέο Έργου: Μελέτη αποτίμησης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων των έργων πολιτισμού*. Αθήνα: Ειδική Υπηρεσία Τομέα Πολιτισμού.
- Συρακούλης, Κ., & Υψηλάντης, Π. (2005). *Project management: Η ελληνική εμπειρία*. Προπομπός.
- Τσερκέζος, Δ., & Μουδάτσου, Α. (2014). *Εκτιμήσεις του Τριμηνιαίου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Ελληνικής Οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο*. Ηράκλειο Κρήτης: 18ο Επιστημονικό Συνέδριου του Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων.
- Φιτσιλής, Π. (2017, Ιανουαρίου 14). *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ*. Ανάκτηση από
<https://eclass.aueb.gr/.../1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ%20ΣΤΗ%20ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ%20ΕΡΓΩΝ.pdf>
- Χασιακός, Α. (2000). *Οικονομική αξιολόγηση συγκοινωνιακών έργων*. Πάτρα: Σημειώσεις μαθήματος Διαχείριση Υποδομής Συγκοινωνιακών Έργων.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- <http://docplayer.gr/32228454-Kefalaio-7-epiheirimatikotita-kai-epiheirimatiko-shedio-business-plan.html>
- http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP/el
- <http://s.kathimerini.gr/resources/2014-03/13s19aep-thumb-large.jpg>
- <http://slideplayer.gr/slide/1947883/>
- http://www.apd-depin.gov.gr/files/Docs/PDF/Stoxothesia/Deiktes/Katalogos_Endektikwn_Deiktwn_Metrhshs_2.pdf
- <http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1603076/programma-dhmosion-ependyseon-prosklhsh-gia-katano.html>
- <http://www.ggea.gr/ap/pde.htm>
- <http://www.kathimerini.gr/757728/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/sta-epipeda-toy-2001-ypoxwrhse-to-kata-kefalhn-aep>
- <http://www.kathimerini.gr/781911/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/kata-03-syrriknw8hke-to-ellhniko-aep-to-deytero-trimhno>
- <http://www.kathimerini.gr/897018/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/anhsyxhtika-mhnymata-apo-aep-kata8eseis-kai-soyper-market>
- <http://www.kathimerini.gr/903004/article/epikairothta/ellada/eurostat-treis-ellhnikes-perifereies-stis-ftwxoteres-ths-ee>
- http://www.publicprocurementguides.treasury.gov.cy/OHS-GR/HTML/index.html?1_3_project_lifecycle.htm
- <http://www.theguardian.com/global-development/poverty-matters/2014/sep/03/africa-economic-rise-does-notreflect-reality>
- <http://www.thessaliaeconomy.gr/blog/oikonomia-xrima/poy-pigan-ta-165-dis-eyro-ton-empa-to-ofelos-tis-thessalias>
- <http://www.thessalia-empa.gr/attachments/article/179/Sinthesi2.pdf>
- http://www.thessaly.gov.gr/data/bigthemes/epixprogr_a.pdf

- https://el.wikipedia.org/wiki/Ακαθάριστο_Εγχώριο_Προϊόν
- https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5037/1/02_chapter_8.pdf
- <https://sites.google.com/site/nikosmetaxidis/scholika/mathemata/politike-paideia-b-lykeiou/kephalaio-2>
- <https://www.euretirio.com/aep-akatharisto-ethniko-proion/>
- <https://www.euretirio.com/akatharisto-egxorio-proion/>
- <https://www.protothema.gr/economy/article/784248/sev-ethniki-anagi-na-adimetopistei-i-anaptuxiaki-usterisi-tis-elladas/>
- www.ptathess.gr
- www.statistics.gr
- www.thessaliaeconomy.gr
- www.thessalia-esp.gr
- www.thessaly.gov.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ 2014-2020

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Ύψος συμβάσεων	Ύψος πληρωμών
5002974	Συμβασιολογημένο	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΜΚΕ ΣΥΝΕΙΡΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΔΟΜΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ :ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ"	"ΣΥΝ-ΕΙΡΜΟΣ" ΑΜΚΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	243.360 €	243.360 €	90.506 €
5010365	Ενταγμένο	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ ΤΗΣ Π. Θ. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2006/7/ΕΚ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ ΑΚΤΩΝ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ ΤΗΣ Π.Θ. ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ 2016-2023	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	160.332 €	0 €	0 €
5000529	Συμβασιολογημένο	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΑΚΤΩΝ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2006/7/ΕΚ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	138.535 €	118.039 €	20.465 €
5007936	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΟΥΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ - Γ.Ν.ΒΟΛΟΥ	ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ	470.000 €	0 €	0 €
5007940	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ - Γ.Ν.ΒΟΛΟΥ	ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ	350.000 €	0 €	0 €
5021951	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ Γ.Ν.ΒΟΛΟΥ - ΤΜΗΜΑ Α	ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ	225.000 €	0 €	0 €
5021961	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ (ΣΤΕΦΑΝΙΟΓΡΑΦΟΣ) - Γ.Ν.ΒΟΛΟΥ	ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ	690.000 €	0 €	0 €
5000903	Ολοκληρωμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΞΟΝΙΚΟΥ ΤΟΜΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΟ ΓΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	446.400 €	446.400 €	446.400 €
5004318	Ολοκληρωμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ Γ.Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	120.156 €	120.156 €	120.156 €
5000756	Ενταγμένο	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ Ν. ΙΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΠΑΡΚΟΥΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ	ΔΕΥΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΛΟΥ	16.416.112 €	0 €	0 €
5009825	Ενταγμένο	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΣ - ΒΟΛΟΣ	ΔΕΥΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΛΟΥ	20.531.200 €	0 €	0 €
5003800	Συμβασιολογημένο	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΜΑΛΑΚΙ - ΒΟΛΟΣ Β ΦΑΣΗ	ΔΕΥΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΛΟΥ	17.209.960 €	4.479.856 €	3.278.920 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Υψος συμβάσεων	Υψος πληρωμών
5002668	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ Δ.Κ. ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΥΡΝΑΒΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)	ΔΕΥΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	7.970.448 €	1.837.213 €	1.139.767 €
5003171	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ	112.320 €	112.320 €	0 €
5000739	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΜΥΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	1.955.000 €	704.800 €	0 €
5000843	Ενταγμένο	ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΜΑΛΙΑΠΟΛΗΣ Δ.Ε. ΣΟΥΡΠΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΜΥΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	4.284.552 €	0 €	0 €
5003160	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΜΥΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	60.480 €	60.480 €	0 €
5002639	Συμβασιολογημένο	ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΣΟΥΡΠΗΣ (Β' ΦΑΣΗ)	ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	3.940.237 €	3.880.237 €	1.446.755 €
5003133	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	112.320 €	112.320 €	0 €
5009077	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΓΙΘΕΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ	112.320 €	112.320 €	0 €
5003026	Συμβασιολογημένο	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	243.360 €	243.360 €	7.241 €
5000683	Συμβασιολογημένο	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΩΝΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΒΟΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	402.594 €	402.594 €	245.800 €
5003656	Συμβασιολογημένο	ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΔΥΟ ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΗΝ ΠΑΙΔΟΠΟΛΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΟΜΗΣ ΣΥΔ	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	491.446 €	475.376 €	441.350 €
5001470	Ενταγμένο	ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	231.389 €	0 €	0 €
5002523	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	112.320 €	112.320 €	0 €
5009076	Ενταγμένο	ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε.Λ. ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Δ.Κ. ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	5.028.826 €	0 €	0 €
5009784	Ενταγμένο	ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Κ. ΚΡΑΝΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	4.219.574 €	0 €	0 €
5002165	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑΣ	112.320 €	112.320 €	12.780 €
5001190	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑΣ	4.498.999 €	1.869.291 €	222.111 €
5002812	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	405.417 €	405.417 €	0 €
5003932	Συμβασιολογημένο	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	243.360 €	243.360 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Ύψος συμβάσεων	Ύψος πληρωμών
5000661	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΕ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ Δ.Ε. ΚΡΑΝΝΩΝΑ ΚΑΙ ΝΙΚΑΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	2.177.560 €	827.911 €	0 €
5001266	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΓΩΓΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΚ ΚΡΑΝΝΩΝΑ ΣΤΗΝ ΤΚ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	350.000 €	115.499 €	0 €
5001321	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΜΟΣΧΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΕΛΕΡ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	1.053.495 €	378.403 €	0 €
5002689	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΕΛΕΡ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	112.320 €	112.320 €	0 €
5009762	Ενταγμένο	ΕΡΓΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (ΕΕΛ) ΝΙΚΑΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΕΛΕΡ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	9.756.549 €	0 €	0 €
5008937	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	453.600 €	453.600 €	0 €
5009745	Συμβασιολογημένο	ΔΟΜΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	243.360 €	243.360 €	0 €
5003533	Ολοκληρωμένο	ΔΟΜΗ ΣΙΤΗΣΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΜΑΓΕΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	135.242 €	135.234 €	134.694 €
5001178	Ολοκληρωμένο	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΛΑΡΙΣΑ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	182.922 €	182.922 €	169.487 €
5000584	Συμβασιολογημένο	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΩΝΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	490.926 €	490.926 €	244.923 €
5001420	Ενταγμένο	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ	ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ	454.800 €	0 €	0 €
5003226	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ	ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ	112.320 €	112.320 €	0 €
5009729	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ	112.320 €	112.320 €	0 €
5002336	Συμβασιολογημένο	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)	ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ	1.164.122 €	1.074.200 €	833.428 €
5002690	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ	112.320 €	112.320 €	0 €
5000707	Συμβασιολογημένο	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Τ.Κ. ΦΥΛΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΑΜΑ	824.600 €	304.212 €	0 €
5003189	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΛΛΑΜΑ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΑΜΑ	112.320 €	112.320 €	0 €
5004022	Συμβασιολογημένο	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Δ. ΠΑΛΛΑΜΑ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΑΜΑ	2.392.177 €	2.392.160 €	1.676.657 €
5000722	Συμβασιολογημένο	ΥΔΡΕΥΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΕΤΟΥ ΤΟΥ Κ.Δ. ΠΑΧΤΟΥΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	201.626 €	72.949 €	0 €
5000736	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΟ Τ.Δ. ΝΕΡΑΪΔΟΧΩΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	262.113 €	87.597 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Υψος συμβάσεων	Υψος πληρωμών
5001279	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΕΛΑΤΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	216.747 €	73.565 €	0 €
5002862	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	112.320 €	112.320 €	0 €
5000665	Ενταγμένο	ΑΝΟΡΥΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΔΡΕΥΤΙΚΗΣ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΛΕΡΙΝΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	85.000 €	0 €	0 €
5003217	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	112.320 €	112.320 €	0 €
5003116	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	112.320 €	112.320 €	0 €
5001590	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΕΜΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	1.328.785 €	0 €	0 €
5002202	Ενταγμένο	"4Ο ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΠΥΡΓΕΤΟΥ - ΚΡΑΝΙΑΣ»	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	2.294.000 €	0 €	0 €
5003208	Συμβασιολογημένο	«ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΤΕΜΠΩΝ»	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	112.320 €	112.320 €	0 €
5009753	Ενταγμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (ΕΕΛ) ΣΤΗ Δ.Κ. ΣΥΚΟΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΕΜΠΩΝ ΤΟΥ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	5.649.327 €	0 €	0 €
5001996	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	423.914 €	423.914 €	0 €
5003305	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 22ΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	660.000 €	262.296 €	0 €
5003442	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 8ΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	660.000 €	263.597 €	0 €
5001328	Συμβασιολογημένο	ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΚΗΦΗ) ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ/ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	224.553 €	224.553 €	95.231 €
5000586	Συμβασιολογημένο	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ/ ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	232.500 €	232.500 €	144.866 €
5003129	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	341.280 €	341.280 €	0 €
5000765	Ενταγμένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	530.276 €	0 €	0 €
5001305	Ενταγμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΠΑΝΑΓΙΤΣΑΣ ΓΡΙΖΑΝΟΥ ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙΟΥ ΔΙΑΣΕΛΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	1.562.601 €	0 €	0 €
5003221	Συμβασιολογημένο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	112.320 €	112.320 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Υψος συμβάσεων	Υψος πληρωμών
5001884	Ενταγμένο	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΚΑΡΑΜΙΧΟΥ ΣΤΑ ΦΑΡΣΑΛΑ	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ	360.000 €	0 €	0 €
5001342	Ενταγμένο	"ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ (ΤΗΛΕΕΛΓΧΟΣ/ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΣ) ΣΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ, ΚΑΜΠΟΥ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ"	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ) ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1.855.660 €	0 €	0 €
5001080	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΩΝ ΤΩΝ Δ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ & ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	1.426.000 €	0 €	0 €
5001575	Ενταγμένο	ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΝΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	181.725 €	0 €	0 €
5002149	Συμβασιολογημένο	ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (Ε.Ε.Λ.) Τ.Κ. ΜΑΝΔΡΑΣ - ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	3.224.000 €	647.114 €	0 €
5004048	Συμβασιολογημένο	ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΚ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΦΑΛΑΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΒΕΛ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ (Β' ΦΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ)	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	3.882.440 €	638.344 €	0 €
5000763	Συμβασιολογημένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΡΟΦΟΔΟΤΙΚΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΚΡΗΝΙΤΣΑ-ΠΑΛΑΙΟΠΥΡΓΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	545.310 €	201.409 €	0 €
5001288	Συμβασιολογημένο	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΕΝΕΣΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	297.312 €	141.273 €	0 €
5001673	Ενταγμένο	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΓΧΟΥ ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ, ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΟΣ, ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ, ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ, ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΖΙΑΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.856.788 €	0 €	0 €
5002786	Συμβασιολογημένο	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΔΗ.ΚΟΙ.Ε.Δ.Σ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΣΟΦΑΔΩΝ"	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΣΟΦΑΔΩΝ (ΔΗ.ΚΟΙ.Ε.Δ.Σ.)	353.616 €	353.616 €	0 €
5002949	Συμβασιολογημένο	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΦΑΡΣΑΛΩΝ ΜΕ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΡΟΜΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΦΑΡΣΑΛΩΝ (ΔΗΚΕΦΑ)	361.292 €	361.292 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Υψος συμβάσεων	Υψος πληρωμών
5010761	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	5.502.435 €	0 €	0 €
5009885	Ενταγμένο	ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΡΕΥΝΕΣ, ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Ε.Υ.Δ. Ε.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	200.000 €	0 €	0 €
5001195	Συμβασιολογημένο	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ, ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΕΞΟΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	Ε.Υ.Δ. Ε.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	605.000 €	545.000 €	137.848 €
5000706	Συμβασιολογημένο	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ	Ε.Υ.Δ. Ε.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	900.000 €	600.000 €	285.386 €
5001069	Συμβασιολογημένο	ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ, ΠΡΟΒΟΛΗ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ / ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ / ΣΥΣΚΕΨΕΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020	Ε.Υ.Δ. Ε.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.660.000 €	1.660.000 €	543.226 €
5008084	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ 10 ΑΣΘΕΝΟΦΟΡΩΝ 4Χ2, 1 ΑΣΘΕΝΟΦΟΡΟΥ 4Χ4 ΚΑΙ 2 ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΕΚΑΒ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΕΣΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	961.000 €	0 €	0 €
5019031	Συμβασιολογημένο	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΙ- ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΕ (Ε.Τ.Ε.ΑΝ. ΑΕ)	10.000.000 €	10.000.000 €	2.500.000 €
5008916	Συμβασιολογημένο	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2017-2018 (ΑΜΕΑ)	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	326.136 €	318.040 €	36.363 €
5000011	Ολοκληρωμένο	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016 (ΑΜΕΑ)	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	209.170 €	209.170 €	208.170 €
5001723	Συμβασιολογημένο	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2016-2017 (ΑΜΕΑ)	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	270.910 €	270.909 €	216.790 €
5008915	Συμβασιολογημένο	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2017-2018	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	9.698.836 €	9.476.916 €	2.690.435 €
5001722	Συμβασιολογημένο	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2016-2017	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	8.190.330 €	8.162.543 €	6.280.369 €
5000010	Ολοκληρωμένο	ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	6.404.937 €	6.404.937 €	6.308.171 €
5000031	Συμβασιολογημένο	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Η ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΠΕΘ, ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	562.000 €	562.000 €	289.269 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Υψος συμβάσεων	Υψος πληρωμών
5001979	Συμβασιολογημένο	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή/ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2016-2017 ΚΑΙ 2017-2018	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΣΠΘ, ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	1.124.000 €	1.124.000 €	720.591 €
5009760	Ενταγμένο	ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ, ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ – ΤΗΛΕΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ETCS L1 ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΜΟΝΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΛΑΙΟΦΑΡΣΑΛΟΣ – ΚΑΛΑΜΠΙΑΚΑ	ΕΡΓΑ ΟΣΕ Α.Ε.	57.717.162 €	0 €	0 €
5010172	Συμβασιολογημένο	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ "ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΗΛΙΟΥ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. Ο.Τ.Α. - Ε.Α.Π. Α.Ε." ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ.	ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΗΛΙΟΥ Α.Ε. - Ε.Α.Π. Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. Ο.Τ.Α.	491.984 €	16.984 €	0 €
5000696	Συμβασιολογημένο	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ /ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	Κ.Ε.Θ.Ι.	263.550 €	263.550 €	143.239 €
5027210	Ενταγμένο	«ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ»	ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	207.000 €	0 €	0 €
5002811	Συμβασιολογημένο	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΕΚΠΑ-ΔΙΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ"	ΚΟΙΝΩΦ.ΕΠΙΧ.ΚΟΙΝ/Κ ΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΛΛ/ΗΣ-ΔΗΜ.ΙΝΣΤ.ΕΠΑΓΓ.ΚΑΤ ΑΡΤΙΣΗΣ	752.153 €	752.153 €	187.530 €
5001415	Συμβασιολογημένο	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΕΚΠΑ-ΔΙΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Κ.Δ.Η.Φ. ΑΜΕΑ ΒΟΛΟΥ"	ΚΟΙΝΩΦ.ΕΠΙΧ.ΚΟΙΝ/Κ ΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΛΛ/ΗΣ-ΔΗΜ.ΙΝΣΤ.ΕΠΑΓΓ.ΚΑΤ ΑΡΤΙΣΗΣ	432.000 €	432.000 €	192.000 €
5001302	Συμβασιολογημένο	ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Κ.Η.Φ.Η. ΒΟΛΟΥ, ΑΓΡΙΑΣ, ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ	ΚΟΙΝΩΦ.ΕΠΙΧ.ΚΟΙΝ/Κ ΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΛΛ/ΗΣ-ΔΗΜ.ΙΝΣΤ.ΕΠΑΓΓ.ΚΑΤ ΑΡΤΙΣΗΣ	946.848 €	946.848 €	396.707 €
5001442	Συμβασιολογημένο	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΟΦΕΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΓΕΦΥΡΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ"	ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (Π.Ο.Φ.Ε.Κ.Ο.)	576.000 €	576.000 €	256.000 €
5008119	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΟΥ Π.Γ.Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	380.000 €	0 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Ύψος συμβάσεων	Ύψος πληρωμών
5008120	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΚΤΙΝΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ – ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	100.000 €	0 €	0 €
5008121	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	651.000 €	0 €	0 €
5008122	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	641.200 €	0 €	0 €
5021754	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑΣ ΝΟΣΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	260.800 €	0 €	0 €
5021795	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΥΟ ΚΛΙΒΑΝΩΝ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ ΑΤΜΟΥ 550 ΛΙΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	220.000 €	0 €	0 €
5022194	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΝΑΔΑ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	150.000 €	0 €	0 €
5023177	Ενταγμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΟΣ ΛΙΘΟΤΡΥΨΙΑΣ LASER ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΟΥ Γ. Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	50.000 €	0 €	0 €
5002075	Συμβασιολογημένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑΣ-ΘΩΡΑΚΟΣ-ΑΓΤΕΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	215.134 €	99.200 €	99.200 €
5001903	Ολοκληρωμένο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΑΓΝΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΓΡΑΦΟΥ 1,5 TESLA ΓΙΑ ΤΟ Γ.Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	941.160 €	941.160 €	941.160 €
5004126	Ενταγμένο	ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΣΙΤΟΕΙΔΕΣ AGANASPIS DACI (HYMENOPTERA: FIGITIDAE)	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	46.900 €	0 €	0 €
5004156	Ενταγμένο	ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΜΕ ΓΝΩΜΩΝΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	56.350 €	0 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Ύψος συμβάσεων	Ύψος πληρωμών
5004163	Ενταγμένο	ΓΑΙΟΚΤΗΣΙΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ: ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, 1850-1940	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	59.850 €	0 €	0 €
5005539	Ενταγμένο	ΣΥΝΟΡΙΑΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ 2015-16	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	68.950 €	0 €	0 €
5005560	Ενταγμένο	ΟΡΟΤΥΠΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΘΟΓΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ LEGIONELLA PNEUMOPHILA ΜΕ MATRIX ASSISTED LASER DESORPTION IONIZATION TIME- OF-FLIGHT MASS SPECTROMETRY (MALDI-TOF MS)	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	40.600 €	0 €	0 €
5005564	Ενταγμένο	ΕΥΖΩΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΘΑΝΑΤΩΣΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΑ ΕΚΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ ΙΧΘΥΩΝ:ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	72.100 €	0 €	0 €
5005579	Ενταγμένο	ΧΑΛΥΒΕΣ TRIP: ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΘΕΡΜΙΚΗΣ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	72.100 €	0 €	0 €
5005612	Ενταγμένο	ΒΙΟΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	72.100 €	0 €	0 €
5005623	Ενταγμένο	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ (ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ) ΛΥΓΙΣΜΟΥ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΛΟΓΩ ΥΨΗΛΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	40.600 €	0 €	0 €
5005736	Ενταγμένο	ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΝΕΟΓΝΙΚΗΣ ΧΟΙΡΕΙΑΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΓΙΑ ΕΝΔΟΓΕΝΗ ΜΥΟΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	72.100 €	0 €	0 €
5005844	Ενταγμένο	ΑΚΤΙΝΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΠΑΙΔΙΑ, ΕΓΚΥΕΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΚΤΙΘΕΜΕΝΟΙ) ΑΠΟ ΜΗ-ΙΟΝΤΙΖΟΥΣΑ ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΥΨΗΛΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ (ΚΙΝΗΤΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ) ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ (ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ).	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	72.100 €	0 €	0 €
5005859	Ενταγμένο	ΔΥΝΑΜΙΚΩΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΠΟΙΗΣΙΜΑ ΥΠΟΔΙΚΤΥΑ ΟΠΙΣΘΙΑΣ/ ΕΜΠΡΟΣΘΙΑΣ ΖΕΥΞΗΣ ΣΕ ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΜΠΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ ΚΑΘΟΡΙΖΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	62.650 €	0 €	0 €
5005893	Ενταγμένο	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΤΡΟΦΙΜΟΥ ΚΑΙ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	62.650 €	0 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Ύψος συμβάσεων	Ύψος πληρωμών
5005968	Ενταγμένο	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΡΓΥΡΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΡΙΣΑΣ (15ΟΣ - 19ΟΣ ΑΙΩΝΑΣ)	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	62.650 €	0 €	0 €
5006628	Ενταγμένο	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΡΙΑΚΗΣ ΜΙΜΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΑΝΟΣΙΑ: Η ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΛΗΡΥΝΣΗ ΩΣ ΠΡΟΤΥΠΟ.	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	34.300 €	0 €	0 €
5007258	Ενταγμένο	ΡΥΘΜΙΣΗ MICRORNA ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟ ΕΡΥΘΗΜΑΤΩΔΗ ΛΥΚΟ: ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ MIR-21 ΚΑΙ MIR-210.	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	40.600 €	0 €	0 €
5007279	Ενταγμένο	ΕΞΟΡΥΞΗ ΓΝΩΣΗΣ ΑΠΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΓΡΑΦΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΓΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΠΟΛΥΠΛΟΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	62.650 €	0 €	0 €
5008005	Συμβασιοποιημένο	ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ 2017- 2018 ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	432.400 €	354.200 €	0 €
5001189	Ολοκληρωμένο	ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	360.499 €	360.499 €	339.372 €
5000687	Συμβασιοποιημένο	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2.059.303 €	2.059.303 €	656.336 €
5003668	Συμβασιοποιημένο	ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Η/Υ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΛΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.422.804 €	4.422.804 €	2.241.566 €
5003760	Συμβασιοποιημένο	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΡΩΗΝ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΜΑΤΣΑΓΓΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΚΤΙΡΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΛΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2.818.409 €	2.594.413 €	2.435.563 €
5000840	Ενταγμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ Τ.Κ. ΣΤΟΜΙΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.690.000 €	0 €	0 €
5001303	Ενταγμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΠΗΓΗ ΔΡΑΚΟΣΠΗΛΙΑ Δ.Κ. ΖΑΓΟΡΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	304.511 €	0 €	0 €
5003448	Ενταγμένο	ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ) ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.290.000 €	0 €	0 €
5007909	Ενταγμένο	ΟΔΟΣ ΔΕΛΤΑ - ΠΑΛΑΜΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	13.800.000 €	0 €	0 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Ύψος συμβάσεων	Ύψος πληρωμών
5007983	Ενταγμένο	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ Ι.Κ. ΒΟΛΟΥ (Χ.Θ. 7+115) ΕΩΣ Ι.Κ. ΑΓΙΑΣ (Χ.Θ. 8+110)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7.424.751 €	0 €	0 €
5009816	Ενταγμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΑΤΗΤΗΡΙΟΥ-ΒΟΤΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	12.259.671 €	0 €	0 €
5010422	Ενταγμένο	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΜΕΑ) ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΧΥΤΥ Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	715.000 €	0 €	0 €
5011016	Ενταγμένο	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	99.839 €	0 €	0 €
5022217	Ενταγμένο	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 3+330 ΕΩΣ Χ.Θ. 5+690	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	12.518.455 €	0 €	0 €
5001280	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	108.389 €	107.462 €	23.986 €
5002241	Συμβασιολογημένο	Ε.Ο. ΤΡΙΚΑΛΩΝ – ΑΡΤΑΣ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΠΥΛΗΣ ΕΩΣ ΠΑΛΑΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7.837.160 €	6.725.929 €	25.737 €
5001262	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	216.918 €	215.064 €	159.137 €
5003844	Ολοκληρωμένο	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΕΘΕΑ - ΠΙΛΟΤΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	564.117 €	557.337 €	556.329 €
5001114	Συμβασιολογημένο	ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΛΑΡΙΣΑΣ : ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ Β' ΓΕΦΥΡΑ ΠΗΝΕΙΟΥ (Δ.Ε.Υ.Α.Λ.) ΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.241.293 €	4.157.520 €	811.173 €
5007802	Ολοκληρωμένο	ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	877.558 €	877.558 €	852.888 €
5003838	Ολοκληρωμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.607.775 €	1.571.349 €	1.489.841 €
5003704	Ολοκληρωμένο	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΣΤΑΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΩΝ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.808.239 €	1.729.133 €	1.665.730 €
5000151	Συμβασιολογημένο	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Α/Κ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ - ΒΟΛΟΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 0+489 ΕΩΣ Χ.Θ. 3+489	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.120.382 €	3.745.802 €	1.965.785 €
5003496	Συμβασιολογημένο	ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΠΟ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΦΑΝΑΡΙΟΥ ΕΩΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΤΑΥΡΩΠΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.756.112 €	3.632.560 €	2.397.324 €
5003238	Συμβασιολογημένο	ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΟΥ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΥ Τ1 & ΟΔΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.595.557 €	3.049.338 €	3.001.905 €

Κωδικός	Κατάσταση έργου	ΤΙΤΛΟΣ	Δικαιούχος/ Ενισχυόμενος	Προϋπολογισμός πράξεων	Υψος συμβάσεων	Υψος πληρωμών
5004021	Συμβασιολογημένο	ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΓΙΟΚΑΜΠΟΥ, ΚΑΤΩ ΣΩΤΗΡΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΙΚΑΣ ΤΗΣ ΔΕ ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΤΗΣ ΔΚ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ (Β' ΦΑΣΗ)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.081.022 €	6.042.154 €	3.979.101 €
5003538	Συμβασιολογημένο	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΈΡΓΑ ΣΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΜΕΓΑ ΤΗΣ ΠΕ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6.586.773 €	5.800.150 €	4.002.590 €
5001446	Συμβασιολογημένο	ΦΡΑΓΜΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΟ ΡΕΜΑ ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΡΙΠΗΣ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4.538.816 €	4.538.816 €	4.057.924 €
5002547	Συμβασιολογημένο	ΥΔΡΕΥΣΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΜΟΚΟΒΟΥ - Β' ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	20.604.747 €	19.869.803 €	6.011.768 €
5003370	Συμβασιολογημένο	ΔΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	9.941.211 €	8.562.250 €	8.474.121 €
5008905	Συμβασιολογημένο	ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ 2017-2018 ΣΤΟ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	225.400 €	225.400 €	0 €
5001308	Συμβασιολογημένο	ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	184.084 €	184.084 €	42.413 €
5000389	Συμβασιολογημένο	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.910.609 €	1.910.609 €	348.442 €